

Revista ECONOMICA

ORGANUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

o relație economică de bază :

PRODUCTIVITATE-

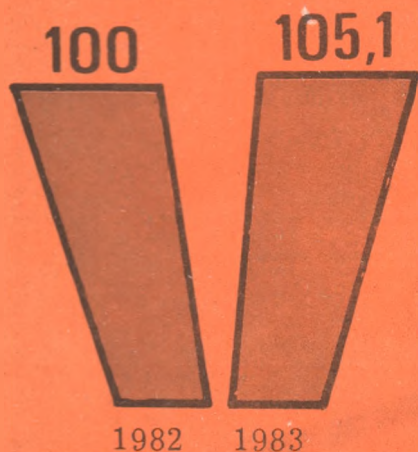
CALITATE

Coordonate ale dezvoltării economiei românești în 1983

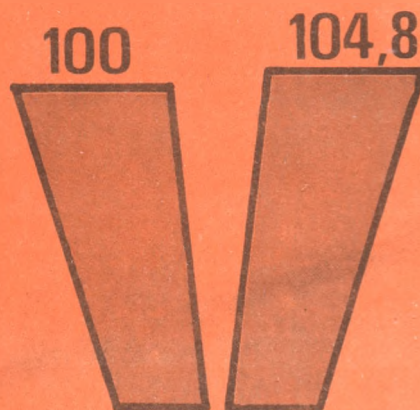
DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

VALOAREA PRODUCȚIEI NETE
- în procente -

1982 1983

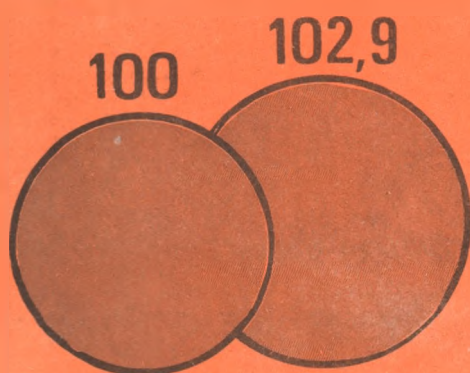
VALOAREA PRODUCȚIEI MARFĂ
- în procente -

1982 1983

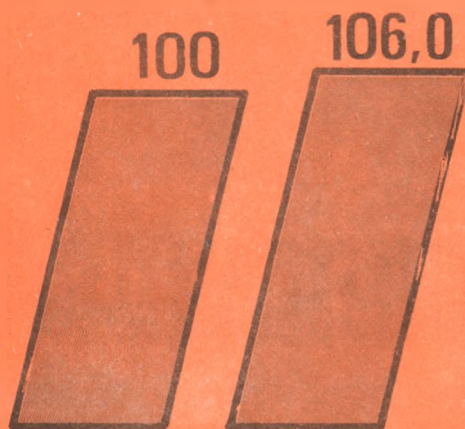
- Sporul de producție industrială realizat în primii trei ani ai cincinalului echivalează cu aproape întreaga producție obținută în anul 1960.

VOLUMUL INVESTIȚIILOR TOTALE REALIZATE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ
- în procente -

1982 1983

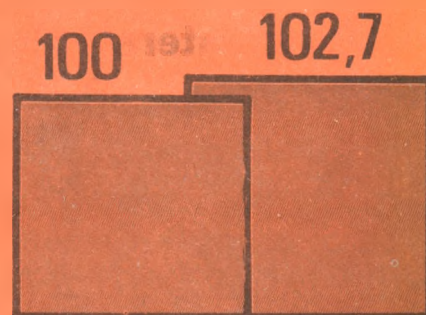
DINAMICA VOLUMULUI TOTAL DE EXPORT
- în procente -

1982 1983

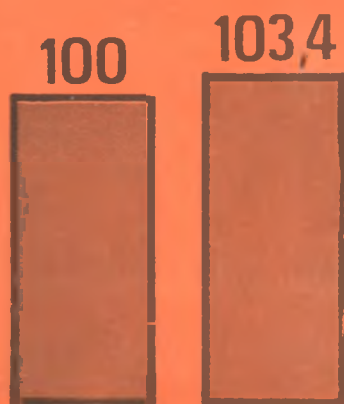
PRODUCTIVITATEA MUNCII PE O PERSONĂ ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ (calculată pe baza producției marfă)

- în procente -

1982 1983

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL
- în procente -

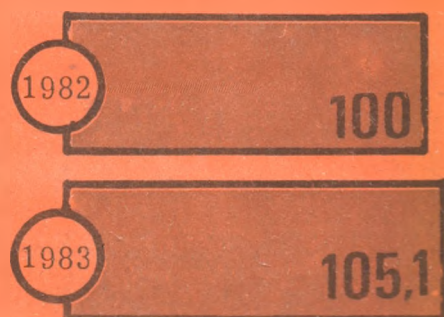
1982 1983

NUMĂRUL MEDIU AL PERSONALULUI MUNCITOR
- mii persoane -

1982 1983

VENITURILE BĂNEȘTI ALE POPULAȚIEI DE LA SECTORUL SOCIALIST
- în procente -

CONFĂTUIRE DE LUCRU LA C.C. AL P.C.R.

consacrată analizării activității în industrie și investiții, asigurării măsurilor pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an

**În cuvântarea rostită
la Confătuire,
tovarășul
Nicolae Ceaușescu
a stabilit orientări
pentru îndeplinirea
planului național unic
de dezvoltare
economică și socială
a țării, pentru
transpunerea în viață
a Programului
de edificare
a societății socialiste
multilateral
dezvoltate și înaintare
a României
spre comunism**

Puternică emulație pentru îndeplinirea și depășirea indicatorilor de plan

„In toate ramurile economiei naționale, anul 1984 să marcheze o îmbunătățire radicală a activității! Să asigurăm sporirea venitului național și înfăptuirea, pe această bază, a tuturor măsurilor pe care le-am stabilit privind creșterea veniturilor și a nivelului de trai al oamenilor muncii — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste pe care o edificăm.“

NICOLAE CEAUȘESCU

INSUFLEȚITELE CHEMĂRI adreseate de organizații județene de partid, consilii populare, de colectivele a 34 de unități economice și 4 institute de cercetări și proiectări au declanșat întrecerea socialistă pe 1984 — an hotărâtor al cincinalului. Organizată pe baza criteriilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și ghidată de indicațiile și sarcinile formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenarele Comitetului Central din iulie și noiembrie 1983, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, la Consfătuirea de lucru ce a avut loc zilele trecute, întrecerea socialistă — manifestare a puternicului atașament al maselor celor ce muncesc la politica partidului și statului nostru, expresie a democrației muncitorești, revoluționare — vizează mobilizarea intensivă a tuturor resurselor, a întregului potențial de muncă și creație pentru îndeplinirea și depășirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1984 și a angajamentelor asumate, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate sectoarele de activitate.

Întimpinarea importantelor evenimente politice din acest an — Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român și a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă — conferă întrecerii un sens și mai profund, acela de a ridica și mai mult cotele bilanșului la capătul a patru decenii de făurire, consolidare și dezvoltare a noii orânduiri, cotele de la care se pornește în orientarea și dimensionarea obiectivelor celui de-al optulea cincinal.

Angajamentele unităților care au lansat chemările la întrecere în diferitele sectoare ale ramurilor economiei, angajamentele pe care celelalte unități și le asumă — ca răspuns la aceste chemări — în cadrul actualelor adunări, generale reflectă puternic hotărârea oamenilor muncii de a-și uni eforturile pentru obținerea unor performanțe corespunzătoare stadiului actual de dezvoltare a economiei, a forțelor de producție, a capacității factorului uman. Ele constituie baza pentru desfășurarea cu obiective concrete a întrecerii nu numai între întreprinderi, institute, centrale, ci și între colectivele unităților organizatorice de bază (fabrici, uzine, secții, ateliere, brigăzi, formații de lucru) și între oamenii muncii, din a căror contribuție însumată se constituie rezultatele de ansamblu. Organizarea și retribuirea în acord global fa-

vorizează în cel mai înalt grad o asemenea emulație, o asemenea participare unanimă.

Accentul principal se pune pe materializarea eficientă a activității productive: în industrie — realizarea în întregime și ritmică a producției fizice, a producției marfă, a producției marfă vindută și încasată; a producției pentru export, la nivelul planificat și la cel suplimentar ce rezultă din angajamente, cu respectarea întocmai a structurii sortimentale și a calității prevăzute în plan și în contracte; în investiții și construcții-montaj — scurtarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor aflate în execuție (și în primul rând a capacităților din sectoarele energetice și producătoare de ma-

Întrecerea socialistă pe anul 1984

terii prime, a celor destinate unor producții care să înlocuiască importul și să asigure creșterea potențialului de export), reducerea perioadelor de probe mecanice și tehnologice, realizarea în devans a graficelor de utilizare a parametrilor proiectați, îndeplinirea planului construcției de locuințe; în agricultură — depășirea producțiilor prevăzute în plan și în programele speciale la cereale, plante tehnice, legume, fructe, produse animaliere ș.a.

Programele prioritare privind dezvoltarea bazei energetice și a producției de energie, programele aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie în legătură cu îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie și valorificarea superioară a acestora, creșterea mai accentuată a productivității muncii, mărirea rentabilității și eficienței întregii activități precizează parametrii de ordin calitativ ce trebuie atinși în acest an și căile pentru realizarea lor. Aplicarea la termen și chiar în devans a măsurilor stabilite în programele proprii ale unităților și sintetizate în angajamente reprezintă garanția îndeplinirii indicatorilor respectivi; de aceea, în organizarea și desfășurarea întrecerii începând de la fiecare loc de muncă, de la fiecare formație de lucru, preocuparea pentru un regim sever de economii, o calitate superioară, gospodărirea rațională a tuturor resurselor, pentru ordine și disciplină trebuie să dețină

un loc central, să antreneze participarea responsabilă a fiecărui om al muncii.

Paralel cu îndeplinirea integrală, la timp și de calitate a obligațiilor contractuale față de partenerii externi ai întreprinderilor care produc pentru export, cu accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor pentru a le face competitive cu cele mai bune produse similare pe plan mondial, angajamentele au în vedere gospodărirea rațională a fondului valutar pentru importuri, impulsivitatea acțiunilor de asimilare și realizare a unor materii prime, materiale, mașini, piese de schimb și subansamble care fac încă obiectul importului, producerea și utilizarea de noi înlocuitori. Înăptuirea acestor angajamente este direct condiționată de realizarea celor pe care și le asumă colectivele institutelor de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare în legătură cu sporirea și valorificarea superioară a bazei de materii prime și energetice, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, înnoirea acestora și a tehnologiilor, asistența tehnică la introducerea lor în unitățile economice.

Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid și în colaborare cu sindicatele, consiliile de conducere din întreprinderi, institute, centrale, cooperative sînt dateoare să acționeze pentru buna desfășurare a întrecerii socialiste, asigurînd condițiile materiale, tehnice, organizatorice de care depinde îndeplinirea angajamentelor aprobate de adunarea generală — forul suprem al autoconducerii din fiecare unitate, dimensionînd în funcție de aceste angajamente programele operative, stimulînd și sprijinind inițiativele muncitorești, organizînd evidența și publicitatea rezultatelor obținute pe parcurs.

Majorarea retribuțiilor personalului muncitor, care în câteva luni va cuprinde toate ramurile economiei, noile principii ale sistemului de retribuire, care dau oamenilor muncii posibilitatea de a obține câștiguri nelimitate pe măsura rezultatelor obținute în îndeplinirea sarcinilor ce le revin adaugă conținutului moral-politic al întrecerii socialiste un suport de cointeresare materială în concordanță deplină cu echitatea socialistă. Roadele întrecerii din acest an, materializate în dezvoltarea economiei, în sporirea avuției naționale, se vor reflecta nemijlocit în creșterea nivelului de trai al întregului popor, în ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

C. DAMIAN

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

PRODUCTIVITATE – CALITATE, O RELAȚIE ECONOMICĂ DE BAZĂ

CA PARTICIPANTĂ, în mod nemijlocit, la îndeplinirea politicii partidului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, industria de confecții este chemată să satisfacă în cit mai bune condiții nevoile vestimentare ale populației. Concomitent cu realizarea unei game variate de confecții, în culori, modele și mărimi diversificate, care să răspundă solicitărilor, industriei de confecții îi revine și sarcina de a contribui la formarea gustului și preferințelor cumpărătorilor, venind în întâmpinare cu produse specifice, comode și plăcute.

În condițiile sporirii complexității produselor și micșorării seriilor de fabricație, situație specifică acestei industrii în

actuala etapă, care determină în mod direct competitivitatea pe piață, sporirea productivității muncii și creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor capătă o importanță deosebită. În acest context, programele de măsuri adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut prevăd orientări și sarcini de o deosebită importanță pentru industria de confecții, a căror realizare va conduce la creșterea cantitativă și la diversificarea producției, facilitând prin aceasta mărirea gradului de asigurare cu produse de profil a necesităților interne și majorarea cantităților disponibile pentru export.

Creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției

PENTRU ACEST AN, pe ansamblul Centralei industriei confecțiilor București, sarcinile de plan prevăd, față de 1983, o creștere importantă la toți indicatorii: producția marfă și netă va spori cu 5,7% și respectiv 16,8%, producția marfă vândută și încasată cu 11,5%. Creșteri importante sînt prevăzute și pentru producția fizică, în 1984 urmînd a se înregistra o majorare cu 3,8% a producției de tricotaje și cu 1,3% a producției de confecții textile. Sporurile de producție vor fi realizate, în principal, pe seama factorilor intensivi, îndeosebi prin sporirea productivității muncii, indicator care urmează să înregistreze o creștere de 10,4%.

Analizele efectuate, cit și măsurile adoptate din vreme dau siguranță că noile sarcini de plan vor fi îndeplinite în bune condițiuni. De altfel, experiența și rezultatele dobîndite în ultimii ani sînt o garanție a faptului că, printr-o mobilizare a colectivelor din fiecare întreprindere componentă a centralei, prevederile de plan pot fi nu numai îndeplinite ci și depășite. Pe ansamblul centralei, anul trecut, de pildă, indicatorul productivitatea muncii a fost realizat în proporție de 101,4%, ceea ce a reprezentat o creștere cu 3,6% față de 1982 și 8,9% față de 1980 (graficul). La nivelul unităților componente realizări deosebite au obținut întreprinderile de confecții Școarcești (109,4%), Focșani (104,3%), Tulcea (108,4%), Craiova (105,1%), București (103,4%). Și în direcția ridicării calității produselor realizările s-au situat pe o linie ascendentă, în sensul că reclamațiile la beneficiari reprezintă cote nesemnificative.

Îndeplinirea sarcinilor fizice pe acest an, precum și a celor care prevăd creșterea productivității muncii și ridicarea calității produselor a impus adoptarea unor soluții noi pe linie tehnică și tehnologică care să asigure reducerea consumului de muncă pe unitatea de produs, în paralel cu creșterea ținutei estetice și a parametrilor de calitate. Iată de ce, eforturile au fost îndreptate îndeosebi spre inițierea unor măsuri care să conducă la creșterea gradului de mecanizare și automati-

zare a proceselor tehnologice. În programul de măsuri adoptat în acest scop sînt prevăzute introducerea și extinderea în producție a următoarelor mecanizări: ● dotarea mașinilor de cusut cu dispozitiv eifas și mecanism pentru debitare în avans a bentiței. Aplicarea acestui dispozitiv la întreprinderea de confecții și tricotaje București și la I.C. Curtea de Argeș conduce, în paralel cu îmbunătățirea substanțială a calității produselor finite, la o creștere de productivitate de peste 30%; ● dispozitive pentru montarea garniturilor de bordaj din piele naturală și plușcord, utilizate în fabricația modelelor de jachete și impermeabile, care asigură creșteri de productivitate de peste 120% și un înalt nivel calitativ produselor realizate; ● dispozitiv pentru aplicat vîșuca cu buret în interior. Utilizarea dispozitivului conduce la o economie de timp de peste 5 min/buc, ceea ce corespunde unei creșteri de productivitate de peste 200%; ● metodă și dispozitiv pentru mecanizarea operației de însemnare a matlaseurilor la produsele de îmbrăcăminte. Comparativ cu metoda manuală de însemnare cu creta a poziției tîghelelor și ștergerea semnelor după coasere, dispozitivul adoptat permite o creștere a productivității muncii de circa 10 ori; ● mașină specială de înlocuire a cusăturii de surfilare prin tăierea în zig-zag a marginilor țesăturii. Tăierea se execută prin strivirea materialului textil între un cuțit profilat și un tambur, viteza de tăiere fiind de pînă la 20 m/min. Mașina este astfel proiectată încît se poate monta pe orice blat în locul capului mașinii de cusut, antrenarea făcîndu-se printr-o curea; ● mașină pentru călcat și preformat semifabricate de tip cordon. Brevetată de către C.I.C., mașina reprezintă o masă de călcat mecanizată a cărei funcționare impune mișcarea reperului și nu a fierului de călcat; productivitatea muncii la operațiile de prefabricare a cordonului crește astfel cu circa 40%.

Mecanizarea transportului interoperațional constituie de asemenea un obiectiv principal al activității tehnice. Ca sisteme de transport interoperațional, au fost concepute și implementate în unitățile de prelucrare-montaj și finisare higrotermică din fabricile de confecții mijloace de transport specifice, în funcție de mărimea și numărul

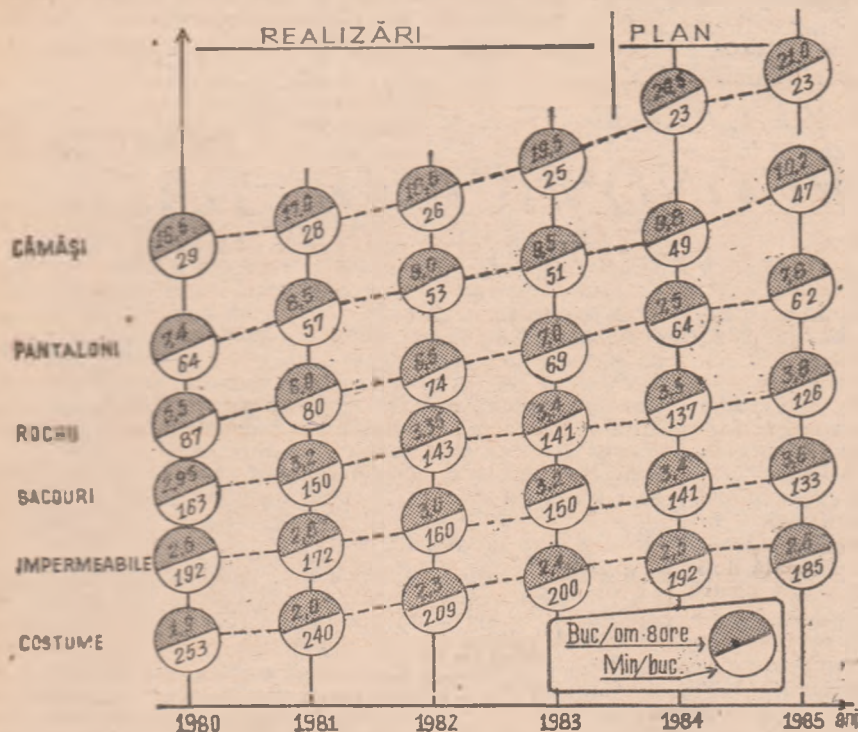
reperelor și a subsansamblelor. De asemenea, tot în acest an, se va extinde transportul interoperațional cu mijloace containerizate.

În vederea creșterii gradului de automatizare a proceselor de confecționare a produselor de îmbrăcăminte sînt prevăzute măsuri de dotare cu mașini și stații semiautomate de mare productivitate ce urmează a fi realizate în cadrul programului de asimilare a utilajelor stabilit între M.I.U. și M.I.M.U.E.E. În domeniul proiectării îmbrăcăminte activitatea centralei s-a orientat spre implementarea unor sisteme automate de gradare, încadrare și decupare a tiparelor, ceea ce va conduce la obținerea unui important salt calitativ în modernizarea procesului de muncă, concomitent cu creșterea productivității muncii, economisirea de țesături, precum și îmbunătățirea calității executării diferitelor operații.

Dotarea întreprinderilor cu mașini de cusut semiautomate (stații semiautomate pentru surfilarea reperelor, aplicarea refișurilor la buzunare, executarea butonierelor la cămăși) va permite extinderea procesului de prelucrare centralizată a reperelor și subsansamblelor, asigurînd astfel un nivel ridicat de productivitate și calitate a producției realizate. Totodată, prin introducerea sistemului automat pentru controlul țesăturilor și elaborarea unor metode de calcul în vederea utilizării raționale a baloșilor de țesături, prin folosirea mijloacelor electronice de calcul se vor obține, pe lîngă o creștere accentuată a productivității, o calitate ridicată și importante economii materiale.

Acțiuni importante vor fi inițiate și în ce privește perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Programul de măsuri adoptat la nivelul centralei cuprinde, îndeosebi, modernizarea tehnologiilor de debitare a materialelor textile, prin generalizarea unor soluții tehnico-organizatorice. Între acestea se numără: ● realizarea unui ansamblu de dispozitive pentru derularea baloșilor, tăierea mecanizată a foilor de țesătură și fixarea la capete a șpanului; ● amplasarea, în cadrul atelierelor de croit, a unor mese de șpanuit care să asigure condiții pentru realizarea șpanurilor lungi și desfășurarea în flux continuu a operațiilor; ● aplicarea unor metode tehnologice de croire fixă a reperelor, inclusiv prin îmbunătățirea construc-

Dinamica productivității fizice în procesul de confecționare la principalele produse

tivă a tiparelor ; ● introducerea unor tehnologii moderne de termolipire a re-perelor de îmbrăcăminte ; ● raționalizarea și unificarea sistemului de urmărire și evidență a producției, pe fiecare operație și pe ansamblul procesului de debitare.

Organizarea superioară a producției și a muncii

ANALIZELE întreprinse în toate unitățile centralei, odată cu trecerea în noul an, au relevat existența unor însemnate rezerve de sporire a rodniceii muncii și a calității produselor prin inițierea și aplicarea unui ansamblu de măsuri privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii. Drept urmare, în acest an, în programele de fundamentare a creșterii productivității muncii s-a prevăzut ca, prin metode și tehnici moderne, să se asigure o mai mare operațivitate în organizarea și conducerea producției.

În acest context, o atenție deosebită va fi acordată introducerii unor metode moderne și eficiente de pregătire, programare și urmărire a producției. Astfel, se va trece, ca o condiție obligatorie, la constituirea, în fiecare întreprindere, a unor stocuri de materii prime și materiale de siguranță, care să asigure un proces continuu de producție. Referitor la aprovizionarea cu materii prime, un rol important în realizarea unei calități superioare îl are generalizarea sistemului de livrare a țesăturilor de lung metraj, în foaie unică, sub formă rotată, cu minimum de defecte. În acest sens, considerăm că ar trebui reluată problema organizării, la nivelul industriei de confecții, a unor baze de aprovizionare care să dețină stocuri de țesături și materiale auxiliare în conformitate cu cerințele unei industrii avansate.

Pentru creșterea calității produselor se vor introduce, ca faze distincte ale procesului tehnologic, operații de pre-

gătire a materiilor prime înaintea croitului. Pentru acest lucru, întreprinderile au primit sarcini de organizare a compartimentelor și constituire a spațiilor necesare în vederea preparării baloților de material în funcție de lățimea, frecvența și mărimea defectelor de țesătură.

Diversificarea producției și creșterea ponderii seriilor scurte și foarte scurte impun inițierea unor acțiuni pentru creșterea flexibilității procesului tehnologic, în special prin redimensionarea secțiilor mari care să devină mai ușor adaptabile la schimbările sortimentale și de modă. Acest lucru face necesară optimizarea fluxurilor de fabricație, printr-o amplasare judicioasă a secțiilor, atelierelor, locurilor de muncă și a spațiilor de depozitare, astfel încât să se asigure o circulație optimă a materiilor prime și a semifabricatelor și, prin aceasta, o îmbunătățire a întregii activități.

O importanță deosebită pentru creșterea mai accentuată a productivității muncii are ridicarea gradului de calificare a personalului muncitor și perfecționarea sistemului de normare a muncii prin continuarea acțiunii de extindere a normelor și normativelor de muncă unificate la toate activitățile și îmbunătățirea normativelor de personal, astfel încât să se asigure folosirea rațională și eficientă a întregului personal muncitor. Este prevăzută, pentru acest an, elaborarea unor normative unificate de timp la produsele : pardesie pentru bărbați, rochiile fete, rochiile și pantalonii pentru femei. Totodată, se vor îmbunătăți patru normative de personal care vor acoperi peste 90% din totalul activității personalului indirect productiv și de deservire. Pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a muncitorilor, tehnicienilor și specialiștilor, condiție importantă în buna desfășurare a procesului de producție, în cadrul centralei vor fi organizate diferite cursuri de calificare și specializare, schimburi de experiență, consfățuiri tehnice, sesiuni tehnico-

Caracterul stimulator al creației de produse competitive

NECESITATEA conceperii unor modele de înaltă ținută estetică, care să se înscrie în permanență în tendințele modei, conferă activității de proiectare a noilor produse un loc aparte în ansamblul activităților tehnico-organizatorice. Datorită acestui fapt, pe lângă Centrala industriei de confecții București s-a organizat și Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcăminte, în cadrul căruia cadre de specialiști cu înaltă pregătire profesională realizează, în fiecare an, colecții și modele noi, cu destinații pe diferite țări. Pe lângă diversificarea gamei sortimentale, o preocupare importantă a creației o constituie îmbunătățirea calității produselor.

Pe linia utilizării și valorificării creației tradiționale de îmbrăcăminte reprezentată de costumul popular, centrul de cercetare amintit a realizat colecții diferite ca destinație (pentru vacanță și timp liber, pentru copii și tineret) însumind peste 200 de modele. Au fost asimilate, prelucrate și interpretate în spiritul tendințelor modei actuale idei și soluții constructive specifice portului nostru popular, funcțiile diferitelor tipuri de haine fiind adaptate noilor destinații. De asemenea, în scopul valorificării superioare a materiilor prime și creșterii nivelului de calitate s-au realizat colecții speciale din țesături de in pentru ținuta de toată ziua și pentru vacanță, care totalizează circa 180 modele, precum și colecții de înlocuitori de paltoane, într-o gamă diversificată. Ca o exemplificare a ultimelor noutăți în domeniul creațiilor de modele, a efortului continuu de a se menține nivelul competitiv al produselor, a fost organizată, la Pavilionul realizărilor economiei naționale, o expoziție permanentă care cuprinde circa 850 modele expuse și 500 modele etalate pe ștendere.

În continuare, pentru creșterea valorificării creațiilor proprii, se prevăd următoarele acțiuni : ● realizarea de colecții de modele de prospectare la export, colecții care să se încadreze în linia de modă internațională ; ● elaborarea unei mărci (emblemă) care să fie înregistrată și care să individualizeze creația românească ; ● organizarea unor grupe mixte de creatori pentru studierea portului popular din diferite zone folclorice ale țării și elaborarea, pe această bază, a unor colecții stilizate care să poată fi realizate industrial și oferite atât pe piața internă, cât și la export ; ● organizarea, la nivelul M.I.U., a unor consfățuiri trimestriale cu creatorii din industria textilă, confecții, pielărie, accesorii, pentru informare și schimb de experiență asupra caracteristicilor modei ansamblului vestimentar ; ● organizarea unor cursuri de specializare și perfecționare a personalului care lucrează în compartimentele de creație.

Prin măsurile și acțiunile prezentate activitatea centralei și a unităților componente se va ridica pe noi trepte de eficiență, toate produsele executate situându-se la un înalt nivel de competitivitate.

Elena Verona BURTEA
director general al Centralei
industriei confecțiilor din București

„Odată cu dezvoltarea bazei de materii prime, este necesar să acționăm cu toată fermitatea pentru reducerea consumurilor materiale, înlăturarea oricărei risipe, folosirea judicioasă a materiilor prime, recuperarea și re folosirea materialelor”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale — coordonată de bază a creșterii eficienței

În cadrul politicii economice a partidului nostru, în concepția secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **problema utilizării raționale și eficiente a resurselor materiale și diminuarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie reprezintă o coordonată definitorie pe care se înscrie întreaga activitate desfășurată pentru înlăturarea exemplară a prevederilor planului pe anii 1984—1985, pentru accentuarea laturilor intensiv-calitative ale dezvoltării. Concentrarea și amplificarea eforturilor, în toate unitățile economice, în direcția valorificării superioare și economisirii resurselor materiale capătă o importanță majoră în acest an hotărâtor pentru realizarea integrală și depășirea prevederilor actualului cincinal, pentru întîmpinarea cu succese deosebite în muncă a celui de-al XIII-lea Congres al partidului — eveniment de o excepțională însemnătate în viața întregului nostru popor.**

Avînd în vedere mărimea rezervelor interne existente și caracterul epuizabil al resurselor materiale, micșorarea consumurilor exprimă o cerință majoră pentru realizarea unui efect economic maxim cu cheltuieli materiale minime, o condiție esențială a creșterii eficienței economice. Analizînd în spirit: obiectiv, științific, cu profunzime și clarviziune posibilitățile și cerințele economiei românești în cadrul dezvoltării sale prezente și de perspectivă, în raport cu rolul țării noastre în diviziunea internațională a muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rînduri necesitatea utilizării cu matură chibzuință a resurselor materiale, în condițiile asigurării calității, funcționalității, competitivității producției.

Reducerea consumurilor, incadrarea strictă în norme

ÎN CONDIȚIILE economiei românești, reducerea consumurilor materiale devine un imperativ de maximă actualitate în toate unitățile, la toate nivelurile. Fără reducerea cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia, care dețin o pondere însemnată în totalul costurilor de producție, fără introducerea unui spirit de ordine și bună gospodărire și fără a spori pe această cale eficiența activității economice, nu poate fi asigurată creșterea venitului național — unica sursă a dezvoltării bazei tehnico-materiale a economiei și a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor. Pornind de la înțelegerea profundă a vieții noastre economice, de la situația existentă și previziunile pe plan mondial, partidul nostru a stabilit căi, sarcini și măsuri concrete pentru economisirea resurselor și reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 6,3% și a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, astfel ca în anul 1985 aceasta să ajungă la 57,4% față de 63,1% în anul 1981. Potrivit calculelor efectuate, **reducerea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va asigura un spor de venit național de circa 17 miliarde lei, iar în perioada 1981—1985 de 96,9 miliarde lei.**

În lumina acestor sarcini de o deosebită însemnătate, pe întregul front al activității economice trebuie să se acționeze sistematic, cu maximum de responsabilitate și eficiență, pentru valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale. În această direcție, efortul unit, conștient, permanent susținut al tuturor oamenilor muncii, contribuția valoroasă a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice sînt determinante și, de aceea, trebuie orientate, cu toată fermitatea, în sensul prevenirii și eliminării oricărei forme de risipă, începînd din faza de proiectare a produselor și tehnologiilor lor de fabricație, pînă la recuperarea și reciclarea materialelor re folosibile, recondițio-

narea pieselor și subansamblelor uzate în scopul diminuării consumurilor fizice și sporirii disponibilităților interne de resurse materiale, reducerii cheltuielilor impuse de obținerea lor. În acest scop, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, elaborat din inițiativa și sub îndrumarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, prevede direcții de acțiune menite să asigure dezvoltarea bazei de materii prime minerale și energetice primare a țării, valorificarea noilor surse de energie, realizarea de noi materiale cu consumuri reduse de energie, de mașini, utilaje cu masă redusă și performanțe funcționale superioare, promovarea de tehnologii moderne, cu consumuri materiale reduse și randamente sporite. **Pentru a-și spori eficiența și competitivitatea, industria românească trebuie să conceapă și să producă produse complexe, cu grad înalt de prelucrare și greutate specifică redusă, cu caracteristici superioare, comparabile cu realizările de vîrf pe plan mondial, pe care să le realizeze cu consumuri și pierderi tehnologice minime de materiale.** Problema este de maximă importanță dacă se ține seama că în industria construcțiilor de mașini, de exemplu, reducerea cu numai 1% a greutății specifice a mașinilor și utilajelor asigură în medie, în decursul unui cincinal o economie de circa 250 000 tone metal.

În cincinalul 1976—1980, intensificarea procesului de înnoire a producției a condus la introducerea în fabricație a circa 10 000 mașini și utilaje, instalații precum și a peste 5 000 noi materiale și bunuri de consum. Aceste realizări sînt continuate și amplificate în acest cincinal: numai în anul 1982 prin contribuția cercetării științifice și tehnologice au intrat în fabricație peste 3 400 mașini, utilaje, aparate și instalații, peste 950 materiale și bunuri de consum, au fost aplicate în producție peste 1 500 tehnologii noi, concepute pe baza unor noi soluții tehnice care au asigurat introducerea cu eficiență economică sporită în circuitul economic a unor produse înalt performante, cu grad sporit de valorificare, recuperare și re folosire a unor materii prime și materiale. În această direcție, **programele speciale de diminuare a consumului și de creștere a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și semifabricatelor urmăresc realizarea unui sistem complex de tehnologii concepute în variante tehnico-economice, care să asigure maximizarea gradului de folosire a fiecărei tone de materie primă prin:**

- creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și semifabricatelor pe baza sporirii randamentelor de extracție și creșterii gradului de scoatere exprimat prin producția realizată dintr-o tonă de materie primă, valorificarea superioară a produselor secundare (zguri, cenuși, gaze), creșterea ponderii prelucrării complexe prin chimizarea petrolului, gazelor, lemnului, materiilor prime vegetale, perfecționarea tehnologiilor de prelucrare a aliajelor metalice primare în scopul creșterii gradului lor de puritate ș.a.;

- recuperarea și reciclarea tehnologică a materialelor re folosibile, utilizîndu-se tehnologiile de valorificare a materialelor în flux, de recondiționare pe scară industrială a pieselor și subansamblelor;

- dezvoltarea producției de materiale și produse necesare activității ramurilor de vîrf ale economiei ca, de exemplu, chimia fină, elaborarea oțelurilor înalt aliate, a unor materiale și componente destinate energeticii nucleare, industriei aeronautice, microelectronicii, electronicii și electrotehnicii, automațiilor;

- conceperea și asimilarea în fabricație de noi mașini, utilaje, instalații cu gabarite, greutate, consumuri energetice reduse de înaltă productivitate, în această direcție problema miniaturizării ocupînd un loc deosebit;

● tipizarea grupurilor de materiale și, în special, a produselor cu mare preponderență în consum ca de exemplu oțelurile aliate și materialele de construcții.

Ca rezultat al asimilării în fabricație a produselor noi și a modernizării celor existente, pe baza aportului direct al cercetării în producție, se prelinimă pentru anul 1985 o reducere de 30% a consumurilor de materii prime și obținerea a minimum 50% din necesarul de materii prime și materiale prin recuperarea acestora.

Produse cu performanțe tehnice și economice superioare

HOTĂRÎTOR pentru orientarea acțiunilor de reducere a consumurilor materiale în industrie este „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990”. Elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, programul pornește de la necesitatea îndeplinirii obiectivelor propuse prin realizarea unui complex de măsuri care să conducă la sporirea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime și reducerea cheltuielilor materiale, sporirea eficienței producției și creșterea competitivității produselor românești pe piața externă, calitatea, așa cum prevede Programul, „trebuind să asigure o valoare de întrebunțare maximă în condițiile unor cheltuieli minime”. Semnificative în acest sens sînt, de exemplu, obiectivele care stau în fața industriei construcțiilor de mașini și care vizează corelarea calității produselor cu valorificarea superioară a materiei prime, materialelor, combustibililor și energiei (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Indicatori		1985	1987	1990
Produse la nivel mondial ridicat în numărul total de produse	nr / %	76	90	96
Creșterea gradului de valorificare (față de anul 1980)	%	150,5	168,4	203,1

Evident, sarcinile importante ce revin industriei construcțiilor de mașini în domeniul reducerii consumurilor materiale vizează problemele specifice fabricației de mașini, utilaje, instalații necesare dotării tuturor ramurilor și sectoarelor din economia noastră și solicitate la export. În această direcție sînt relevante obiectivele referitoare la proiectarea și asimilarea în fabricație a cazanelor energetice cu arderea lignitului în strat fluidizat sau a sistemelor bituminoase, a turbinelor pentru producerea de energie din resurse cu potențial scăzut, produse caracterizate de randamente și siguranță în funcționare sporite și care diminuează consumul de hidrocarburi; la folosirea în fabricația de autovehicule a materialelor înlocuitoare cu greutate specifică redusă și reproiectarea gamei de mașini existente în direcția reducerii greutății proprii, mării durabilității în funcționare. Tot în acest scop, în industria electrotehnică și electronică, eforturile se cer orientate în direcția: ● reducerii consumurilor de materiale deficitare din care unele provin, în proporții importante, din import (cupru și tablă silicioasă); ● micșorării consumurilor de metale prețioase (argint); ● miniaturizării produselor electrotehnice și electronice, reducerii greutății și creșterii puterii lor pe unitatea de greutate prin folosirea construcțiilor sudate și înlocuirea construcțiilor de fontă cu cele de aluminiu ș.a.

Și unităților din industria metalurgică, principal consumator de resurse materiale și furnizor de produse destinate tuturor ramurilor din economie și exportului, le revin sarcini importante privind nivelul indicatorilor de calitate a produselor și valorificarea a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Indicatori		1985	1987	1990
Produse la nivel mondial ridicat în numărul total de produse	la sută	84	93	98
Creșterea gradului de valorificare (față de anul 1980)	la sută	130,3	140,7	162,2

Asigurarea dinamicii stabilite va fi susținută de preocupările unite ale cercetării, proiectării și producției metalurgice concretizate practic prin extinderea turnării continue a oțelului, aplicarea pe scară largă a tehnologiilor neconvenționale de obținere a oțelului cu caracteristici superioare prin barbotare cu gaze inerte, retopire sub zgură și vid, tratare în vid, tehnologii care asigură obținerea de produse cu caracteristici superioare (table, țevi, șirme din oțeluri inoxidabile și refractare, produse plate pentru electrotehnică, produse laminate pentru industria auto, aero și navală, pentru energia nucleară și forajul la mare adâncime). Pe agenda priorităților se situează asimilarea de aliaje de aluminiu și a oțelurilor cu grad înalt de puritate și caracteristici superioare (rezistență mare la coroziune, șocuri mecanice și termice, obținerea de materiale pentru construcția instalațiilor din centralele nucleare-electrice), creșterea ponderii produselor metalurgice cu grad mare de prelucrare și precizie dimensională maximă (oțeluri prelucrate la rece în tablă, benzi, bare, țevi, șirme). O acțiune semnificativă se desfășoară în industria metalurgică pentru reducerea consumurilor de combustibil și energie concretizată în diminuarea cu peste 4% a ponderii oțelului Martin și creșterea corespunzătoare a ponderii oțelului electric, extinderea ponderii procedurii de turnare continuă — la 30,8%, utilizarea la laminarele degrositoare a lingourilor calde în proporție de peste 80%, la o temperatură de circa 850°, utilizarea recuperatoarelor de căldură la cuptoarele din secțiile de laminare, stingerea uscată a cocsului, utilizarea gazului de semicocs, extinderea tehnologiei de desulfurare a fontei și alierea oțelului „în oală”. Desigur, noile materiale produse de metalurgie, caracterizate de o înaltă tehnicitate și caracteristici tehnico-funcționale și economice ridicate, își vor transmite efectele favorabile în producția ramurilor consumatoare de metal.

Și în unitățile industriei chimice se desfășoară largi acțiuni în direcția creșterii continue a performanțelor tehnico-economice a produselor realizate, încadrării stricte în normele de consum de materiale și energetice, atragerii în circuitul economic a unor noi surse de materii prime și materiale, valorificării subproduselor reciclabile, acțiuni capabile să asigure niveluri ridicate de competitivitate în condiții de economisire și valorificare superioară a resurselor (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Indicatori		1985	1987	1990
Produse la nivel mondial ridicat în numărul total de produse	la sută	70,8	86	96
Creșterea gradului de valorificare (față de anul 1980)	la sută	132,7	146,4	165,6

Astfel, chimia, important consumator de materii prime, materiale, combustibil, energie, își orientează valoroasa capacitate de cercetare, proiectare, producție în direcția creșterii caracteristicilor calitative ale produselor (rezistență mecanică, rezistență la rupere și uzuri la temperatură și sub acțiunea mediilor corozive), perfecționării tehnologiilor de fabricație a polistirenului ca bază pentru obținerea produselor izolante, a înlocuitorilor de piele, ambalajelor alimentare, asimilarea de materiale superioare pe bază de materii prime indigene, care elimină importul, dezvoltarea microproducției ș.a.

În întreaga economie, măsurile prezente și acțiunile în curs de desfășurare în acest domeniu au în vedere ca pînă în anul 1985 circa 45% din volumul total al producției ramurilor prelucrătoare și 70% din construcția de mașini să le constituie produsele puse în fabricație în acest cincinal, asigurându-se o creștere cu circa 30% a indicelui de valorificare a materiilor prime și materialelor.

Măsurile adoptate de conducerea de partid privind diminuarea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice vizează toate laturile circuitului economic și au drept scop activizarea sporită a factorilor intensivi ai creșterii economice, sporirea eficienței, a venitului național, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. Transpunerea lor neabătută în practică în toate domeniile vieții economico-sociale trebuie să mobilizeze amplu energiile creatoare ale întregului nostru popor, constituind baza traică a dezvoltării eficiente economico-sociale a țării, a înscrierii ei accelerate pe coordonatele progresului și bunăstării.

dr. Iulian PLOȘTINARU

Probleme actuale în pregătirea
campaniei agricole de primăvară

Amenajarea și exploatarea eficientă a sistemelor de îmbunătățiri funciare

PRINCIPALA sursă de extindere a suprafeței agricole, inclusiv a suprafeței arabile rămâne valorificarea terenurilor inundabile, a celor cu exces de apă, precum și a celor erodate sau în curs de erodare. Îndiguirile, desecarea bălților și a terenurilor inundabile, regularizarea râurilor, înlăturarea apelor de suprafață, fixarea nisipurilor și a ripelor și aplicarea de măsuri antierozionale — care, laolaltă, se integrează în categoria lucrărilor de îmbunătățiri funciare — redau destinației agricole importante suprafețe de teren și îmbunătățesc calitatea solului. Pe de altă parte, prin lucrările de irigații se poate asigura la timpul și în cantitățile cuvenite apa necesară dezvoltării culturilor, deci stabilitatea producțiilor agricole indiferent de condițiile pedoclimatice (în anii secetoși, pe terenuri neirigate, producția la hectar de grâu și porumb poate fi de două ori mai mică decât cea realizată în anii cu condiții pluviometrice normale). Rolul important al acestor categorii de lucrări în creșterea producției vegetale justifică atenția deosebită pe care le-o acordă conducerea de partid și de stat în cadrul politicii generale de dezvoltare a agriculturii și impune din partea organelor agricole la nivel național, teritorial și de unități acțiuni ferme pentru realizarea programelor stabilite.

Efectuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare necesită un volum însemnat de investiții, motiv pentru care eficiența oricărei astfel de sistem este condiționată atât de eficiența investițiilor, cât și de exploatarea lui rațională, pentru a se obține sporuri cât mai mari ale randamentelor, ale producției nete, venitului net la hectar și reducerea termenului de recuperare a investiției. Realizarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare la un nivel calitativ inferior determină scurtarea perioadei de exploatare a sistemelor și o eficiență economică scăzută, întrucât nu se realizează nivelurile de producție avute în vedere.

O importanță aparte o ocupă lucrările de irigații. Acoperirea tuturor cerințelor de apă pentru agricultură se va realiza prin amenajarea integrală a apelor țării, prin lucrări cu caracter complex. Principala direcție de folosire a apelor în agricultură o constituie **irigarea suprafeței agricole.**

Efectuarea la timp și de calitate a tuturor lucrărilor presupune o concentrare de forțe umane de diverse profesii, realizarea unei perfecte colaborări între specialiști, astfel încât de la proiectare la execuție și pînă la darea în exploatare să existe un interes comun: **funcționarea la parametrii optimi a întregului sistem.** Deosebit de actuală este asigurarea cadrelor de ingineri, tehnicieni și muncitori necesari atât executării, cât și exploatarea amenajărilor.

Eficiența sistemelor de irigații este complexă, datorită factorilor de producție (sol, apă, plantă) care concură la obținerea producției. Creșterea eficienței economice a irigațiilor se poate realiza nu numai prin amenajarea de sisteme mari, moderne, ci și prin executarea de amenajări locale, care necesită cheltuieli mai modeste și un consum energetic mai redus pentru exploatare. Este necesar, de asemenea, ca **extinderea irigațiilor să se facă la terenurile care resimt în mai mare măsură nevoia de umiditate**, întrucât de pe acestea se obțin sporuri mai mari de producție la unitatea de consum de apă. Eficiența economică a sistemelor de irigații presupune totodată și o **utilizare cât mai complexă a terenurilor amenajate.** Această utilizare îmbracă două aspecte și anume: a) cultivarea întregii suprafețe amenajate cu cele mai corespunzătoare plante și b) generalizarea metodelor eficiente de administrare a apei pentru irigat, care diferă în funcție de natura terenurilor și resurselor de apă existente și, desigur, de culturile care urmează să ocupe suprafețele respective. Iată de ce irigațiile se extind în mod deosebit pe terenurile fertile expuse secetei.

În această situație se găsește și **județul Tulcea**, unde există amenajat un important sistem de irigații, care se extinde în continuare. Ținând seama de activitatea nesatisfăcătoare desfășurată, anul trecut, în domeniul agriculturii, în județul Tulcea, se impune elaborarea unor planuri concrete de măsuri, care să asigure înlăturarea hotărâtă a neajunsurilor existente și îmbunătățirea radicală a muncii atât în sectorul producției agricole vegetale, cât și în zootehnia acestui județ. În acest sens un rol important revine întreprinderii specializate pentru îmbunătățiri funciare.

Întreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Tulcea își desfășoară activitatea pe întreg județul (cu excepția Deltei Dunării, unde lucrările cu acest specific pentru darea în folosință agricolă a unor mari suprafețe de teren se execută prin unitățile specializate ale centralei respective), executând lucrări de irigații, desecări, drenaje, combaterea eroziunii solului. O pondere însemnată în ansamblul activității o dețin și lucrările de exploatare a amenajărilor de îmbunătățiri funciare (irigații — 136 756 ha, desecări — 65 457 ha, combaterea eroziunii solului — 46 980 ha). Întreaga activitate de irigații este organizată în cinci sisteme mari: Măcin, Mahmudia, Babadag, Baia, Topolog. La nivelul fiecărui consiliu unic agroindustrial există câte un sector de exploatare hidroameliorativ care asigură buna funcționare a sistemelor de irigații.

Creșterea eficienței irigațiilor în această parte a țării presupune realizarea unor producții la hectar la un

nivel superior. Practica demonstrează că la cultura porumbului, de exemplu, nu se poate vorbi de o eficiență economică în sistem irigat decât în cazul realizării unor randamente de cel puțin 7 000 kg/ha. În caz contrar, întregul efort depus pentru punerea în funcțiune și întreținerea sistemului de irigații nu-și găsește un corespondent într-un spor de producție pe măsură și activitatea devine neeficientă. În scopul ca apa administrată să ajungă în cantitate cât mai mare la plante, lucrătorii specializați din județul Tulcea execută încă de acum lucrări de reparații la întreaga rețea de conducte îngropate, care însumează o lungime de aproape 3 000 km.

În această perioadă se acordă prioritate lucrărilor pregătitoare declanșării campaniei agricole de primăvară. Considerabile forțe mecanice și umane sînt concentrate la executarea unor lucrări de terasare, decolmatate a canalelor de irigații și împrăștierea materialului rezultat pe terenurile alăturate acestora. Volumul total este de 577 331 mc (267 298 mc pentru irigații, 302 914 mc pentru desecări, 7 119 mc pentru combaterea eroziunii solului); el trebuie executat pînă la finele acestui trimestru. Lucrătorii întreprinderii au mobilizat toate forțele și mijloacele de care dispun, pentru executarea în ritm accelerat a lucrărilor, astfel încît să contribuie la asigurarea condițiilor necesare realizării în 1984 a unor producții record. La data de 4 februarie a.c., erau executate 93% din volumul de terasamente necesare pentru a aduce la parametrii proiectați întregul sistem de irigații, 53,4% la cele de desecări și 56% la cele de combaterea eroziunii solului. (La această ultimă categorie de lucrări, întreprinderea are de executat amenajări pe o suprafață de 4 116 ha în sistem, iar unitățile agricole lucrări agrotehnice antierozionale pe circa 5 000 ha în amenajări locale). Pe suprafețele amenajate pentru irigat, în vederea atingerii parametrilor funcționali proiectați, se depun eforturi pentru executarea în întregime și la termen a tuturor reparațiilor la canale și la utilajele aferente. Pînă la data amintită s-au realizat în proporție de 58% reparațiile la căptușelile canalelor, 86,3% la stațiile de pompare, iar la echipamentul mobil de udare — 91% la conductele de aluminiu și la aspersoare — 45,3%. Anul acesta, în cadrul județului se desfășoară pe un front larg extinderea sistemelor de irigații, orientată spre punerea în valoare a tuturor terenurilor care în condiții de irigare pot asigura producții eficiente pe suprafețele respective. Astfel, în cadrul sistemului Dăeni — Ostrov — Peceneaga, proiectat pentru o suprafață de 40 500 hectare, se află în momentul de față gata de funcționare 14 434 ha, iar alte 5 083 ha sînt pregătite pentru probele cu apă. Concomitent, se urmărește și creșterea numărului de amenajări din

sursele de apă locale; ele vor cuprinde o suprafață de aproximativ 2 300 hectare deținută de unități agricole de stat și cooperatiste; acțiunea este prevăzută a fi încheiată până la finele lunii mai.

Pentru realizarea tuturor parametrilor proiectați în cadrul sistemelor, unitățile agricole socialiste trebuie să folosească în cultură întreaga suprafață amenajată pe care o dețin, să respecte structura culturilor prevăzută în studiul tehnico-economic (eventualele modificări putând fi făcute numai în măsura în care aduc o valoare mai mare a producției și îmbunătățesc eficiența economică a amenajărilor), să aplice întocmai tehnologiile specifice fiecărei culturi, să asigure efectuarea udărilor conform programelor stabilite (administrarea unei cantități de apă în două doze are un efect mai redus asupra producției decât divizarea ei în 4-5 doze), să folosească semințele cele mai corespunzătoare, îngrășămintele, erbicidele, forța de muncă, să aplice întocmai tehnologiile specifice fiecărei culturi și celelalte resurse în scopul realizării producțiilor prevăzute.

În județul Tulcea, date fiind condițiile pedoclimatice, se extind și lucrările de terasare a unor suprafețe în prezent improprii producțiilor agricole. Terenuri în pantă, calcaroase, erodate sînt supuse unor lucrări de terasare, nivelare și modelare necesitînd un important efort material și uman. De pe acum, pe locuri unde odinioară nu creștea nici iarbă, se întind vii din cele mai renumite soiuri, care află aici un sol și condiții de climă propice. În ultima perioadă, în zona Tulcea - Cataloi au fost terasate și introduse în circuitul agricol aproximativ 294 de hectare, care au fost plantate cu vii. Din cele 400 de hectare ce rămîn de terasat potrivit programului, în acest an se vor executa 219 hectare. Se lucrează susținut în realizarea suprafețelor etalon de combatere a eroziunii solului, după modelul Perieni; programul elaborat în acest sens cuprinde o suprafață de cca 2 000 de hectare, din care în acest an urmează să fie executate lucrările pe 500 de hectare, în zona limitrofă orașului Tulcea.

Executarea în bune condiții a tuturor lucrărilor de îmbunătățiri funciare din această parte a țării presupune o aprovizionare la timp și în cantități necesare cu piese de schimb pentru utilajele terasiere (excavatoare, buldozere), anvelope, baterii de acumulatori, carbit pentru sudură. Întreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Tulcea a conceput și executat cu forțe proprii o turnătorie de piese din fontă necesare sistemelor de irigații, utilizînd materiale refolosibile (piese uzate). Se obțin, pe această cale, nu mai puțin de 300 de repere, reducîndu-se la minimum cheltuielile, comparativ cu achiziționarea acestora de la terți.

Valorificarea integrală și exploatarea judicioasă a terenurilor agricole pe ansamblul județului, înlăturarea cauzelor care produc degradarea unor importante suprafețe și ameliorarea acestora, punerea lor în condiții optime de producție constituie pentru toți specialiștii imperativul de bază în sporirea randamentelor la hectar, în condiții de eficiență economică maximă.

dr. Gh. N. IOSIF

Reducerea consumurilor energetice în funcționarea sistemelor de irigații

DATELE statistice demonstrează că din totalul energiei de care dispune o țară cu o industrie înalt sau mediu dezvoltată, circa 30-35% este utilizată pentru antrenarea diferitelor categorii de pompe — începînd cu pompele dozatoare cu membrană, de putere mai mică decît a unei lămpi electrice, pînă la pompele mari cum sînt cele destinate alimentării sistemelor de irigație, avînd fiecare o putere de circa 5000 kW. Aceste date sînt valabile și pentru țara noastră.

În condițiile dezvoltării și modernizării impetuoase a economiei noastre naționale, fabricația de pompe a cunoscut o creștere și o diversificare spectaculoasă. Numărul tipurilor de pompe fabricate a crescut în ultimii 10

mică în numărul total de pompe (0,06%) și relativ însemnată în puterea totală cumulată (8,7%).

Apare evident că pentru pompele de putere mică și foarte mică este economică adoptarea unei soluții de tipizare preponderent constructivă, cu serii mai mari de fabricație din cîteva tipuri care să acopere un cîmp mai larg de utilizări. Pentru pompele de putere medie apare necesară o diversificare a tipose-riilor și tipodimensiunilor, pentru ca, trecînd la pompele mari și foarte mari, să se tindă la serii foarte mici, ca în cazul turbinelor hidraulice mari.

Această concluzie este confirmată și de analiza necesarului de pompe anual pentru agricultură și instalații termoe-nergetice (fig. 2); ponderea pompelor

Categoria de pompe	Ponderea numerică (%)	Ponderea puterilor totale cumulate (%)
Pompe pentru apă rece (pompe de uz general și pentru agricultură)	69,2	68
Pompe de hidrotransport (apă cu suspensii abrazive)	10,4	14
Pompe pentru chimie și petrochimie	11,6	11
Pompe pentru lichide viscoase (industria celulozei și hîrtiei, industria alimentară)	3,2	5
Pompe mici pentru circuite de ungere, răcire	5,1	1
Pompe pentru lichide fierbinți la debite și presiuni mari	0,4	1
TOTAL	100,0	100,0

ani (de la cîteva sute la peste zece mii). Analizînd structura fabricației la cel mai mare producător din țară („Aversa” - București), se constată că ponderea cea mai mare o dețin pompele pentru apă (tabel).

Detaliînd, în continuare, categoria pompelor pentru apă, se evidențiază importanța deosebită a optimizării funcționale a pompelor pentru agricultură, care, deși reprezintă doar 3% din producția internă de pompe, utilizează 1/3 din puterea totală necesară antrenării acestora.

Graficul de distribuție a fabricației de pompe în funcție de puterea instalată pe unitatea de produs demonstrează cu claritate modul în care se poate aborda rațional tipizarea lor constructivă și funcțională (figura nr. 1).

Analiza graficului evidențiază următoarele concluzii: pompele de putere mică și foarte mică dețin o pondere importantă în numărul de pompe produse anual (65%) și relativ mică în puterea totală cumulată (13%); pompele de putere foarte mare au pondere foarte

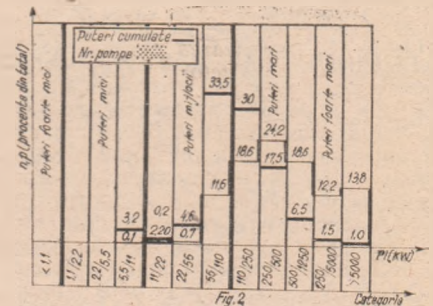

Fig. 2

de puteri mari și foarte mari este de cca 90% din punctul de vedere al puterilor totale cumulate și de peste 55% din punctul de vedere al numărului de pompe produse anual.

Dacă pompele cu puteri instalate medii și mari nu justifică o abordare strict funcțională a tipizării, cele de puteri foarte mari, cu precădere cele de peste 5000 kW — care au un timp îndelungat de viață (14-20 de ani), un timp mediu anual de exploatare de peste 1000 ore și, deci, un consum energetic important — pot fi abordate în mod similar turbinelor hidraulice de puteri instalate comparabile, adică pot fi proiectate tipodimensiuni noi de pompe pentru utilizări de parametri energetici apropiați, tipizîndu-se eventual ansamble de grupuri și stații întregi de pompare. Pentru creșterea eficienței tipizării, abordarea globală a utilajului poate fi detaliată prin tipizarea individuală a diferitelor părți componente — cea hidraulică și cea de susținere.

Mircea GRIGORIU

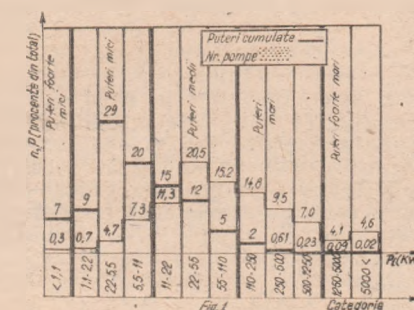

Fig. 1

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Responsabilități și exigențe în utilizarea rațională a fondului de retribuire

FOLOSIREA rațională și eficientă a fondului de retribuire în unitățile economice reprezintă un imperativ de mare actualitate în economie. O componentă esențială în acest proces trebuie să o reprezinte întărirea controlului asupra utilizării acestui fond, direcție în care responsabilități și exigențe sporite revin atât compartimentelor de specialitate din întreprinderi cât și organelor financiar-bancare implicate. Ne vom opri în acest articol asupra citorva aspecte care apreciem că trebuiau să stea mai mult în atenția specialiștilor.

Pentru a contribui la utilizarea cu eficiență sporită a fondului de retribuire, normele actual instituite întăresc și extind principiul dimensionării proporționale a fondului de retribuire în funcție de volumul de activitate planificat și realizat — exprimat prin manopera aferentă producției fizice realizate, consolidând astfel așezarea pe baze științifice a consumului de muncă în unitățile economice și creind o legătură directă, semnificativă, între volumul producției realizate, exprimat ca valori de întrebuintare concrete și fondul de retribuire repartizat. Corespunzător, in-

tărirea controlului, intern și bancar, asupra utilizării fondului de retribuire din întreprindere are ca principală sarcină verificarea sistemului de corelații stabilit în cadrul unității prin care se planifică și se comensurează științific consumul de muncă, prin planurile de activitate și contractele-angajament ale secțiilor, atelierelor și formațiilor de lucru și tarifele de manoperă aferente operațiilor și lucrărilor. Controlul bancar trimestrial asupra planurilor de muncă și retribuire aprobate urmărind corespondența între fondul de retribuire repartizat și cerințele determinate de consumul de manoperă trebuie să sesizeze din timp neconcordanțele de ansamblu, să determine revizuirea normelor de timp și de muncă la secțiile și formațiunile unde acestea nu sînt corespondente tehnologiilor existente și nivelului de calificare și experiență profesională, să vegheze ca numărul personalului pe categorii și normative de personal să fie riguros respectat, asigurînd astfel premisele necesare echilibrului între consumul de muncă și fondul de retribuire, îndeplinirii sarcinilor de plan privind producția și productivitatea muncii.

În cadrul noii așezări a controlului asupra utilizării fondului de retribuire se accentuează funcția acestuia în asigurarea echilibrului și a proporțiilor dezvoltării economiei naționale stabilite prin planul de stat, știut fiind că depășirile necoordonate ale prevederilor de plan în diferite unități acționează în sensul utilizării subiective a resurselor de materiale, energie și forță de muncă și, ca atare, ca un factor care poate crea disproporții. Încadrarea fermă în prevederile de plan trebuie asigurată și în cadrul acțiunii de control al fondului de retribuire prin urmărirea concordanței stricte dintre producția fizică realizată și cea cuprinsă în sarcinile planificate sau pentru care este aprobată depășirea planului, la determinarea gradului de realizare a producției fizice neadmițîndu-se compensarea produselor realizate cu alte produse și sortimente din afara prevederilor stabilite. În lumina acestor norme trebuie să sporească grija colectivelor din întreprindere cât și a organelor de control bancar pentru asigurarea integrală a condițiilor de producție, pentru aprovizionare, cooperare și pregătirea producției în scopul introducerii în fabricație și realizării la termen, în exclusivitate, a produselor sau lucrărilor prevăzute în plan, cu prioritate a sarcinilor de export.

Reglementările în domeniul utilizării și controlului fondului de retribuire vizează și asigurarea unei înalte cali-

Întărirea autofinanțării

● resurse ● priorități ● eficiență

Economistul — de la postcalcul la concepție

PROCESUL consolidării și lărgirii autofinanțării face necesară în fiecare întreprindere activizarea conjugată a unui complex de factori. Depistarea, cunoașterea aprofundată și orientarea lor concentrată în vederea constituirii din resurse proprii a fondurilor necesare impune, ca o condiție și un stimul esențial, o trecere mai accelerată a economistilor de la operații de postcalcul la activități de concepție, de conducere previzională a producției. La întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, cunoscută producătoare a unei game diversificate și de înaltă calitate de utilaj petrolier, piese de schimb și armături industriale pentru industria petrolieră, chimică, energetică, autofinanțarea activității a devenit de ani de zile o realitate.

Un rol esențial în acest proces l-a avut și îl are în continuare importanța acordată procesului de amplificare calitativă a funcției și rolului economistului. Capacitatea de analiză a cadrelor economice este stimulată și utilizată superior în cadrul unor investigații aprofundate privind modalitățile de constituire și utilizare eficientă a fondurilor întreprinderii, de amplificare a mobilizării resurselor proprii în finanțarea activității, de sporire a rentabilității produselor, a eficienței economice, factori esențiali în autofinanțare. Aceasta a ușurat mult și a sporit eficiența acțiunii de trecere de la urmărirea costurilor pe produs pe articole de calculație, care era mai greoaie, la urmărirea analitică și operativă a costurilor pe produs, în mod deosebit pe elemente primare cu valori mari,

care este mai analitică, mai operativă și totodată stimulatoră pentru formația de lucru.

Promovarea unei astfel de concepții facilitează totodată actualul proces de extindere a urmăririi și constituirii elementelor bugetului de venituri și cheltuieli pînă la nivel de secție, atelier, brigăzi, echipe. În acest fel, se pun la îndeplinirea factorilor de conducere, a oamenilor muncii informațiile necesare privind criteriile și condițiile de realizare a sarcinilor de plan și, corelat cu aceasta, asigurarea premisei necesare privind criteriile și condițiile de realizare a sarcinilor de plan și, corelat cu aceasta, asigurarea premisei necesare pentru plata integrală a retribuițiilor în acord global, cheltuielile și veniturile pe fiecare loc de muncă. Totodată, se creează condițiile pentru efectuarea analizei critice a erentualilor factori perturbatori, a influenței lor asupra realizării sarcinilor de plan și evidențierea soluțiilor care se impun. Pentru început, sînt vizate secțiile primare (turnătorie, forjă), secția de recordări speciale și secția mecanică I de prelucrări. Procesul se va extinde în paralel cu crearea condițiilor de mecanizare a proceselor tehnologice și a sistemului informațional, avînd în vedere că întreprinderea va avea în dotare propriul său calculator.

În acest cadru și economistii contabili de la gestiuni au primit sarcina ca, pe lângă probleme de evidență, să se implice în problema reducerii stocurilor, a încadrării în stocurile normale pe fiecare material, în corecta gestionare și păstrare a materiilor prime și materialelor, în prevenirea degradărilor și imobilizărilor de materiale. La fel, cei de la contabilitatea produselor finite și biroul prețuri sînt efectiv angrenați în acțiunile privind respectarea disciplinei contractuale, scurtarea timpului de staționare în magazie a produselor finite, urgentarea expediției și asigurarea mijloacelor de transport.

Bogdan PĂDURE

tați a produselor și asigurarea integrală a utilității sociale a producției realizate. În acest sens, la calcularea fondului de retribuire convenit întreprinderii se exclude valoarea producției fizice reprezentând produsele necontractate sau fără desfacere asigurată, precum și cea referitoare la produsele care au fost refuzate justificat de beneficiari și deci cu manopera aferentă se diminuează proporțional fondul de retribuire convenit personalului din întreprindere. Desfășurând un control multilateral asupra activității întreprinderilor, unitățile bancare cunosc, în amplitudine și profunzime, cauzele deficiențelor de activități lor, cauzele lipsei de calitate și interdependențele lor. Ca urmare, banca trebuie să acționeze în strânsă corelare cu compartimentele de specialitate din întreprindere nu numai prin evaluarea dimensiunilor exacte ale acestor deficiențe, dar și prin influențarea activității întreprinderii în a le preveni și evita, în a le îngădi și stopa, înainte ca acestea să se manifeste.

În ansamblul său, controlul social asupra utilizării fondului de retribuire solicitat și promovează responsabilitatea întreprinderii și a forurilor sale ierarhice superioare în asigurarea echilibrului de-a lungul perioadei de plan, între rezultatele activității și fondul de retribuire. Pentru a corela cerințele deosebite pe care le manifestă, pe de o parte, decontarea și evidențierea lunară a fondului de retribuire, iar, pe de altă parte, continuitatea de-a lungul anului a procesului de producție și intercondiționarea în consecință a volumului de producție fizică obținută în luna de referință de producția diferitelor secții din lunile anterioare, s-a impus principiul cumulării, ca modalitate de bază în aprecierea consumului de muncă și determinarea fondului de retribuire convenit. Prin cumulare se actualizează permanent, lună de lună, raportul între fondul de retribuire convenit în funcție de rezultatele obținute (ca expresie

a consumului de muncă aferent producției obținute) și cel utilizat efectiv (ca expresie a consumului de muncă aferent producției în curs de fabricație). Prin cumulare se creează posibilitatea comensurării de ansamblu a consumului de muncă, de la inițierea producției până la obținerea produsului finit și aplatizarea eventualelor neconcordanțe între consumul de muncă aferent producției în curs de fabricație (inclusiv diferitelor repere componente) și cantitatea de produse finite, în funcție de care se eliberează fondul de retribuire.

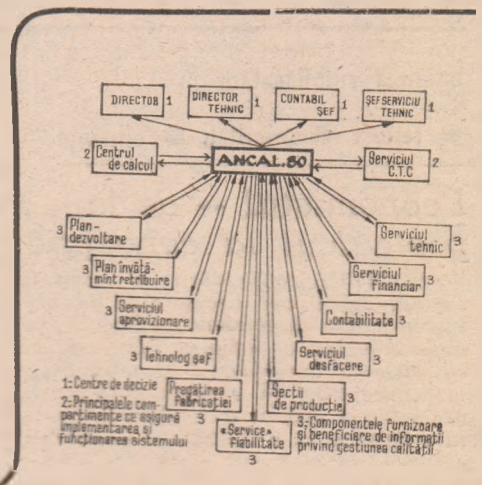
Totuși, asemenea neconcordanțe nu sînt în mod automat total eliminate și, ca atare, în unele din lunile anului acestea se pot manifesta prin intermediul diferențelor între fondul de retribuire solicitat, rezultat din însumarea drepturilor individuale (mai mare) și fondul total calculat convenit colectivului din întreprindere (mai mic). Altfel, aceste diferențe apar ca urmare a unor consumuri neeconomicoase de muncă în diferite compartimente determinate de activitatea necorespunzătoare a colectivelor respective. În toate cazurile în care apar astfel de diferențe se impun acțiuni imediate ale organelor de conducere colectivă a unităților economice, cu sprijinul organelor bancare, pentru analiza amănunțită a cauzelor care au condus la această situație și stabilirea de măsuri pentru recuperarea rămănelor în urmă și realizarea integrală a indicatorilor.

Exercitarea zilnică a controlului și cunoașterea pe multiple planuri a activității întreprinderii creează băncii posibilitatea de a aprecia judicios în ce măsură neconcordanțele se datoresc unei necorelări temporare sau unor consumuri de muncă neeconomicoase și de a acorda astfel un sprijin real nu numai prin constatarea deficiențelor respective, ci și prin stabilirea de măsuri eficiente, la obiect, care să asigure reechilibrarea dinamică a raporturilor

între producția obținută și fondul de retribuire eliberat.

După cum se știe, în cazul în care organul ierarhic superior consideră fundamentate măsurile stabilite în acest scop, acesta poate aproba acoperirea temporară a diferențelor din fondul de premiere constituit la nivelul unităților, respectiv la nivelul centralei și ministerelor, pentru a căror recuperare ulterioară colectivele de muncă rămân angajate. Regimul sever de aprobare a plății diferențelor de către forurile ierarhice superioare, urmărirea atentă a aplicării măsurilor preconizate și evidența strictă de către organele bancare a diferențelor eliberate și a recuperării lor constituie pilonii eficienței ale controlului asupra utilizării fondului de retribuire care acționează astfel diferențiat, impunând obținerea de economii colectivelor ce au înregistrat depășiri de costuri datorită unor necorelări temporare și asigurând, în final, echilibrul între producție și fondul de retribuire, în dinamica lui specifică.

dr. Cezar BASNO

Aplicarea eficientă a gestiunii calității

O experiență de larg interes (I)

SISTEMUL DE GESTIUNE a calității produselor proiectat și implementat în cadrul întreprinderii „Tractorul”-Brașov constituie o experiență de larg interes.

Aplicarea eficientă a acestei metode este rezultatul concentrării unui număr mare de forțe — colectivul de conducere și simulări decizionale asistate de calculator de la Academia de Studii Economice București și cadre de conducere și specialiști din serviciile: tehnice, C.T.C., contabilitate, personal, din Centrul de calcul și firește din secțiile de producție de la „Tractorul”-Brașov și centrala de profil.

Integrat sistemului de conducere al întreprinderii (schema) subsistemul de gestiune a calității produselor acționează în vederea: ● cunoașterii detaliate într-o viziune de ansamblu a principalelor elemente care condiționează cali-

tatea tractoarelor; ● identificării, evaluării, urmării și dirijării principalelor costuri implicate de asigurarea calității planificate a tractoarelor; ● asigurării unui instrument de urmărire operativă a sarcinilor de plan privind calitatea produselor unității; ● optimizării deciziilor privind îmbunătățirea calității tractoarelor într-o abordare previzională a dezvoltării întreprinderii „Tractorul”. Au fost avute în vedere și ● realizarea unui subsistem informatic care să reunească principalele elemente informaționale referitoare la urmărirea și dirijarea calității tractoarelor; ● creșterea eficienței activității întreprinderii prin ridicarea nivelului calitativ al produselor.

O mare parte a informațiilor utilizate în cadrul sistemului sau furnizate de el conducerii sînt prelucrate pe calculator.

Componenta structural organizatorică a gestiunii calității se regăsește la nivelul întreprinderii „Tractorul” prin grupul de gestiune a calității produselor, care este constituit și funcționează potrivit metodei conducerii prin proiect. Grupul alcătuit din 4—5 persoane cu profesii diferite este subordonat în mod direct conducătorului unității și

are atribuții specifice, decurgînd din obiective, menționate în R.O.F.-ul unității și respectiv operate în fișele de post.

Componenta informațional-decizională a metodei este alcătuită din intrările în sistem sub forma informațiilor ce privesc starea și evoluția principalilor factori de influență ai calității tractoarelor cum ar fi: mașinile și utilajele, forța de muncă, materiile prime, materialele, semifabricatele aprovizionate, organizarea producției etc. și din ieșirile din sistem sub forma fișelor operative a deciziilor de creștere a calității pe secții, programelor anuale de creștere a calității produselor, bugetului previzional și bilanțului calității.

Componenta informatică se bazează, în principal, pe 5 fișiere cu date permanente specializate pe indicatori (FD-IND), produse (FD-PROD), defecte (FD-DEF), cheltuieli (FD-CH) și repere (FD-REP). Cu ajutorul a 50 de programe se furnizează 14 situații cu periodicitate lunară, anuală sau la cerere privind principalele aspecte implicate.

dr. O. NICOLESCU, G. CĂPRĂ-RESCU, I. RADU, I. CIOCHINĂ

Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (I)

AȘA cum este cunoscut, etapa actuală de dezvoltare a economiei românești este caracterizată de mutații ample, rapide, în sfera structurii pe ramuri, subramuri, tipuri de procese tehnologice, grupe de produse în industrie — mutații generate de cerința expresă de a produce și utiliza doar ceea ce este necesarmente util, funcțional, competitiv. Asemenea mutații se desfășoară în condițiile amplificării neîntrerupte a rolului factorilor intensivi în procesul dezvoltării, ale valorificării potențialului național de resurse, tehnic, de forță de muncă, toate acestea în scopul creșterii accelerate a productivității muncii — expresia nemijlocită a sporirii rodniciei muncii sociale. Caracteristică a nivelului și tendințelor de creștere economico-socială și progresului unei țări, criteriu de analiză și decizie în alegerea opțiunilor fundamentale și strategiilor dezvoltării, factor esențial de referință în comparațiile interne și internaționale, productivitatea muncii reprezintă o problemă — de interes major, o problemă de bază în creșterea și progresul economiei. Tocmai din această perspectivă, alături de acțiunile și măsurile vizând creșterea productivității — în economia noastră, concentrate în cadrul unui program complex, care reflectă o veritabilă strategie a progresului economic — prezintă un deosebit interes adâncirea problemelor cu privire la conținutul acestui indicator, la modul său de calcul. Asupra unor asemenea chestiuni ne vom opri în cele ce urmează.

În fapt, productivitatea muncii, privită atât în accepția ei individuală cât și socială, pe planul cel mai general reflectă un anume raport obiectiv, nemijlocit dintre resursele tehnice, materiale, umane, științifice și chiar sistemul relațiilor de a produce și de muncă la nivel macro și microeconomic. Analizată la nivel macroeconomic, productivitatea muncii — socială — reflectă eficiența medie cu care este utilizată munca vie și materializată pe întreg sistemul național economic, în ansamblul legăturilor sale de interdependență și intercondiționare și cu preponderență în domeniul producției materiale. În lucrarea „Productivitatea muncii sociale“ profesorul Emilian Dobrescu se referă la acest indicator ca la efortul total necesar în economie pentru obținerea unei unități de produs sau ca la raportul dintre venitul național și munca productivă totală depusă pentru obținerea lui. Este exprimarea cea mai grăitoare asupra conținutului, funcțiunilor și semnificațiilor acestui indicator.

Pe de altă parte, productivitatea muncii individuale exprimă aportul direct al fiecărui membru al personalului muncitor comensurat în cheltuieli de muncă necesare la nivel microeconomic — pentru obținerea unei unități de produs, lucrare, serviciu, în condiții tehnice, tehnologice, de pregătire profesională, de organizare și conducere determinate. Este evident că, în acest caz, consumul de muncă necesar și cheltuielile aferente reprezintă o valoare dependentă de nivelul condițiilor în care se realizează activitatea în perioada analizată (t) și de rezultatele ei :

$W = f (nt, nth, npfm, nok) t$
 în care : W = exprimă nivelul productivității muncii individuale determinat de consumul de muncă necesar pentru obținerea unei unități de produs, lucrare, serviciu (în unități de timp) sau cheltuielile aferente acestui consum (în unități valorice) ; nt — reprezintă valoarea mulțimii factorilor care determină nivelul tehnic al unei unități produse ; nth — reflectă valoarea mulțimii factorilor care influențează nivelul tehnologiei aplicate pentru realizarea activității care generează produsul, lucrarea sau serviciul analizat ; npfm — caracterizează valoarea mulțimii factorilor care determină gradul de pregătire al forței de muncă ce deservește activitatea studiată ; nok — descrie valoarea mulțimii factorilor care condiționează cadrul organizatoric și de conducere al unității în care se desfășoară procesul analizat.

Dinamica rezultatului — așteptat sau realizat — este la rândul său dependentă de schimbările (±) condițiilor specifice desfășurării activității, de unde rezultă ± W astfel încât :
 $± W = f ± (nt ; nth ; npfm ; nok) t$.

Se poate, deci, desprinde concluzia că productivitatea muncii individuale este indicatorul sintetic în care sînt concentrate eforturile individuale desfășurate în cadrul social pentru economisirea muncii vii și materializate.

Să notăm și faptul că față de accepțiunea generală acordată acestui important indicator — și din dorința de a releva toate semnificațiile sale posibile — sînt numeroase preocupările orientate în sensul definirii și măsurării productivității muncii. Astfel, în sens larg, productivitatea poate fi definită ca o măsură a performanței individuale sau organizaționale care nu exprimă doar ce s-a realizat dar și în ce condiții de calitate și eficiență¹⁾. Într-o formă mai concisă, productivitatea este exprimată și prin raportul dintre producție și factorii care au permis obținerea ei²⁾. Reflectînd legătura dintre rezultatele activității și condițiile în care se desfășoară, productivitatea muncii poate fi definită și ca însușire a unei activități, a unui proces de a fi productiv sau a capacității omului de a obține, în condițiile de producție date, existente, rezultate valabile, concretizate în bunuri și servicii în unitatea de timp³⁾. O definiție mai clasică arată că productivitatea muncii reflectă cantitatea de produse obținute într-o unitate de timp de muncă ori timpul de muncă necesar unei unități de produs⁴⁾. Privită însă în funcție de corelația dintre sursa care o generează și efectul pe care îl determină la scară socială, productivitatea muncii este exprimată — pe un plan ceva mai general — ca sinteza corelației dintre inteligență, tinerețe, progres și sursa ratei de creștere economică, a dinamismului, a venitului fiecăruia, a perspectivelor de viitor și stabilității monetare⁵⁾. Desigur, considerată în sens figurativ „tinerețea“ la care se referă Fr. Schaller reprezintă, de fapt, dorința de a crea și de a produce mai bine, mai mult, cu efort minim.

Tabelul nr. 1

P (unit. exprimare)	T (unit. exprimare)				
	Om-oră	Om-zi	Om-lună	Om-trim.	Om-an
naturale	$Wh_{(n)}$	$Wz_{(n)}$	$Wl_{(n)}$	$Wt_{(n)}$	$Wa_{(n)}$
natural-convenționale	$Wh_{(nc)}$	$Wz_{(nc)}$	$Wl_{(nc)}$	$Wt_{(nc)}$	$Wa_{(nc)}$
de muncă	$Wh_{(m)}$	$Wz_{(m)}$	$Wl_{(m)}$	$Wt_{(m)}$	$Wa_{(m)}$
valorice	$Wh_{(v)}$	$Wz_{(v)}$	$Wl_{(v)}$	$Wt_{(v)}$	$Wa_{(v)}$

Într-o accepție foarte largă și deosebit de importantă, reflectînd înseși funcțiile practice de seamă, hotărîtoare, ale acestui indicator în cadrul dezvoltării și progresului economic, productivitatea muncii, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă „factorul esențial pentru reducerea decalajelor economice între țări“. Din această perspectivă, se accentuează rolul muncii ca factor propulsor al progresului și transformator al societății și se evidențiază practic că volumul de muncă și rezultatele lui concretizate în productivitatea muncii determină volumul global al rezultatelor obținute în cadrul sistemului național. În lumina acestei concepții, productivitatea muncii reflectă componentele stării și tendinței sistemului (caracterizate de mulțimea condițiilor caracteristice nivelului tehnic, tehnolo-

1) J. Dayre — Productivité — mesure du progres. Paris 1952

2) André L.A. Vincent — La Mesure de la productivité. Ed. Dunod Paris, 1968

3) Iosif D. Bati — Planificarea productivității muncii în R.S. România, Ed. Academiei R.S.R., 1975

4) Gh. Toduță — Planificarea și analiza productivității muncii în industrie, Ed. Facla, 1975

5) Fr. Schaller — La notion de la productivité. Librairie Droz, Geneva — Paris, 1975

Tabelul nr. 2

Indicatorul	Condiții impuse	Relația de calcul (unități de exprimare utilizate)
W, h, z, l, t, a(n)	Producția P cu structură omogenă	$W = \frac{P(\text{kg, tone, m}^2, \text{m}^3, \text{ml. (buc)})}{T(\text{om-ore, om-zile, om-lună, om-trimestru, om-an})}$
W, h, z, l, t, a(nc)	Producția P cu structură posibilă de transformat într-o unitate, natural-convențională (echivalentă) în funcție de un criteriu acceptat și coeficienți de transformare rezultați față de unitatea etalon sau de referință	$W = \frac{K_1 P + K_2 P + \dots + K_n P}{T(\text{om-ore, om-zile, om-lună, om-trimestru, om-an})}$
W, h, z, l, t, a(m)	Existența normelor de muncă (NT _i) pe unitatea de producție P	$W = \frac{NT_1 \gamma_1 P + NT_2 \gamma_2 P + \dots + NT_n \gamma_n P}{T(\text{om-ore, om-zile, om-lună, om-trimestru, om-an})}$
W, h, z, l, t, a(v)	Existența prețurilor de producție P _i pe unitatea de producție P	$W = \frac{P_1 \gamma_1 P + P_2 \gamma_2 P + \dots + P_n \gamma_n P}{T(\text{om-ore, om-zile, om-lună, om-trimestru, om-an})}$
W _a (m)	Pentru produsele industriale prevăzute prin planul național unic	$W = \frac{FTTA (\text{consum total timp muncă})}{P (n, nc)}$ <p style="text-align: center;">(consum de timp de muncă) (unitate de produs)</p>
W _a (v)	Indicator de plan obligatoriu	$W = \frac{\text{Producția netă (lei pe an)}}{\text{Nr. personal muncitor (persoane pe an)}}$ <p style="text-align: center;">(lei persoană)</p>
W _a (v)	Indicator aprobat ca sarcină orientativă	$W = \frac{\text{Producția globală (lei pe an)}}{\text{Nr. personal muncitor (persoane pe an)}}$ <p style="text-align: center;">(lei persoană)</p>

mului de muncă vie și materializată necesar satisfacerii cerințelor unui program caracterizat de produse, lucrări și servicii care corespund exigențelor beneficiarilor prin funcționalitatea lor socialmente necesară și competitivitatea tehnico-economică maximă în condiții determinate și sint valorificate eficient la termenele planificate prin vânzare-încasare. Să subliniem, de asemenea, că interdependența dintre consumul de muncă vie și materializată fundamentează necesitatea utilizării la nivelul întreprinderii sau industriei a indicatorului de „productivitate” a resurselor sau energiei — indicator calculat ca producție pe unitatea de consum de energie sau de material.

Pe baza tuturor acestor considerente, creșterea productivității muncii se înscrie ca fiind principala sursă a reducerii consumului de muncă vie și materializată. Causă și deopotrivă efect nemijlocit ale luptei contra risipei de muncă vie și materializată desfășurată în condițiile valorificării realizărilor științifice-tehnice proprii și instaurării organizării superioare ca o stare generală de spirit, competitivitatea tehnico-economică se concretizează în ridicarea nivelului performanțelor (gabarit, greutate, consumuri materiale, de muncă și cheltuieli de fabricație, exploatare și întreținere minime; viteze de lucru, capacități de prelucrare, fiabilitate și calitate maxime; condiții ergonomice și de ambianță optime); beneficii și aport valutar maxim la fiecare leu cheltuit, în condițiile accentuării tendințelor de valorificare superioară a resurselor proprii și limitare a importurilor, perfecționării structurilor și eliminării deficiențelor în planificarea, organizarea și conducerea activității productive. În acest cadru, productivitatea muncii industriale devine un criteriu esențial al eficienței, al noii calități a muncii și vieții, incompatibil cu lipsa de interes și tendința de a menține activități ineficiente. Creșterea productivității este — trebuie să fie — astfel, în funcție de situație, preocupare permanentă pentru toate cadrele din cercetare-proiectare-fabricație ca și din domeniul valorificării produselor în comerțul intern și internațional pe baza unor relații reciproc avantajoase și stabile care să genereze prezența tradițională a produselor românești pe piețele externe.

Astfel înțeleasă, productivitatea muncii poate și trebuie să reprezinte caracteristica fundamentală a nivelului de dezvoltare tehnică, tehnologică și organizatorică al întreprinderii industriale, componentă a integrării cerințelor noului mecanism economic în activitatea productivă și în întreaga activitate economico-socială, a dinamismului creșterii economice și a ridicării permanente a nivelului de viață material și spiritual al celor ce muncesc.

O mare importanță o prezintă alegerea metodei de calcul a productivității muncii individuale — dependentă în fapt de modul de exprimare a volumului producției (P) și de mărimea perioadei la care se referă cheltuielile de timp de muncă necesare realizării acesteia (T). În funcție de valorile P și T expresia productivității muncii individuale poate lua una din formele prezentate în tabelul nr. 1.

Semnificațiile indicatorului productivitatea muncii individuale sint următoarele: W, h, z, l, t, a (n) — productivitatea orară, zilnică, lunară, trimestrială și anuală, exprimată în unități naturale; W, h, z, l, t, a (nc) — productivitatea orară, zilnică, lunară, trimestrială și anuală exprimată în unități natural convenționale; W, h, z, l, t, a (m) — productivitatea muncii orară, zilnică, lunară, trimestrială și anuală, exprimată în unități de muncă; W, h, z, l, t, a (v) — productivitatea orară, zilnică, lunară, trimestrială și anuală, exprimată în unități valorice.

Pe această bază calculul productivității muncii individuale are loc în raport de condițiile precizate potrivit relațiilor prezentate în tabelul nr. 2.

Semnificațiile termenilor din tabelul nr. 2, care nu au fost precizate anterior, sint următoarele: K₁, K₂,... K_n — coeficienți de transformare a producției cu structură neomogenă într-o unitate natural-convențională; NT₁, NT_n — normele de timp de muncă stabilite pentru produsele al căror volum fizic reprezintă o pondere γ_i față de volumul fizic al întregii producții P; P₁, P₂, P_n — prețurile de producție unitare ale produselor componente producției P; FTТА — fondul total anual de timp de muncă al întreprinderii exprimate în om-ore/an (metodologia de determinare a acestui indicator este stabilită de Ministerul Muncii pe baza categoriilor de personal muncitor din întreprinderile industriale).

Este redată, astfel, o gamă complexă de sensuri și componente ale productivității, a influențelor pe care aceasta le poate prelua.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

gie, pregătirii forței de muncă, organizării și conducerii), impulsionate de efortul permanent al forței de muncă de a inova, produse și valorifica bunuri, lucrări, servicii cu utilitate socială, de maximă eficiență și competitivitate tehnică și economică. În ideea integrării ei în ansamblul cerințelor sistemului național economic — pe care, de altfel, îl definește esențialmente din punct de vedere al dezvoltării forțelor de producție — productivitatea muncii poate fi considerată rezultatul reducerii consu-

U.R.S.S. - principalul partener comercial al României

ÎN ANII fâuririi noii orînduirii sociale, țara noastră a dezvoltat ample relații economice și comerciale, de colaborare și cooperare cu Uniunea Sovietică, în principalele domenii ale economiei naționale.

Locul deosebit pe care îl ocupă Uniunea Sovietică în relațiile noastre externe a fost subliniat cu toată claritatea de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării: „Dezvoltăm larg colaborarea și cooperarea cu țările socialiste și, în primul rînd, cu țările socialiste vecine, acordînd o atenție deosebită relațiilor cu marea noastră vecină și prietenă — Uniunea Sovietică”¹⁾.

Înțelegerea comună de a dezvolta în continuare aceste raporturi a fost reafirmată și recent, cu prilejul vizitei în România a delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S. În acest sens, în comunicatul româno-sovietic se spune: „Examinînd evoluția raporturilor româno-sovietice, părțile au relevat cursul ascendent al acestora și au reafirmat hotărîrea lor de a intensifica relațiile în domeniile economic, tehnico-științific și cultural în interesul popoarelor romîn și sovietic, al cauzei păcii și socialismului”²⁾.

Orientarea prioritară a relațiilor noastre economice externe spre Uniunea Sovietică se întemeiază pe comunitatea orînduirii sociale, a țărilor fundamentale de edificare a socialismului și comunismului, pe raporturile de prietenie și alianță, pe apartenența celor două țări la Consiliul de Ajutor Economic Reciproc și la alte organizații economice internaționale. În același timp, această orientare este determinată de o serie de factori materiali, cum sînt marea potențial de export-import al economiei sovietice, progresele rapide ale industriei românești și afirmarea ei în comerțul internațional, posibilitățile largi de complementaritate între cele două economii naționale, precum și de apropierea lor geografică.

În concordanță cu această orientare, România a acționat consecvent pentru extinderea relațiilor economice bilaterale cu Uniunea Sovietică. Astfel, din evoluția schimburilor comerciale, rezultă că U.R.S.S. a ocupat în mod constant primul loc în comerțul exterior al României cu o pondere ce a oscilat în ultimii 10 ani în jurul a 20%³⁾ (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica schimburilor comerciale cu U.R.S.S. și ponderea acestora în comerțul exterior al României

An	Indicele volumului schimburilor comerciale reciproce (1970 = 100)	Ponderea în comerțul exterior al României (%)
1975	160	18,6
1980	312	17,1
1981	380	20,7
1982	336	21,5

Notă: Sursa datelor din tabelele 1 și 2: Anuarul statistic al R.S.R.: Vneșniiaia torgovlia S.S.S.R., culegere statistică publicată în Editura „Finanțele și statistica” — Moscova. Pentru comparabilitatea datelor s-au aplicat coeficienții de calcul și cursurile comerciale în vigoare în anii respectivi.

Exceptînd anul 1982⁴⁾, se constată că volumul schimburilor comerciale cu U.R.S.S. a înregistrat o creștere puternică în ultimul deceniu. Posibilitățile acestei creșteri sînt însă departe de a fi valorificate în întregime, fiind seamă că, în aceeași perioadă, comerțul exterior al fiecăreia din cele două țări a crescut într-o măsură mai mare. Față de anul 1970, în 1982 volumul comerțului exterior total al României a fost de 4,2 ori, iar al U.R.S.S. de 5,4 ori mai mare, comparativ cu creșterea de 3,4 ori a comerțului reciproc.

Insemnătatea schimburilor comerciale este determinată nu numai de volumul acestora, ci și de structura livrărilor re-

ciproce, de ponderea pe care o dețin diferite produse și grupe de produse în exportul și importul fiecărei țări.

Astfel, în exportul și importul țării noastre, mașinile și utilajele reprezintă o grupă importantă de mărfuri, a cărei pondere în schimburile comerciale cu Uniunea Sovietică reprezintă 28% și se află în continuă creștere. O mare însemnătate pentru realizarea unor programe de investiții în România au importurile din U.R.S.S. de utilaje energetice, echipamente pentru exploatarea miniere, utilaje metalurgice, diverse mașini, agregate și echipamente pentru industria chimică, a celulozei și hirtiei, alimentară, ușoară. Tot din Uniunea Sovietică, țara noastră achiziționează în volume apreciabile macarale și alte mijloace de ridicat, precum și utilaje diverse pentru construcții, mașini agricole, pompe și compresoare. Un capitol important al exportului U.R.S.S. îl constituie mijloacele de transport feroviar, auto, naval și aerian. De asemenea, țara noastră importă într-un nomenclator larg produse complexe ale industriei sovietice de mecanică fină și optică, echipamente, aparatură și componente electronice, aparate de laborator, utilaje și instrumente medicale.

În general, nomenclatorul de export al U.R.S.S. în România la această grupă de mărfuri cuprinde cîteva sute de poziții, ceea ce reflectă atît potențialul tehnic ridicat al industriei sovietice, cit și interesul manifestat de beneficiarii romîni pentru produsele oferite de U.R.S.S.

La rîndul ei, România orientează spre U.R.S.S. o parte importantă a ofertei sale de export din domeniul construcțiilor de mașini. Uniunea Sovietică, avînd o mare capacitate de absorbție și un necesar constant, reprezintă sub acest aspect o piață stabilă și puternică pentru exporturile românești de utilaj de foraj, material rulant de cale ferată, nave, utilaj electrotehnic, mașini-unelte, mașini agricole, etc. într-un nomenclator care cuprinde mai multe zeci de poziții. La aceste tipuri de mașini și utilaje, Uniunea Sovietică este principalul beneficiar extern al industriei românești.

Examinarea structurii exportului românesc de mașini și utilaje în U.R.S.S. evidențiază concentrarea acestuia pe un nomenclator relativ restrîns, alcătuit în proporție de 75—80% din produse tradiționale, cum sînt utilajele de foraj, material rulant de cale ferată, construcții navale etc. (tabelul nr. 2).

Capacitatea industriei noastre socialiste, edificate pe baza unui vast și îndelungat efort investițional, precum și participarea activă a României la specializare și cooperare în producție în cadrul C.A.E.R. deschid posibilități mult mai largi de livrări din domeniul construcțiilor de mașini, industriei electrotehnice și electronice. Aceste posibilități sînt pregnant ilustrate de extinderea și diversificarea continuă în ultimele cincinale a ofertei de export a țării noastre. În prezent, pe piețele externe se impun tot mai mult livrările românești de autocamioane, autobuze, autoturisme, locomotive electrice și diesel, aparatură de măsură și control, tehnică de calcul, alte produse ale industriei electronice etc. Intensificarea și îmbunătățirea continuă a activității întreprinderilor românești de producție și comerț exterior, precum și a organelor noastre de resort pentru promovarea la export a unui nomenclator tot mai larg de produse ale construcțiilor de mașini, industriei electrotehnice și electronice, oferă temeiul convingerii noastre că, în viitor, astfel de produse vor găsi audiență corespunzătoare și din partea beneficiarilor sovietici.

Analiza succintă a grupei de mașini și utilaje din cadrul

Tabelul nr. 2

Structura exportului românesc de mașini și utilaje în U.R.S.S.

	1970	1975	1980	1982
Exportul de mașini și utilaje din care:	100	100	100	100
1. Instalații, echipamente, scule și accesorii pentru foraj și extracția țiteiului	9,3	14,0	25,0	29,8
2. Material rulant de cale ferată, în principal vagoane de marfă și cisterne	5,7	23,6	6,8	19,3
3. Utilaj electrotehnic (electromotoare și transformatoare de mare putere, întrerupătoare automate etc.)	9,6	15,6	16,9	10,2
4. Nave și utilaje navale	29,3	10,8	9,4	5,3
5. Mașini agricole, în principal remorci și semănători	6,6	11,2	7,5	5,6
6. Mașini-unelte	2,4	3,3	8,3	9,4

¹⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Congresul al XXVI-lea al P.C.U.S., Scinteia, 25 februarie 1981

²⁾ Comunicat româno-sovietic cu privire la vizita delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S. în Republica Socialistă România, Scinteia, 2 februarie 1984

³⁾ În ce privește România, aceasta ocupă locul 12—13 în comerțul exterior al U.R.S.S., cu o pondere de cca. 3%. Din punctul de vedere al volumului schimburilor comerciale cu U.R.S.S. în 1982, România — cu un volum de 3.1 mld. rbl. — se situa în urma unei serii de țări cu un potențial economic mai mic sau apropiat cu cel al țării noastre, cum sînt: Bulgaria (9.1 mld. rbl.), Ungaria (7.4), Cuba (5.8), Iugoslavia (5.3), Finlanda (5.2 mld. rbl.) etc. (Vneșniiaia torgovlia S.S.S.R. v 1982, Statisticeskii sbornik, Moscova, Editura „Finanși i statistika”)

⁴⁾ Reducerea schimburilor comerciale din 1982 se explică prin diminuarea livrărilor de țitei sovietic, care se efectuează în afara Protocolului comercial, în cadrul unor operațiuni legate cu decontarea în devize convertibile. Astfel, culegerea statistică „Vneșniiaia torgovlia S.S.S.R. v 1982” (pag. 164) relevă că U.R.S.S. a exportat în România, în anul 1982, țitei în valoare de 66,3 mil. rbl. comparativ cu 523,6 mil. rbl., în anul anterior.

schimburilor comerciale româno-sovietice relevă dimensiunile livrărilor reciproce în acest domeniu și însemnătatea lor pentru economiile naționale ale celor două țări. Totodată, se poate aprecia că, din punctul de vedere al volumului și al ponderii în comerțul total, această grupă de produse susține încă în mod insuficient dinamica schimburilor comerciale dintre cele două țări. De altfel, datele statistice atestă că livrările reciproce de mașini și utilaje dețin o pondere simțitor mai ridicată, atât în comerțul României cu alte țări membre ale C.A.E.R., cât și în cadrul schimburilor comerciale ale U.R.S.S. cu aceste țări.

Desigur că, în spiritul înțelegerilor și hotărârilor comune ale conducătorilor de partid și de stat din ambele țări și printr-o preocupare mai stăruitoare a organizațiilor economice române și sovietice pentru cunoașterea reciprocă mai bună a potențialului industrial și a posibilităților de livrare, s-ar putea asigura, în viitorul apropiat, creșterea volumului și diversificarea nomenclaturii schimburilor comerciale cu asemenea produse. În aceeași direcție sînt chemate să acționeze și organele centrale de planificare și ministerele economice din ambele țări, atât cu prilejul încheierii și realizării protocoalelor comerciale pe ultimii doi ani ai cincinalului actual, cât și în cadrul lucrărilor de coordonare a planurilor economice naționale pe cincinalul următor, al încheierii acordurilor și convențiilor pe termen lung privind specializarea și cooperarea în producție.

La realizarea acestui obiectiv va contribui fără îndoială și transpunerea consecventă în viață de către cele două părți a Programului de lungă durată al dezvoltării specializării și cooperării în producție dintre România și U.R.S.S., semnat în anul 1960, precum și a subprogramelor pe ramuri elaborate pe baza acestuia.

O altă grupă importantă de mărfuri — cu implicații largi în comerțul reciproc — reprezintă **combustibilii, materiile prime, mărfurile alimentare și celelalte produse de bază**. În cadrul acestei grupe, România importă din U.R.S.S., cantități însemnate de minereu de fier, precum și de alte produse, cum sînt coacă, cărbuni, fontă, feroaliaje, laminate, minereuri neferoase, hîrle și cartoane industriale, bumbac.

În ultima perioadă, o parte tot mai mare a livrărilor de asemenea produse se efectuează în cadrul unor acorduri pe termen lung încheiate cu U.R.S.S. privind participarea României la efortul de investiții necesar punerii în valoare a unor resurse naturale din U.R.S.S.⁵⁾ Pe această bază sînt menținute sau se majorează livrările sovietice la unele produse tradiționale (minereu de fier, azbest, feroaliaje), au început sau vor începe în actualul cincinal livrările unor produse noi în comerțul reciproc (celuloză, gaz metan, energie electrică).

O situație aparte în comerțul reciproc o ocupă livrările de țigete și produse petroliere. Vreme îndelungată România a exportat, pe baza și în condițiile acordurilor comerciale de lungă durată și a protocoalelor anuale, cantități importante de asemenea produse. Livrările de produse petroliere au continuat pînă în cincinalul 1971—1975⁶⁾.

În aceeași perioadă, România, ținînd seama de creșterea capacităților de prelucrare în cursul industrializării socialiste, a început să importe țigete, în timp ce Uniunea Sovietică a devenit un mare exportator de țigete⁷⁾.

Ulterior, în unii ani, au fost convenite și anumite livrări de țigete din U.R.S.S. în România. Aceste importuri s-au efectuat în afara acordurilor comerciale de lungă durată și a protocoalelor anuale, respectiv în baza unor operațiuni de schimb separate.

Asemenea operațiuni, realizate și cu alte țări, constă din livrări de mărfuri reciproc legate, cu decontarea în valută convertibilă și în condiții de preț practicate în mod curent pe piața mondială. În cadrul acestor schimburi, livrările de țigete sînt compensate prin livrări de mărfuri cu valoare economică ridicată, în principal produse agroalimentare. În afara faptului că asemenea operațiuni se realizează în alte condiții decît cele specificate în Acordurile comerciale guvernamentale, res-

pectiv în afara cliringului în rube transferabile prevăzut de acestea, ele au un caracter ocazional și fluctuant specific situațiilor conjuncturale de pe piețele internaționale de mărfuri.

În ce privește exportul României de mărfuri din cadrul grupeii materiilor prime și produselor de bază, trebuie menționate în primul rînd livrările de țevi și laminate din oțel, aluminiu, produse sodice, carbid, produse chimice de bază, cherestea, parchet și alte produse lemnoase, hîrtie și cartoane, fire și fibre sintetice. De asemenea, țara noastră exportă cantități importante de produse primare din domeniul agroalimentar, care reprezintă o materie primă valoroasă pentru industria prelucrătoare din U.R.S.S.

Uriășele resurse naturale ale Uniunii Sovietice, marile sale disponibilități de export în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime, reflectate în comerțul U.R.S.S. cu alte țări, oferă o posibilitate reală pentru a se acționa în vederea creșterii în viitor a schimburilor cu asemenea produse și în comerțul cu România. În acest scop, România, care se pronunță pentru așezarea consecventă a principiului avantajului reciproc la temelia relațiilor economice, este gata să participe, în conformitate cu posibilitățile tot mai mari ale industriei noastre, la edificarea de noi obiective economice în U.R.S.S. pentru valorificarea unor resurse naturale și majorarea exportului către țările participante⁸⁾.

În sfîrșit, cea de-a treia grupă de mărfuri, **bunurile de consum**, reflectă străduința României de a echilibra schimburile comerciale de ansamblu cu livrări de produse care întreprind economia națională a U.R.S.S. Este vorba în primul rînd de livrarea unor mari cantități de țesături, covoare, confecții, tricoaje, mănuși și alte produse de marochinărie, încălțăminte din piele și înlocuitori, mobilă, diverse bunuri de larg consum. Toate aceste produse sînt destinate satisfacerii cerințelor unui larg cerc de consumatori din U.R.S.S.

În același timp, România importă pentru diversificarea fondului de marfă destinat pieței interne, unele cantități de frigidere, biciclete, ceasuri, aparate foto sau mărfuri menite să acopere necesarul la unele produse ce nu se fabrică în țară, cum sînt aparate electrice de ras, aparate de filmat etc.

Ținînd seama că în primii trei ani ai actualului cincinal schimburile comerciale cu U.R.S.S. s-au menținut la același nivel sau chiar au înregistrat o anumită scădere, este de așteptat ca în următorii ani să se acționeze cu fermitate pentru creșterea și diversificarea comerțului reciproc⁹⁾.

Un pas înainte în această direcție îl reprezintă Protocolul cu privire la schimburile de mărfuri pe anul 1984, încheiat de cele două țări la 30 decembrie 1983. Din punct de vedere valoric, livrările reciproce prevăzute în acest protocol se situează aproximativ la nivelul schimburilor comerciale stabilite pentru anul 1984 în Acordul comercial de lungă durată. Dat fiind însă realizările mai mici din anul anterior, îndeplinirea integrală a acestuia ar putea asigura o creștere însemnată față de 1983.¹⁰⁾

De asemenea, ca nomenclator și structură de mărfuri, Protocolul comercial pe anul 1984 corespunde prevederilor Acordului de lungă durată. În el sînt incluse, la principalele tipuri de combustibili, materii prime și alte produse de bază, atât la export cît și la import, livrări în nomenclatorul și nivelele similare cu cele din anii anteriori.

Protocolul comercial pe 1984 cuprinde, la fel ca în anul 1983, livrări din U.R.S.S. de gaz metan, în baza unor acorduri semnate anterior, respectiv acordul de cooperare în valorificarea zăcămintului de gaze de la Orenburg (1976) și acordul de colaborare în domeniul produselor energointensive (1979), precum și continuarea livrărilor de energie electrică din U.R.S.S., necesare compensării energiei electrice consumate

F. MĂGEREANU

(Continuare în pag. 17)

⁵⁾ Realizarea unor asemenea acorduri reprezintă un exemplu de colaborare fructuoasă, reciproc avantajoasă în soluționarea unor probleme importante care interesează ambele țări. Pe de o parte, România își asigură pe această cale livrări de lungă durată la produse de primă importanță pentru economia națională, iar, pe de altă parte, pentru Uniunea Sovietică se ușurează efortul de atragere în circuitul economic a marilor resurse naturale de care dispune, ținînd seama că, în aceste cazuri, țara participantă efectuează livrări de mărfuri pe credit sau pune la dispoziție valuta convertibilă necesară, cu rambursarea acestora prin produsul obținut, în mod eșalonat, de-a lungul unei perioade mai îndelungate și, de regulă, în condițiile unor dobînzii inferioare celor de pe piețele internaționale.

⁶⁾ Livrările românești de țigete, benzină și alte produse petroliere, efectuate de-a lungul mai multor ani, au atins niveluri de 2,5-3 milioane sau chiar 4 mil. tone pe an. În 1975, România mai livra încă Uniunii Sovietice 492 mil. tone produse petroliere (Vneșniiaia torgovlia S.S.S.R.).

⁷⁾ În cincinalul 1976—1980, U.R.S.S. a exportat anual cea. 150 mil. tone țigete și produse petroliere, din care peste 75 mil. tone în țările membre ale C.A.E.R., pe baza acordurilor comerciale bilaterale (Vneșniiaia torgovlia S.S.S.R.).

⁸⁾ Poziția României în problemele colaborării în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime și disponibilitatea de a participa la eforturile cerute de soluționarea acestora pentru toate țările membre ale C.A.E.R., a fost exprimată, în repetate rînduri, la Sesiunile C.A.E.R. Cu deosebită claritate această poziție se regăsește în cuvîntarea tovarășului Constantin Dăscălescu, prim-ministru al guvernului român, la sesiunea din 1983 a Consiliului (Scînteia, 20 octombrie 1983).

⁹⁾ Schimburile comerciale totale (inclusiv importul de țigete în cadrul operațiunilor de schimb separat) au fost de 3,4 mld. rbl. în 1981, 3,1 mld. rbl. în 1982 și sînt estimate la 3,3 mld. rbl. în 1983 (Vneșniiaia torgovlia S.S.S.R., pentru anii 1981-1982 și aprecierea unei creșteri de 5% în 1983 față de 1982, potrivit expunerii reprezentantului comercial al U.R.S.S. în România, în cadrul Conferinței de presă ținută la București, cu ocazia semnării Protocolului comercial între U.R.S.S. și R.S. România pe anul 1984).

¹⁰⁾ În cadrul expunerii menționate mai sus s-a apreciat ca posibilă o creștere de 12-15%, dacă se iau în considerare livrările de țigete și mărfurile în contrapartidă, ce se realizează în afara Protocolului comercial.

Pentru reducerea duratei de execuție și creșterea eficienței investițiilor

SISTEMUL DE LUCRU ÎN ANTREPRIZĂ

formă organizatorică adecvată aplicării acordului global în construcții-montaj

INSPIRATĂ din gândirea innoitoare a secretarului general al partidului, din preocuparea sa constantă pentru adaptarea tuturor mecanismelor economiei naționale la cerințele dezvoltării ei intensive, ampla acțiune de reorganizare a structurilor unităților productive, începând de la eșaloanele de bază ale acestora, vizează crearea celor mai adecvate condiții pentru :

- aplicarea consecventă a principiilor noului sistem de retribuire a muncii, a principalei sale forme — acordul global extins la întregul personal muncitor, cu modalități specifice de stimulare a eforturilor individuale și colective în vederea realizării producției fizice planificate și îmbunătățirii indicatorilor calitativi ai întregii activități, prin legarea și mai strânsă a veniturilor celor ce muncesc de gradul de îndeplinire a sarcinilor ;

- reducerea numărului nivelelor de organizare în structura verticală și, prin aceasta, apropierea conducerii de producție, creșterea capacității, răspunderii și operativității în rezolvarea problemelor cu forțe proprii ;

- raționalizarea aparatului de administrație, simplificarea circuitului informațional, a evidențelor, eliminarea birocratismului ;

- dezvoltarea democrației muncitorești, întărirea autoconducerii și autogestunii, extinderea lor pînă la unitățile de bază, cointeresarea și antrenarea tuturor oamenilor muncii în apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, în gospodărirea judicioasă a resurselor, în mărirea eficienței economice.

Dacă pînă în prezent o astfel de reorganizare a fost introdusă ori este în curs de pregătire pentru unele sectoare ale industriei și alte domenii de activitate, recent ea a fost reglementată pentru ansamblul unei ramuri a economiei naționale, prin hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 28 ianuarie și documentul dat publicității privind „Retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză”. Noile norme se aplică deja la lucrările de construcții-montaj pentru obiectivele aflate în curs de execuție (în raport cu stadiul fizic realizat), la locuințele și obiectivele social-culturale începute după 1 februarie ; vor fi, de asemenea, contractate în forma îmbunătățită de acord global obiectivele industriale, agrozootehnice și din alte ramuri care urmează a fi atacate după 1 martie 1944.

Baze noi pentru dezvoltarea eficientă a unei experiențe îndelungate

ÎN RAMURA de construcții-montaj s-a acumulat, în decurs de peste un deceniu și jumătate, o bogată experiență privind lucrul în brigăzi complexe, organizarea și retribuirea muncii în acord global pentru execuția de părți de obiecte și obiecte întregi, după o metodologie îmbunătățită în mai multe etape ; paralel cu un grad înalt de generalizare a acestuia, sfera sa de cuprindere a trecut, de la nivelul echipelor, la cel al formațiilor conduse de maestru, al loturilor, șantiierelor ș.a., inclusiv personalul tehnic-productiv și de conducere. S-au înregistrat pe această cale multe rezultate bune pe planul reducerii duratei de execuție, creșterii productivității muncii și, implicit, a cîștigurilor constructorilor. Totodată însă, avantajele potențiale nu au fost pe deplin valorificate, datorită unor împrejurări care țin neap de slaba coordonare a activității simultane sau succesive la același front de lucru a mai multor formații de muncitori din diverse specialități și chiar aparținînd unor întreprinderi diferite, de caracterul limitat al obligațiilor asumate de executanți și al penalizărilor pentru neîndeplinirea lor, de nerespectarea clauzelor contractuale de către eșaloanele ierarhice superioare,

de caracterul încă greoi al operațiilor de contractare și evitență, de diluarea răspunderilor în cadrul unei structuri multietajate a organizațiilor de construcții-montaj. Astfel de neajunsuri au dăunat ordinii și disciplinei în producție, angajării plene a fiecărui membru al colectivelor de muncă în efortul comun pentru punerea în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții.

Ținînd seama de deficiențele menționate, ca și de particularitățile aplicării acordului global în construcții, s-a introdus o organizare ce creează cadrul adecvat pentru utilizarea acestei forme de retribuire, prin sistemul de antrepriză — definit ca reprezentînd preluarea de către un colectiv de oameni ai muncii a unor obiecte (bloc de locuințe, hală industrială, drumuri și căi ferate, instalații tehnologice etc.) în vederea executării integrale a acestora pînă la recepționarea și darea lor în folosință.

Față de principiile generale ale reconsiderării structurilor de producție, menționate mai sus, în cazul acestei ramuri intervin în plus criterii specifice :

- mărirea capacității de concentrare la obiectivele mari și la cele prioritare ;

- mai buna corelare a executării lucrărilor de specialități diferite la un obiect, inclusiv prin realizarea lor — ori de cîte ori este posibil sub raportul complexității tehnologice — de către unul și același colectiv, în componența căruia să fie reprezentate toate meseriile implicate ;

- stabilirea fermă a obligațiilor și înlesnirea desfășurării inițiativelor de îmbunătățire suplimentară a rezultatelor, privind încadrarea în duratele normate de execuție, în termenele de punere în funcțiune, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, respectarea plafonului costurilor de deviz, utilizarea eficientă a uneltelor, dispozitivelelor, mașinilor și utilajelor primite în administrare, introducerea mai rapidă a progresului tehnic, în condițiile respectării prevederilor din proiecte, a normelor și prescripțiilor de calitate ;

- delimitarea teritorială a razei unităților și subunităților, astfel încît să se limiteze la minimum impus de specializare activitatea mai multor unități în același județ, în aceeași localitate, pe aceeași platformă industrială.

Eșaloanele sistemului de antrepriză

VOM ILUSTRA mai în detaliu sistemul de organizare prevăzut în normele aprobate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prezentînd rezolvarea avută în vedere de Ministerul Construcțiilor Industriale.

Nivele de organizare în activitatea de construcții-montaj

Organizarea existentă	Noua organizare
1. trusturi	1. antreprize generale (centrale, trusturi)
2. grupuri de șantiere	2. antreprize
3. șantiere	3. brigăzi complexe de antrepriză
4. loturi	

După cum se observă, dispăre un nivel — simbolizîndu-l căreia avantaje au fost deja menționate. (Pentru majoritatea unităților de construcții din afara sistemului M.C. Ind., mai seamă pentru cele ale consiliilor populare județene, care execută lucrări de complexitate mai redusă, rămîn numai 2 nivele : întreprindere-antrepriză și brigăzi complexe de antrepriză.)

Am păstrat mai sus, în prezentarea comparativă a celor două formule de organizare, criteriul subordonării administrative; de fapt însă, ceea ce caracterizează noul sistem este faptul că ierarhia se stabilește nu prin divizarea descententă, ci de jos în sus, potrivit nevoilor efective de realizare și coordonare a producției în funcție de volumul planului. Aceasta îi poate conferi un grad ridicat de mobilitate și flexibilitate.

● **Unitatea organizatorică de bază este brigada complexă de antrepriză** — colectiv compus din muncitori, maștrii, ingineri, subingineri, tehnicieni, normatori. În funcție de sarcinile sale anuale de plan (după specific: lucrări de construcții-montaj, producție industrială, transporturi, reparații) se determină încadrarea ei într-unul dintr-o gamă de 4 grade caracterizate prin limite minime și maxime ale numărului de muncitori și de personal tehnic-productiv (din care maștrii). Șeful de brigadă (inginer, subinginer, maistru) capătă denumirea de **antreprenor**, care reflectă multiplele sale atribuții de conducere ținând seama de gradul ridicat de autonomie a brigăzii, de răspunderile acesteia privind pregătirea execuției lucrărilor, încheierea contractelor de acord global cu antrepriza, programarea lucrărilor și repartizarea muncitorilor pe puncte de lucru, organizarea acestora, aprovizionarea lor cu materiale, asigurarea respectării tehnologiilor proiectate și a calității lucrărilor, organizarea exploatării eficiente, întreținerii și reparării utilajelor repartizate, asigurarea încadrării în consumurile normate de materiale, combustibili și energie, evidența amortismentelor pentru mijloacele fixe, a avansurilor acordate pe parcursul executării lucrărilor contractate, a garanțiilor reținute pînă la terminarea acestora, a timpului efectiv lucrat, policalificarea și perfecționarea muncitorilor.

Este de remarcat că alcătuirea brigăzilor complexe de antrepriză, stabilirea structurii acestora pe meserii și nivel de calificare, determinarea necesității și numărului adjuncțiilor de șef de brigadă (inginer, subinginer, tehnician, maistru) — în funcție de complexitatea, volumul și gradul de tehnicitate al lucrărilor — se fac pe baze democratice, prin înțelegerea directă între antreprenor și membrii brigăzii, ceea ce apare ca încă o **formă concretă de manifestare a autoconducerii**. Structura profesională, ca și numărul de muncitori — care nu poate depăși un plafon normat, potrivit cu volumele de lucrări și cu productivitățile fizice planificate (volumele fizice de muncă, exprimate în metri pătrați, metri cubi etc.) — trebuie să acopere necesarul pentru executarea în termenele stabilite a lucrărilor de construcții, instalații-montaj, izolații și speciale, aferente obiectelor contractate.

● Pentru coordonarea mai multor brigăzi complexe, ca și pentru executarea directă a unor lucrări de mare volum și complexitate se constituie **întreprinderi-antrepriză**, care, prin plan și prin sistemul de acord global, răspund solidar cu brigăzile de realizarea la termen și cu nivel calitativ corespunzător a lucrărilor contractate și de decontarea lor. Antreprizele — ca și trusturile de construcții-montaj în cadrul cărora funcționează — se organizează pe 4 grade, corespunzător planului lor anual de producție (la un volum ce depășește limita maximă a ultimului dintre ele se poate acorda grad special), fiecăruia dintre acestea corespunzându-i un anumit nivel numeric al personalului de administrație și tehnic-productiv, ca și al serviciilor și birourilor (acesta din urmă rămîne constant la variația numărului de personal). Structura organizatorică a antreprizelor reflectă intima legătură cu nevoile producției, prin funcții (și compartimente) avînd drept obiectiv: asigurarea brigăzilor cu materiale, semifabricate, confecții, prefabricate (inclusiv cele realizate în bazele proprii de producție industrială), derularea contractelor de aprovizionare, recepția materialelor, gospodărirea acestora în depozitele proprii, controlul consumurilor și stocurilor, recuperarea și valorificarea materialelor re folosibile; introducerea de tehnologii noi, elaborarea normelor de consum și a fișelor-limită de materiale, controlul tehnic al calității, protecția muncii; programarea lucrărilor pe brigăzi, încheierea cu acestea a contractelor de acord global, recepționarea și decontarea lucrărilor executate; exploatarea și, în funcție de potențial, repararea utilajelor din parcul bazei proprii de mecanizare, repartizarea lor la brigăzi, programarea utilajelor complexe (împreună cu unitățile specializate de mecanizare); organizarea centralizată a evidențelor contabile separat pe fiecare brigadă, urmărirea costurilor de producție pe elemente de cheltuieli și pe lucrări etc. Atelierul de proiectare al antreprizei asigură adaptarea la teren a proiectelor tip pentru obiectivele contractate, elaborarea de detalii de execuție sau proiecte pentru unele lucrări de complexitate redusă, precum și proiectarea tehnologiilor proprii de execuție — atunci cînd aceste lucrări nu sînt încredințate compartimentului de profil de la nivelul trustului. (Antreprizele din afara sistemului M.C. Ind. care nu sînt subordonate unui trust îndeplinesc rolul de antreprenor general.)

● Potrivit prevederilor din normele aprobate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținînd seama de complexitatea deosebită, volumul și dispersia teritorială a construcțiilor industriale, de cerințele concentrării forțelor și mijloacelor de producție la obiectivele de investiții care încep și la cele prioritare, ministerul a propus organizarea de **trusturi de construcții industriale — antrepriză generală** și a unei **centrale** cu acest profil, cu sediul în București (rezultată din comasarea a 4 trusturi existente în zonă); ele ar urma să preia și activitatea actualelor trusturi de instalații-montaj. Aceste mari unități vor executa lucrările prin antreprize — respectiv brigăzi de antrepriză independente — complexe și de specialitate, cu care vor încheia contracte de acord global, urmărind folosirea eficientă a forței de muncă, a bazelor de producție, a utilajelor speciale. Antrepriza generală încheie cu beneficiarii — în conformitate cu prevederile planului național unic — precontractele (contractele-cadru) și, după aprobarea documentației tehnico-economice, contractele ferme de execuție a lucrărilor de construcții-montaj. În domeniul pregătirii lucrărilor ea are atribuții privind: colaborarea cu proiectanții în stabilirea soluțiilor constructive, urmărind respectarea strictă în documentația a prevederilor legale referitoare la tipizarea construcțiilor (inclusiv proiecte tip care să poată servi ca proiecte de capacitate modul), normarea consumurilor de materiale, combustibili și energie, stabilirea normelor și normativelor de muncă; întocmirea, împreună cu beneficiarii, a graficelor de eșalonare a investițiilor; elaborarea de tehnologii noi, fișe tehnologice tipizate, pregătirea tehnologiilor pentru lucrări complexe; întocmirea detaliilor de execuție etc. Trustul (centrala) se finanțează prin cote procentuale din valoarea lucrărilor contractate și executate de către întreprinderile-antrepriză și brigăzile din subordine.

● Reorganizarea **activității de mecanizare** pentru construcții-montaj se efectuează după principii similare. La antreprizele din cadrul trusturilor de construcții-montaj această activitate este realizată, după specific, de către brigăzile complexe și de către brigăzi de mecanizare (trustul deținînd, de asemenea, o bază mecano-energetică), iar în cadrul Centralei de mecanizare — de către baze de utilaj-transport și brigăzi de mecanizare, coordonate de către întreprinderi de utilaj greu și transport.

Contractul de acord global

ÎNCHERAREA contractului de acord global constituie un element definitoriu al sistemului de lucru în antrepriză, forma concretă de detaliere a planului de la eșalonarea organizatorice superioare la cele inferioare, momentul declanșării răspunderilor și obligațiilor reciproce. De aceea, ea trebuie pregătită în detaliu și cu toată exigența. Proiectul noilor norme metodologice prevede ca antrepriza de construcții-montaj, împreună cu antreprizele de specialitate și cu brigăzile proprii, să elaboreze graficele de execuție aferente fiecărui obiect, precizînd termenale pentru predarea fronturilor de lucru și condițiile ce trebuie îndeplinite cu această ocazie, tehnologiile de execuție, eventual modificarea unor soluții constructive în vederea reducerii consumului de manoperă, suma totală de plată corespunzător manoperei prevăzute în deviz, defalcată pe stadii fizice (în această sumă fiind cuprinse toate drepturile de retribuție a personalului muncitor al brigăzii, pentru executarea obiectivelor într-o durată normată de timp, plus cota-parte pentru personalul muncitor al antreprizei). Menționăm, în legătură cu aceasta, oportunitatea perfecționării sistemului de elaborare a documentației economice de către proiectant, corespunzător cu obligativitatea utilizării de proiecte tip și cu plata manoperei pentru unități fizice — în sensul de a se proceda la o **grupare a articolelor de deviz**, care să simplifice calculele și să facă posibilă utilizarea mijloacelor automate de prelucrare a datelor.

Contractul de acord global ar urma să conțină următoarele documente: proiectul și devizul lucrării, graficul de execuție cu stadii fizice intermediare (frontul de lucru) și finale, calculul sumei totale reprezentînd plata manoperei, lista utilajelor specifice pe care brigada le primește în administrare pentru realizarea lucrărilor și programul de utilizare a lor la obiectul respectiv, fișa limită a consumului de materiale pe obiect (în care se precizează și termenalele de asigurare a acestora, corespunzător cu eșaloanele stadiilor fizice).

Prin contract, brigada complexă (sau de specialitate) de antrepriză se obligă să execute lucrările ce fac obiectul acestuia, în întregime, pînă la terminarea și recepția lor, cu încadrarea în consumurile de resurse materiale și de muncă stabilite și respectînd strict condițiile de calitate prescrise — iar antrepriza, să asigure utilajele de construcții specifice și materialele (pe sortimente) la termenalele prevăzute, să coordoneze lucrările de specialitate, să acorde asistență pentru respectarea

ehnologiilor și organizarea rațională a locurilor de muncă, să efectueze controlul tehnic de calitate și probele de laborator etc.

Coeficientul de îndeplinire a normelor, împreună cu timpul efectiv lucrat, exprimă cantitativ contribuția fiecărui om la realizarea obiectului contractat de către brigadă (este, de aceea, necesar ca normele — în unități fizice pe unitatea de timp, sau în consum de manoperă pe o lucrare bine determinată — să fie afișate pe șantier, pentru a fi cunoscute de către muncitori); corectînd cu aceste elemente încadrarea tarifară (care pentru personalul tehnic de execuție ce răspunde nemijlocit de realizarea lucrărilor se stabilește în raport cu valoarea anuală de plan a acestora), se repartizează fiecărui membru al colectivului partea ce-i revine ca retribuție. Pe parcursul executării lucrărilor se acordă avansuri lunare de pînă la 80% din suma cuvenită pentru manoperă, corespunzător stadiilor fizice realizate, celor ce au lucrat în luna respectivă la obiectul contractat; la terminarea și recepționarea lucrărilor cu îndeplinirea condițiilor de calitate se restituie suma reținută (la care se adaugă stimulentele prevăzute de lege pentru economii de materiale sau din care se scade contravaloarea materialelor distruse ori consumate peste norme din vina brigăzii) — sumă ce se împarte pe membrii brigăzii ce au participat la execuția obiectului, în raport cu retribuția tarifară, coeficientul de randament și timpul efectiv lucrat.

Prin urmare, pirghia cointeresării materiale va acționa puternic în dublu sens, conform principiului nelimitării veniturilor rezultate din muncă; întregul colectiv va putea obține venituri mai mari dacă realizează obiectivul de investiții într-o durată mai scurtă decît cea stabilită sau cu un număr mai mic de personal, după cum în cazul prelungirii duratei de execuție sau folosirii unui număr mai mare de personal muncitor veniturile vor scădea în mod corespunzător.

Atît pentru antrepriză, cît și pentru brigăzi este important ca acestea să-și păstreze și utilizeze deplin potențialul (compoziție numerică și pe profesii) chiar în condițiile în care evoluția stadiului fizic al lucrărilor mărește sau diminuează solicitarea la anumite meserii. Aceasta se poate realiza pe două căi

ce trebuie utilizate concomitent: **preluarea în paralel de către brigadă în acord global a noi obiective din planul antreprizei** (pe baza unei programări ce se poate face din timp) și **policalificarea muncitorilor**, astfel încît fiecare dintre ei, cunoscînd și practicînd mai multe specialități înrudite tehnologic, să-și poată folosi integral timpul de lucru. Sistemul modular de policalificare avut în vedere la Ministerul Construcțiilor Industriale — dezvoltînd rezultatele unei experiențe de mai mulți ani — comasează 37 de meserii de bază în 6 meserii polivalente: constructor de structuri, constructor finisor, instalator, lăcătuș mecanic, mecanic de utilaje și electrician. Se prevede ca, față de numărul actual de muncitori calificați, policalificarea să cuprindă 9,6% în acest an, 12,6% în 1985 și procente crescînde pînă la 16,3% în 1990, cînd întregul efectiv urmează să lucreze în meserii policalificate; realizarea acestui program cere din partea antreprizelor și, mai cu seamă, a brigăzilor crearea tuturor condițiilor necesare pentru lărgirea profilului profesional (înlesnită de activitatea comună la aceleași obiecte) și pentru valorificarea lui efectivă.

PRACTICA a demonstrat că în construcții-montaj, realizarea încă din primul trimestru a unei părți cît mai importante din volumul anual de lucrări condiționează direct îndeplinirea planului anual, respectarea termenelor de dare în folosință, respectiv de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, avînd o influență favorabilă și asupra productivității muncii. Se impune, de aceea, ca reorganizarea după noul sistem de antrepriză și contractarea lucrărilor în acord global să se realizeze operativ, din mers, fără perturbarea producției — dar, totodată, fără soluții improvizate, susceptibile să creeze dereglări și să necesite ulterior corecturi. **Aplicarea noilor norme stabilite de conducerea de partid și de stat trebuie să ducă la îmbunătățirea multilaterală a activității de construcții-montaj, la creșterea eficienței investițiilor, la scurtarea duratei de execuție și a termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială.**

Dorin CONSTANTINESCU

U. R. S. S. — principalul partener comercial al României

(Urmare din pag. 14)

în țară pentru producerea carbidului ce se exportă în U.R.S.S. Ca și în anul precedent, Protocolul comercial pe 1984 prevede, la exportul U.R.S.S., cantități majorate de cărbune energetic.

În afara schimburilor reciproce prevăzute în Protocolul comercial, urmează ca pe baza unei înțelegeri realizate în anul 1983, U.R.S.S. să livreze României și anumite cantități de țigete în aceleași condiții ca și în anii anteriori, adică în cadrul unei operațiuni de schimb, cu decontarea în valută convertibilă. Atît cantitățile cît și condițiile realizării acestor livrări diferă de practica schimburilor comerciale dintre U.R.S.S. și celelalte țări membre ale C.A.E.R. De aceea, apare firesc ca, potrivit modului de realizare a schimburilor comerciale statonnicit între țările membre ale C.A.E.R., și exportul de țigete din U.R.S.S. în România să fie perfectat prin înțelegeri guvernamentale, de lungă durată, care să asigure stabilitatea livrărilor, precum și realizarea lor în cadrul schimburilor generale de mărfuri, a Acordurilor comerciale și de plăți în vigoare, pe baze reciproce avantajoase.

Îndeplinirea prevederilor Protocolului comercial și a celorlalte înțelegeri perfectate pe anul 1984 este menită să imprime un nou impuls schimburilor comerciale cu U.R.S.S., ceea ce este de natură să dea răspuns la cerințele extinderii în continuare a raporturilor de colaborare pe multiple planuri între cele două țări. În același timp, concretizarea tratatelor ce se poartă în prezent între organizațiile și ministerele din ambele țări pentru realizarea unor noi acorduri de cooperare și specializare în numeroase domenii ale construcțiilor de mașini, electrotehnicii și electronicii, în celelalte ramuri ale economiei naționale va oferi cu certitudine noi surse de creștere a schimburilor comerciale încă în cursul anului 1984, pentru depășirea substanțială a prevederilor Acordului comercial de lungă durată pe perioada 1981—1985. Toate acestea vor crea condițiile necesare așezării relațiilor economice în viitorul cîincinal pe baze mult lărgite, asigurării unui dinamism susținut schimburilor comerciale, ridicării comerțului reciproc la un nivel care să corespundă mai bine cerințelor și posibilităților de care dispun economiile naționale ale celor două țări.

În paralel cu dezvoltarea raporturilor bilaterale, România acordă o atenție deosebită conlucrării în cadrul C.A.E.R.,

participării tot mai intense a organizațiilor economice române la cooperarea și specializarea multilaterală în producție, pe baza Programelor speciale de colaborare pe termen lung și a altor programe de cooperare elaborate în cadrul Consiliului. În acest sens, este concludentă semnarea de către țara noastră a cea. 300 acorduri și convenții multilaterale de cooperare economică, specializare în producție, de colaborare tehnico-științifică în realizarea de noi produse din ramura construcțiilor de mașini, electrotehnicii și electronicii industriei chimice, din alte ramuri economice.

Edificator este faptul că o mare parte a acestor acorduri și înțelegeri, peste 140, sînt încheiate în industria constructoare de mașini, fapt ce implică participarea tot mai intensă a României la specializarea țărilor membre ale C.A.E.R. în producția acestei ramuri. În primii doi ani ai actualului cîincinal, livrările românești de mașini și utilaje, ce fac obiectul convențiilor de specializare în producție au crescut de peste 2 ori, astfel încît acestea au reprezentat în anul 1982 aproape 40% din exportul de mașini și utilaje în țările membre ale C.A.E.R.

În același timp, trebuie relevat că România participă la activitatea tuturor organizațiilor economice internaționale create de țările socialiste în diferite domenii ale producției materiale, și-a exprimat interesul să fie parte semnatară la majoritatea covârșitoare a acordurilor multilaterale elaborate în cadrul C.A.E.R., pentru construirea cu eforturi comune de obiective economice în U.R.S.S. și în alte țări membre sau pentru realizarea altor acțiuni de cooperare și specializare în producție, este participantă activă la examinarea posibilităților de extindere a acestei cooperări în noi domenii economice, în cadrul lucrărilor ce se desfășoară în prezent pe baza hotărîrilor și programelor comune adoptate de organele C.A.E.R.

Evoluțiile pozitive în ce privește înscrierea industriei românești în diviziunea muncii dintre țările membre ale C.A.E.R., interesul susținut al României față de activitatea C.A.E.R. și a celorlalte organizații economice internaționale, insistența cu care reprezentanții români acționează pentru intensificarea negocierilor multilaterale corespund pe deplin hotărîrilor adoptate de partidul și statul nostru pentru extinderea raporturilor de colaborare și cooperare cu toate țările socialiste, în primul rînd cu țările vecine.

În acest cadru favorabil, relațiile bilaterale cu U.R.S.S. pot și trebuie să ocupe și în viitor locul principal în schimburile comerciale externe ale României, să înregistreze un curs continuu ascendent pe calea soluționării cu eforturi comune a problemelor de interes reciproc, pentru binele poporului român și sovietic, al construcției socialismului și comunismului în țările noastre, al păcii și colaborării internaționale.

PUNCTE DE VEDERE

Conținutul forțelor productive contemporane

ISTORIA OMENIRII este istoria dezvoltării forțelor productive și a relațiilor sociale în care acestea se manifestă. Pe măsura dezvoltării și diversificării producției materiale s-a dezvoltat și diversificat însuși conținutul forțelor productive, privite ca interacțiune între forța de muncă, obiectele muncii și mijloacele de muncă. Treptat, în cadrul raporturilor dintre om și natură au intervenit și alte elemente (atrase din natură sau create de om) care, prin natura și rolul lor în procesul de producție nu pot fi reduse la cele trei elemente enumerate. Nu este vorba aici doar despre ceea ce unii autori numesc „forțe de producție complementare” ci despre elemente fără de care nu se mai poate concepe esența forțelor productive.

Definiția marxistă a forțelor productive ca „raporturi istorice determinate între om și natură”¹⁾, este, pe cât de sintetică, pe atât de largă, cuprinzătoare și deschisă, căci vizează atât infinitatea spațial-temporală a acestor raporturi, cât și infinitatea formelor lor de manifestare. Forțele productive exprimă acea latură a activității umane care se referă la schimbul de materie (în întreaga ei complexitate) dintre om și natură. Pornind de la materie ca existență obiectivă, Marx și Engels au conceptualizat arhitectonica forțelor productive într-o imagine în care își găsesc locul firesc elementele (pe care ei le-au numit simple și abstracte) a căror formă de existență este substanța: forța de muncă, obiectul muncii, mijlocul de muncă. Dar, concepția despre materie nu are un caracter de adevăr absolut, ea fiind afectată și, deci, reformulată de descoperirile revoluționare din știință. Așa cum remarcă Engels, „cu fiecare descoperire epocală în domeniul științelor naturii, materialismul își schimbă forma”²⁾. Subliniind că logica obiectivă a dezvoltării economico-sociale trebuie să se reflecte în logica subiectivă a conceptelor, că dialectica procesului real al dezvoltării poate fi cunoscută științific numai printr-o dialectică a noțiunilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că: „noțiunile nu sînt veșnice, nu au fost definite odată pentru totdeauna, ci se modifică și se înlocuiesc cu noțiuni noi, corespunzătoare realităților schimbate, noii etape de dezvoltare economico-socială, noilor descoperiri științifice, noii cunoașteri umane. Dacă sînt aduse îmbunătățiri, chiar fundamentale, unor teze ale fizicii, ale chimiei, de ce oare să socotim că numai legile economice și sociale sînt de neînlocuit, că ele trebuie să fie veșnice?... Oare să mergem pe calea de a crede că în științele sociale niște noțiuni care și-au dovedit odată valabilitatea rămîn de neschimbat?”³⁾. De exemplu, la începutul secolului nostru, prin revoluția declanșată în științele naturii de descoperirea radio-activității, cunoașterea umană pătrundea într-un domeniu nou, în care materia există și sub altă formă decît cea de substanță, și anume sub formă de cîmp. Cîmpul nu înseamnă „dispariția materiei”, ci, trecerea ei de la o formă de

existență la alta, de la o formă de manifestare la alta; înseamnă doar că dispare — scria Lenin — „limita pînă la care cunoșcusem pînă acum materia, iar cunoașterea noastră pătrunde mai adînc; dispar unele însușiri ale materiei care păreau pînă acum absolute, imuabile, primordiale (impenetrabilitatea, inerția, masa, etc.) și care acum se dovedesc a fi relative, inerente numai unor anumite stări ale materiei”⁴⁾. Rezultă că schimbul de materie dintre om și natură nu poate fi redus doar la schimbul de substanță, ci trebuie extins și la forma de existență prin cîmp a materiei (energie, informație). **Raporturile omului cu natura presupun, deci, schimbul de substanță, energie și informație dintre el și mediul inconjurator.**

Marx și Engels au analizat elementele componente ale forțelor productive numai la nivelul cunoașterii materiei din epoca lor. Or, marxismul este, prin excelență, o știință vie, care se dezvoltă și se îmbogățește necontenit, sintetizînd noile concluzii ale cunoașterii umane. De aceea, pe baza noilor descoperiri științifice și în virtutea principiului dialectic al relativității cunoștințelor și adevărului, o completare a conținutului forțelor productive contemporane este nu numai posibilă, ci și necesară, căci, așa cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „pentru înțelegerea noilor fenomene, a noilor probleme ce apar ca urmare a uriașei dezvoltări a forțelor de producție, a revoluției științifice și tehnice, a transformării societății, este necesară o intensă muncă de studiere și cercetare științifică a noilor realități”⁵⁾. Considerăm ca astfel de elemente care își „cer dreptul” de a fi abordate ca elemente simple și abstracte ale oricărui proces de muncă și de a completa conținutul forțelor productive contemporane sînt energia și informația.

a) Așa cum sublinia Marx, „faptul că o valoare de întrebuintare apare sub formă de materie primă, de mijloc de muncă sau de produs depinde întru totul de funcția sa determinată în procesul muncii, de locul pe care-l ocupă în acest proces; dacă acest loc se schimbă, se schimbă și determinările ei”⁶⁾. Prin prisma acestei observații, considerăm că „problema energiei” și a implicațiilor ei asupra teoriei economice necesită distincția între: 1) resursele de energie (petrol, gaze, cărbune, etc.) și 2) energie ca atare, ca măsură comună a diferitelor forme ale mișcării materiei în diferitele procese de producție. În privința resurselor de energie utilizate în obținerea diferitelor forme de energie, acestea au, fără putință de tăgadă, un rol similar cu cel al obiectelor muncii (naturale sau materii prime). Comentariile pe marginea acestei probleme ar fi de-a dreptul sterile. Dar, în diferitele procese de producție, altele decît cele de producere a energiei (termice, electrice, etc.), se folosesc nu resurse de energie, ci energie creată, energie ca produs, ca factor material sine qua non al producției. În acest caz, funcția energiei ca atare în procesul muncii nu

mai este deloc evidentă. De data aceasta nu apar similitudini evidente nici cu funcția obiectelor muncii, nici cu cea a mijloacelor de muncă. Chiar dacă criteriul final al încadrării diferitelor valori de întrebuintare în categoria obiectelor muncii sau a mijloacelor de muncă este funcția lor socială determinată, totuși, acest criteriu nu poate fi rupt de utilitatea valorilor de întrebuintare respective, aflată în strînsă legătură cu corpul lor material, cu proprietățile lor fizice, chimice, mecanice. Or, energia este o valoare de întrebuintare „nefizică”, este (ca și spațiul, timpul și informația), materie în mișcare. Consumul de energie este un consum de materie, dar nu în formă fizică, de substanță, ci de cîmp. Procesul de transformare a obiectelor muncii, prin intermediul mijloacelor de muncă și al forței de muncă, în produse nu poate fi, deci, conceput în absența acestui „flux nefizic” (cîmp) de energie (musculară, fizică, electrică, etc.), ce nu poate fi asimilat, din punct de vedere funcțional, celorlalte trei elemente indispensabile procesului de muncă. În această afirmație, un anumit rol îl are însăși „capcana” etimologică a termenului energie (gr. *energeia* = activitate). Energia, ca element simplu și abstract al procesului de muncă, reprezintă măsura comună a mișcării sistemului productiv, reprezintă, deci, capacitatea sistemului „obiect al muncii — mijloc de muncă — forță de muncă” de a transforma materia din starea inițială în care se găsește cele trei elemente substanțiale ale sistemului, într-o stare finală (produs). Pe măsura diversificării proceselor de muncă s-au diversificat și formele de mișcare a sistemului productiv, forme cărora le corespund tipuri tot mai diferite de energie. Istoria diversificării forțelor productive este indisolubil legată de diversificarea suporturilor fizice (resurselor energetice) purtătoare ale energiei și a tipurilor de energie generate de acestea. Astăzi, „criteriul energetic” a devenit un factor determinant, hotărîtor în orientarea dezvoltării forțelor productive, în deciziile științifico-tehnice, economico-sociale și politice concrete, în concepția și materializarea noilor soluții tehnologice. Criza energetică determină mutații profunde, de conținut în sistemul forțelor productive. Avînd dimensiuni multiple și generînd probleme științifice, tehnice, tehnologice, economice și sociale, criza energetică este, într-un fel, o confruntare a ingeniozității și inventivității omului în domeniul energiei, acesta trebuind să încurajeze exploatarea unor „spații” necercetate, căci forța de creație și inteligența umană constituie o „energie” inepuizabilă.

b) Informația (empirică sau științifică) a fost dintotdeauna un element indispensabil oricărei activități umane, chiar dacă volumul, conținutul, locul și rolul ei în procesul de producție au fost diferite. Ea nu este un simplu ingredient al procesului de producție, ci un factor endogen al acesteia, un element component al forțelor productive ale societății. De aceea,

teoria economică, nu poate face abstracție de ea; nu putem concepe procesul de producție fără ca sistemul productiv să dispună de capacitatea de a „sesiza” mediul, de a emite, primi și prelucra informații. Cu cât producția este mai dezvoltată, mai diversificată, cu cât organizarea sistemului productiv este mai complexă, cu atât structurile lui, apte de a emite, primi și prelucra informația, sînt mai evoluat.

În ce accepțiune, însă, informația este un element abstract al procesului de muncă? Fiind o noțiune extrem de complexă, care se ridică la nivelul noțiunii fundamentale de materie, definițiile logice ale informației sînt posibile doar în cadrul restrîns delimitat de fiecare știință care operează cu acest concept. Terenul interdisciplinar pe care ne aflăm constituie, de aceea, un impediment pentru o definire „specific economică” a informației, dar și o promisiune pentru considerații inedite, căci informația se deschide în chip nedefinit tuturor științelor. Pentru a sugera filiația dintre conceptul de informație și referințele noastre, vom spune, totuși, că informația este „fîr” subtil și nevăzut care se întretese între elementele sistemului productiv, legîndu-le într-un tot unitar care are o anumită finalitate obiectivă dată. Legăturile dintre elementele sistemului „obiect al muncii — energie — mijloc de muncă — forță de muncă” sînt legături de tip informațional care înlătură incertitudinea (nedeterminarea) în privința realizării unui eveniment (obținerea unui anumit produs). Ca și în cazul energiei, și aici „refugiul” etimologic ni se pare convenabil, căci sensul original al cuvîntului informație este cel de „a da o formă”, iar acest sens subliniază incidența dintre informație și acțiune (acțiunea de a produce, de „a da formă” produselor). Este vorba aici, deci, nu de sensul subiectiv al informației ca un câștig de cunoaștere, ci de sensul obiectiv al acesteia ca formă de mișcare a materiei, ca element intrinsec al materiei, ca o realitate materială cu proprietăți informaționale. (Încercînd o exemplificare a acestui sens, să ne gîndim la informația genetică a A.D.N.-ului din celulele vii, care este, realmente, o formă de materie cu proprietăți informaționale, este un flux material — deși nefizic, nepipăbil — care leagă formele primare, embrionare ale vieții de formele ei superioare. Această informație nu este, deci, numai o „știre”, o „cunoștință”, ci este materie în mișcare, este, în esență, structură materială). În acest sens, informația este inerentă oricărei structuri materiale, ea devenind o noțiune de largă aplicabilitate, alături de cea de substanță și energie. De altfel, la ora actuală, „obiectivizarea” informației este tendința cea mai pronunțată în teoria informațională. Este deja de „certitudinea dicționarelor” accepțiunea sensului obiectiv al informației, ca fiind legătura prin semnale între sisteme și subsisteme.

În interpretarea de mai sus, din punct de vedere economic, informația, ca rol și funcții, nu prezintă similitudini cu celelalte elemente simple ale procesului de muncă, ceea ce ne determină să o considerăm un element distinct al acestuia. Fiind o formă de existență a materiei, informația este un element obiectiv al forțelor productive, dar, ca și energia, ea nu este o prezență fizică. Existența fizică

a informației, este însă, determinată de existența fizică (substanțială) a celorlalte elemente ale forțelor productive, care sînt suportii fizici ai informației și cu care aceasta interacționează. Din această perspectivă, informația este o formă de interacțiune între elementele forțelor productive. Astfel, pe de o parte, în raport cu omul, ca purtător al forței de muncă, informația face saltul de la reflectarea fizico-biologică la reflectarea conștientă. Prin muncă, informația condiționează trecerea de la natură la producție, pe baza dezvoltării capacității cognitive, a gîndirii și inteligenței umane. Informația realizează unitatea indisolubilă dintre cele două dimensiuni acționale ale omului: 1) activitatea de reflectare cognitivă (conștientă) și 2) activitatea materială, practica propriu-zisă, munca. Ceea ce în conștiință apare ca informație, ca imagine, ca reflectare se obiectualizează prin muncă, se materializează în produse. Pe de altă parte, informația capătă existență fizică prin suporturile sale materiale — uneltele. Ca activitate cu finalitate, munca începe odată cu confecționarea uneltelelor. Unealta a impus munca în comun, nevoia de comunicare și deci, apariția limbajului ca formă de codificare și transmitere conștientă a informației. De acum, informația coboară din creierul omului în unealtă în mod codificat, cu ajutorul anumitor limbaje. Prin intermediul informației unealta face legătura între toate elementele sistemului productiv imprimînd, totodată, deprinderile folosirii ei. Uneltele sînt informație substanțializată, sînt prelungiri ale organelor psihomotorii (receptoare de informații) ale omului. Toate uneltele, de la cele mai simple pînă la cele mai sofisticate, sînt „programe informaționale”, transpuse pe suportii fizici corespunzători.

Revoluția științifico-tehnică contemporană a transformat informația în „elementul numărului unu” al procesului de reglementare și control al schimbului de materie dintre om și natură, în substanță a tehnicii informaționale. În „obiect” al unei industrii speciale de creare, prelucrare, stocare și conservare a informației. (industria de software fabrică programe în stare solidă, adică produse industriale sub formă de dispozitive microelectronice destinate celor mai variate domenii de activitate).

O consecință logică, firească a diversificării elementelor componente ale forțelor productive este tendința lor de a se manifesta ca sistem unitar, integrativ, căci corelația dialectică diversitate-unitate, ca doi termeni care se presupun și exclud reciproc, este immanentă și în domeniul forțelor productive. Dacă diversificarea forțelor productive exprimă tendința de particularizare a elementelor lor componente, proprietatea acestora de a se manifesta variat și specific, integrarea forțelor productive se instituie ca efect al tendinței de omogenizare a diversității lor, ca proprietate a elementelor lor componente de a se constitui unele din altele, de a funcționa unele prin altele, astfel încît sistemul lor să formeze un tot indestructibil, în care întregul există prin părți, iar părțile prin întreg. Nefiind reductibile la elementele care le compun, forțele productive posedă principala proprietate a sistemelor — cea a integralității. Forțele productive se manifestă nu

pur și simplu prin intermediul elementelor lor componente luate separat, ci numai în cadrul interacțiunii dintre aceste elemente.

Complexitatea unității sistemice a forțelor productive poate fi investigată din mai multe perspective:

1) Forțele productive devin reale numai ca sistem științifico-tehnic-uman, numai prin interacțiunea elementelor lor substanțiale, tehnico-materiale (obiectul muncii, energia, informația, mijlocul de muncă) cu elementul uman, ca agent al acestei interacțiuni, ca unic producător și reproducător al elementelor tehnico-materiale, ca animator și creator al acestora, ca primă forță productivă;

2) Forțele productive se constituie într-un sistem organic (anatomic), căci numai această perspectivă asigură conexiunea continuă, interacțiunea permanentă a componentelor lor;

3) Natura unității forțelor productive depinde de specificul interacțiunilor dintre elementele lor componente, care, prin funcțiile sociale determinate pe care le îndeplinesc în această interacțiune, se structurează într-un sistem funcțional (fiziologic);

4) Îmbogățirea continuă a condițiilor științifice, tehnice, tehnologice și social-economice ale procesului de producție imprimă forțelor productive caracterul unui sistem deschis atît sub aspectul tendinței lor permanente de a-și atrage noi elemente componente, cît și (mai ales) sub cel al deschiderii lor spre schimbările tot mai accelerate din mediul substanțial, energetic, informațional și social. Pe baza interacțiunii lui cu aceste medii, sistemul deschis al forțelor productive asimilează introducerea de negentropie, putînd realiza o stare de echilibru dinamic cu aceste medii, pentru a evolua în sensul accentuării ordinii și complexității sale (a sistemului);

5) Avînd în componență un element capabil să adopte decizii, sistemul forțelor productive este un sistem cibernetic cu autoreglare, în care intrările și ieșirile (substanțiale, energetice și informaționale) sînt controlabile, observabile. În acest tip de sistem, decidentul impune o astfel de interacțiune între elementele componente care-i modifică organizarea, îi mărește ordinea și capacitățile funcționale.

Toate aceste tendințe de diversificare și integrare în sistemul forțelor productive sînt potențate de accelerarea procesului de transformare a științei în forță productivă nemijlocită, care face ca orice activitate a omului, orice raportare a lui la natură să fie, în același timp, producție și aport la dezvoltarea științei, face ca știința și producția să coexiste simultan și să se sprijine una pe cealaltă într-o autentică sincronie funcțională.

dr. Alexandru CATANĂ
Doina CATANĂ
Cluj-Napoca

1) K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 3, Ed. politică, 1958, p. 39

2) K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 21, Ed. politică, 1965, p. 278

3) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 22, Ed. politică, 1982, p. 197—198

4) V. I. Lenin, Opere complete, vol. 18, Ed. politică, 1963, p. 271

5) Nicolae Ceaușescu, Opere alese, vol. 1, Ed. politică, 1982, p. 770

6) K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 23, Ed. politică, 1966, p. 195

OM-TEHNICĂ-MEDIU

Corelații optime între dotarea tehnică și nivelul forței de muncă

PENTRU rezolvarea problemelor, tot mai complexe, cu care sînt confruntate întreprinderile industriale: creșterea randamentului de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, micșorarea consumurilor specifice de combustibil și energie, obținerea unor produse de înaltă calitate, creșterea productivității muncii etc. în procesul de producție trebuie să fie asigurate corelații optime, atât tehnice și tehnologice (de tipul sarcină-putere, funcționare-încărcare, plan-capacitate, cantitate-calitate etc.) cât și între mijloacele de muncă și forța de muncă (om-mașină, exploatare-întreținere, producție-creație, execuție-conducere etc.).

Corelațiile tehnice și tehnologice sînt bine studiate și fundamentate științific prin documentațiile care se elaborează în momentul realizării obiectivelor productive sau cu ocazia dezvoltării și modernizării obiectivelor productive sau cu ocazia dezvoltării și modernizării instalațiilor existente. Aplicînd legile matematicii, fizicii și chimiei, legile mecanicii, electrotehnicii, electronicii, etc. cresc performanțele utilajelor, se îmbunătățește calitatea produselor, iar funcționarea ansamblurilor productive, a fluxurilor și liniilor de fabricație devine mai eficientă.

Eficiența funcționării sistemelor tehnologice depinde într-o măsură însemnată și de performanțele lucrătorilor, de gradul de optimizare a raportului om-mașină, de modul de folosire a personalului muncitor. Numai numărul de oameni, chiar dacă este suficient, nu poate asigura nici cantitatea nici calitatea producției dacă aceștia nu sînt și bine pregătiți profesional. Chiar dacă toți lucrătorii sînt calificați aceștia nu pot contribui deplin la folosirea mașinilor, utilajelor și instalațiilor cu randamente superioare dacă nu sînt pregătiți să le și întrețină, să prevină defecțiunile.

Pentru o dezvoltare economică intensivă este necesară sporirea neîntreruptă a contribuției tuturor lucrătorilor la utilizarea cu randament maxim a resurselor materiale, la identificarea sistematică și utilizarea tuturor rezervelor de creștere a eficienței economice. Aceasta impune fundamentarea și optimizarea corelațiilor om-mașină pe baza unei analize științifice a procesului de producție, pe baza cunoașterii profunde, în detaliu nu numai a tehnologiilor, utilajelor și instalațiilor, ci și a fiecărui loc de muncă și a secțiilor în ansamblu, a colectivelor de lucrători, a potențialului profesional de care dispun, a atitudinii acestora în procesul de producție, a năzuințelor și aspirațiilor lor. A nu lua în considerare acest lucru înseamnă a neglija importanțele rezerve de care dispune omul în creșterea eficienței economice: cunoștințele tehnico-științifice, potențialul intelectual, energia creatoare, puterea de muncă, competența, conștiința, atașamentul profesional, inițiativa, colaborarea, interesele etc.

Om-mașină

PE MĂSURA dezvoltării științei și tehnicii, procesul de producție dobîndește un grad din ce în ce mai ridicat de complexitate tehnică și tehnologică. Întreprinderile industriale sînt dotate cu mașini și utilaje de înalt nivel tehnic, care lucrează cu precizie și viteze sporite. În industrie se extinde utilizarea tehnicii de calcul, a ciberneticii și informaticii crește ponderea mașinilor cu program, a mașinilor multi-funcționale și a agregatelor cu nivel ridicat de automatizare.

Prin înzestrarea fabricilor și uzinelor cu mașini și utilaje moderne, cu un înalt grad de mecanizare și automatizare, prin cibernetizare și robotizare se obțin importante avantaje economice, se asigură creșterea producției industriale, creșterea productivității muncii, reducerea efortului fizic, obținerea de mașini și materiale noi, cu caracteristici superioare etc. Dar, gradul de valorificare a materiilor prime, consumurile specifice de combustibil și energie, calitatea produselor, productivitatea muncii, realizarea de beneficii în fiecare întreprindere, sector sau domeniu de activitate depind nu numai de condițiile tehnico-materiale ale producției, ci, și de capacitatea oamenilor care conduc, manevrează și controlează angrenajul productiv de potențialul tehnic și științific al acestora. **Factorul uman joacă un rol esențial în funcționarea sistemelor tehnologice.**

Analizînd această problemă la Conferința națională din decembrie 1982, secretarul general al partidului arăta că „Există o anumită contradicție între dezvoltarea forțelor de producție, a bazei tehnice a societății și nivelul de conștiință socialistă, de pregătire profesională tehnică a maselor. Această situație necesită măsuri hotărîte în direcția ridicării nivelului învățămîntului și al pregătirii profesionale, pentru perfecționarea cunoștințelor profesionale, tehnico-științifice ale oamenilor muncii”. Făurirea unei industrii moderne bazată pe automatizare și mecanizare complexă este un proces dinamic, care nu poate fi redus doar la componentele materiale. Eforturile materiale și financiare făcute pentru înzestrarea fabricilor și uzinelor cu mașini și utilaje complexe, cu un înalt grad de mecanizare și automatizare rămîn nefructificate fără asigurarea forței de muncă de nivel corespunzător.

Pentru ca pe măsura dotării tehnice tot mai înalte a muncii să crească și eficiența economică este necesară asigurarea unei cit mai depline concordanțe între gradul înzestrării tehnice a muncii și nivelul de pregătire al lucrătorilor. Cei care minuesc mașini sau utilaje prevăzute cu dispozitive de înaltă tehnicitate trebuie să aibă un nivel de pregătire profesională corespunzător nivelului cerut de mașina încredințată. Neluarea în considerare a acestui lucru poate duce la defecțiuni,

stagnări, deteriorări, la o slabă calitate, la rebuturi și în consecință la mari pierderi.

Pentru utilizarea deplină a capacităților de producție a utilajelor și instalațiilor, pentru folosirea lor cu randamente superioare nu este suficientă o pregătire și o calificare generală, este necesar să se asigure cunoașterea foarte bună, în detaliu a utilajelor de către cei care le folosesc. Trebuie cunoscut modul corect de exploatare, de deservire, modul corect de întreținere. În condițiile introducerii intense a noilor tehnologii, a tehnicii automate și a mașinilor cu program, a folosirii tehnicii electronice în organizarea și conducerea producției se impune o înaltă calificare. Industria are nevoie de cadre care să stăpînească un important volum de cunoștințe științifice și tehnice, capabile să utilizeze aceste cunoștințe în practică, în activitatea de producție.

Mecanizarea și automatizarea producției duc la schimbarea rolului lucrătorului în procesul de producție. În ansamblul activității de producție a lucrătorului scade considerabil ponderea muncii manuale grele, brute și crește ponderea muncii de deservire, comandă, reglare și control: lucrătorul trebuie să judece, să analizeze, să decidă. Odată cu aceasta sporește necesitatea ca deprinderile și experiența practică să fie completate cu un volum din ce în ce mai mare de cunoștințe tehnico-științifice. Automatizarea determină o nouă relație între om și mașină caracterizată prin creșterea rolului muncii intelectuale în totalul muncii productive. Ca urmare, este necesar ca programele de introducere a noilor tehnologii, a mașinilor complexe și a tehnicii electronice să fie însoțite de un efort susținut și continuu pentru o temeinică pregătire profesională și o reînnoire a cunoștințelor personalului muncitor. Înfăptuirea acestor programe trebuie să se realizeze concomitent cu pregătirea personalului muncitor la nivelul exigențelor industriei moderne.

Exploatare-întreținere

CU TOATE că exploatarea utilajelor cuprinde metode, principii, reguli și operații diferite de metodele, principiile, regulile și operațiile necesare întreținerii și reparării utilajelor, în procesul de producție nu trebuie să apară o „ruptură” între activitatea de exploatare a utilajelor și cea de întreținere. Personalul de exploatare trebuie să-și aducă o contribuție importantă la întreținerea utilajelor; în caz contrar întreținerea devine costisitoare, iar procesul de producție neeconomic.

Menținerea utilajelor în bună stare de funcționare pe o perioadă îndelungată se poate asigura numai prin mînuirea cu grijă a echipamentului productiv și respectarea strictă a normelor de utilizare, prin urmărirea atentă a funcționării și verificarea periodică a elementelor mai solicitate sau expuse de-

gradării pentru depistarea din timp a eventualelor dereglări sau defecțiuni. Este evident că întreținerea înseamnă, în primul rând, **exploatare rațională**, dar și efectuarea unor operații și lucrări legate nemijlocit de activitatea personalului de exploatare. Ca urmare, întreținerea utilajelor nu se poate asigura fără participarea activă și responsabilă a personalului de exploatare.

Lucrările de întreținere, care necesită o calificare specială sau care nu pot fi executate de personalul de exploatare din cauza lipsei de timp, se efectuează de colectivele speciale de întreținere. Prin lucrările pe care le execută, personalul de întreținere **participă în mod direct la procesul de producție, la realizarea producției fizice**, și, ca urmare, prin calitatea acestor lucrări trebuie să asigure funcționarea neîntreruptă și cu randamente superioare a mașinilor, utilajelor, aparatelor și instalațiilor. În caz contrar, exploatarea devine neeficientă excluzându-se prin aceasta și activitatea de întreținere.

Funcționarea continuă, la înalți indici tehnico-economici a potențialului productiv poate fi asigurată numai prin executarea unor lucrări de întreținere de înaltă calitate, și prin intervenirea cu promptitudine pentru remedierea defecțiunilor apărute. Pentru aceasta este necesar ca personalul din colectivele de întreținere să cunoască bine utilajele și instalațiile tehnologice, să urmărească cu atenție desfășurarea procesului de producție și să colaboreze strâns cu colectivele de exploatare. Procesul de întreținere nu se desfășoară sub semnul unei științe exacte. Dar pentru asigurarea condițiilor ca utilajele să funcționeze fără întreruperi și la capacitatea maximă este necesar ca luarea deciziilor cu privire la întreținerea utilajelor și instalațiilor și toate activitățile cuprinse în sistemul întreținerii să fie fundamentate științific, să se bazeze pe date clare și corecte privind frecvența reviziilor, intervalele de reparații, regulile de înlocuire a pieselor componente, numărul de lucrători necesari, specialitatea acestora și nivelul de calificare. În acest scop datele care se obțin și se înregistrează în procesul de producție cu privire la organizarea și efectuarea întreținerii, organizarea și efectuarea reparațiilor, înlocuirea unor ansamble de mașini, timpul de lucru, de funcționare a pieselor de schimb, utilizarea unor piese din alte calități de metale etc. trebuie să fie nu numai înregistrate, ci prelucrate, analizate științific și chiar omologate în sensul obținerii unor informații corecte. Planurile de întreținere, de asigurare cu piese de schimb și planurile de reparații capitale pot fi fundamentate mai temeinic plecând de la aceste informații.

Considerăm că în condițiile tehnicii moderne se impune ca atelierele mecanice uzinale, specializate în întreținerea și repararea utilajelor și instalațiilor să devină adevărate laboratoare terotehnice. Este necesar ca aceste ateliere să nu se limiteze la a întreține și a repara, ci să treacă la studiul funcționării utilajelor și instalațiilor tehnologice și la cunoașterea preventivă a evoluției uzurii pieselor, ansamblor și subsansamblor. În atelierele de întreținere și reparații, alături de utilajele și sculele specializate, trebuie să apară diagrame care să exprime micșo-

rarea numărului opririlor neprevăzute și creșterea duratei de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, în funcție de calitatea lucrărilor de întreținere, de calitatea materialelor folosite, de gradul de participare a personalului de exploatare la întreținere, de calificarea acestuia etc.

Producție-creație

EFICIENȚA economică fie că este exprimată prin gradul de utilizare al materiei prime, consumurile specifice de combustibil și energie, cheltuielile materiale, fie prin beneficiu, productivitatea muncii, calitatea produselor etc. reprezintă o sinteză a activității tehnologice și, ca urmare, are un conținut științific. Este evident că sporirea continuă a eficienței economice poate avea loc numai prin creșterea influenței și ponderii factorilor științifici în procesul de producție, prin creșterea capacității întreprinderilor de a folosi cuceririle științei și tehnicii.

Prin urmare, pentru creșterea eficienței economice, activitatea de producție trebuie să fie în permanență însoțită de o activitate de creație, de concepție prin care să se asigure convertirea a noi valori științifice în bunuri materiale și mijloace de producție. Numai prin asocierea producției cu cercetarea, prin asocierea muncii productive cu munca de cercetare, de creație, cu activitatea științifică poate fi mărită eficiența, se poate progresa.

La o anumită dotare tehnică, eficiența economică depinde în mare măsură direct de activitatea personalului de producție, este rezultatul muncii acestuia. Este rezultatul nivelului de calificare, al cointeresării materiale și stimulării personalului productiv. Creșterea eficienței economice poate fi asigurată numai prin studiul proceselor și fenomenelor, al instalațiilor și tehnologiilor, numai prin aprofundarea cunoașterii și perfecționarea acestora pe baza legilor științelor și tehnicii. Eficiența economică poate fi mărită numai prin incorporarea noilor descoperiri științifice și tehnice în produse, în utilaje, instalații și tehnologii. Ca urmare, personalul de producție nu trebuie să lucreze fără a cerceta și a studia ceea ce face, fără să aprofundeze procesul de producție pe baza legilor matematice, fizicii și chimiei, nu trebuie să lucreze în afara științei. Știința asociată producției dă aripi acesteia.

Prin urmare trebuie să **acordăm toată atenția activității științifice în procesul de producție, instituționalizării și organizării acesteia**. Este necesar ca personalul de producție să și studieze în timpul celor opt ore de muncă, să producă nu numai produse materiale, ci și **idei, soluții și principii**, care, apoi, aplicate în procesul de producție să ducă la creșterea eficienței economice. Pe măsura creșterii consumului de materie cenușie în procesul de producție se va reduce în mod corespunzător consumul de materie primă, de combustibil și energie. De asemenea, va crește calitatea produselor, productivitatea muncii, beneficiul etc.

Purtătorii informațiilor științifice superioare, fundamentale, a principiilor, legilor și metodelor științifice sînt absolvenții învățămîntului superior: inginerii, chimiștii, economiștii. Ca urmare sarcina activității științifice în

producție revine acestora. În prezent absolvenții învățămîntului superior au o bună pregătire atât teoretică cit și practică. La facultate studenții în timpul anilor de studiu desfășoară și o intensă activitate de cercetare științifică însușindu-se metode și instrumente cu care pot să opereze mai târziu în procesul de producție în vederea utilizării cunoștințelor teoretice. Însă, o analiză atentă a activității desfășurate de inginerii din producție, instalații, secții, ateliere, servicii arată că aceasta este axată în special pe rezolvarea unor probleme operative, pe conducerea și urmărirea producției, pe dispecerat, pe probleme organizatorice și administrative ale locurilor de muncă. Este evident că există o neconcordanță, o contradicție chiar între nivelul pregătirii inginerilor și economiștilor, respectiv posibilitățile lor profesionale și activitatea depusă de aceștia, între sarcinile primite, preocupările și competența lor și necesitățile economice.

De aceea considerăm că este necesară o schimbare substanțială a rolului specialiștilor cu studii superioare în procesul de producție. Trebuie să înfăptuim adevărate mutații calitative în activitatea inginerilor, să oferim acestora alt loc în structura procesului de producție nu numai de executant, ci de creator, de cercetător. Fiecare inginer din uzină trebuie să primească ca sarcină, în afara problemelor curente de producție, și o temă de cercetare științifică, legată direct de procesul de producție: micșorarea consumurilor specifice de combustibil și energie, creșterea gradului de valorificare al materiilor prime, creșterea calității produselor, creșterea productivității muncii etc.

Prin instituționalizarea activității de cercetare pentru inginerii, fizicienii, chimiștii și economiștii din producție, a activității productiv-științifice, se pune în funcțiune și un mecanism de documentare obligatorie al acestora, un instrument vital pentru ridicarea nivelului lor profesional. Se creează, astfel, premisele de transformare a pregătirii profesionale într-un proces continuu, se va lărgi universul de acțiune al inginerilor și economiștilor, aceștia fiind totodată ferii de plafonare. Ingerii și economiștii se vor documenta continuu, vor studia continuu probleme legate de procesul de producție, iar rezultatul acestei activități se va concretiza în măsuri cu aplicații eficiente direct în sectoarele productive. Acest mecanism în foarte multe situații poate fi mai eficient decît perfecționarea prin sistemul de reciclare la anumite perioade de timp, care de fapt se desfășoară mai mult teoretic, avînd caracterul unei pregătiri generale. Primind sarcini științifice inginerii și economiștii din uzine vor trece din ce în ce mai mult de la funcția de „personal de execuție”, de „supraveghetori” sau „administratori” ai tehnologiilor și instalațiilor, la funcția creatoare de dezvoltare a acestora.

Aceasta trebuie să fie una din direcțiile principale ale strategiilor noastre de dezvoltare. Numai în felul acesta se va întări potențialul științific al fiecărei întreprinderi, factor hotărîtor pentru promovarea progresului tehnic și creșterea eficienței economice.

Viorel ȚİBEA

CONȘTIENȚI că România de pe ambele versante ale Carpaților formează o singură patrie și o singură națiune, publiciștii ardeleni au acordat în ultima treime a secolului trecut o atenție din ce în ce mai mare problemelor unității și suveranității naționale și de stat a României. Războiul de independență din 1877/1878 a stimulat aceste preocupări. Încă în timp ce se desfășura acest război – cu toate marile cenzurii – „Gazeta de Transilvania” scria că: „Politica României atît față de Rusia, cit și de toată lumea, este dictată, formulată și impusă exclusiv de interesele proprii ale patriei și națiunii.” După cucerirea independenței și suveranității de stat de către România, publiciștii transilvăneni au atras în continuu atenția că marile puteri ale vremii nu resimțeau la intențiile de a cucerii România și de a-i nesocoti independența și libertatea. România – explicau militanții din Transilvania – va fi nevoită să ducă o luptă deosebit de dirză împotriva încercărilor marilor puteri politice și economice de a o cucerii. „Au fost puține acele epoce în viața, în trecutul popoarelor Europei în care lupta pentru existență să fi fost mai ceribicoasă și mai desperată, decît este aceea ce curge în zilele noastre. Acea luptă este adeseori mascată sub forme diverse, precum: tratate de comerț, tarife de vamă, dreptul de corăbierie pe riuri și mări, drept de colonizare etc., tot atitea căi prin care un popor, un stat încearcă să smulgă, să stoarcă pe cit s-ar putea mai multă avere materială de la celălalt, iar dacă nu-i poate răpi pe căi de acestea piezișe și clandestine, pierzindu-și patenția... se aruncă cu război asupra poporului vecin.”¹⁾ Se arăta că popoarele slab dezvoltate erau amenințate cu pierderea proprietății, a avuțiilor lor naționale, cu pierderea naționalității, a limbii, a independenței și suveranității.

Permanența ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848-1918) (III)

Românii trebuiau să înțeleagă că se aflau într-un „război național-economic de cele mai periculoase” și că de nu se vor apăra umăr la umăr „pe toate terenurile prin laboare intensivă”, vor fi nevoiți să rămî-nă „sclavii altora” în țara lor.²⁾

Dovezi că românii erau nevoiți să ducă un război „național-economic necurmat” pentru existența și independența lor ca popor, ca națiune existau în faptele de zi cu zi ale timpului. După cucerirea independenței de stat față de imperiul otoman, România era amenințată de Austro-Ungaria, care ducea pe mai departe o politică de ocupare a Porților de Fier și a Dunării. „Austriecii și cu ei capitala – scria ziarul „Observatoriul” – voesc să spargă cit mai curînd Porțile de Fier, atît pentru ca ei să poată avea produsele crude din staturile danubiene de-a dreptul la Viena cu transport cit mai ieftin și mai accelerat, cit și ca să-și trimită la vale produsele industriei lor tot sub acele condiții favorabile, spre a combate mai ușor concurența ce le fac staturile apusene în proporțiuni colosale, inundînd tot Orientul cu manufacturile și fabricile lor.”³⁾

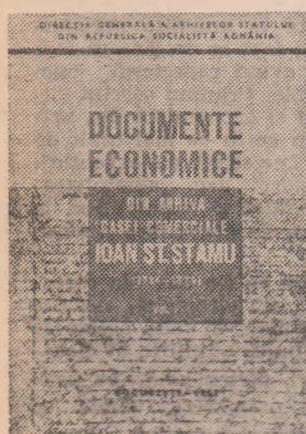
Apărînd independența de stat a României împotriva tendințelor expansioniste ale Austro-Ungariei, cărturarii transilvăneni arătau că Dunărea avea pentru

România nu numai importanță comercială, ci și politică și națională. „Noi... ne-am fost dedat mult mai de înainte de a o considera totodată de eminentă politică și cestiune națională”⁴⁾ – scria „Observatoriul” cu privire la problema Dunării. Dar Dunărea va rămîne pentru țara noastră o problemă permanentă, atît politică cit și națională. Ocupînd Dunărea, Austro-Ungaria – se arăta – urmărește de fapt să cetropească întreaga Românie. Se și preciza această intenție: „Cauza rău ascunsă este domnia unuia singur peste tot teritoriul Dunării și de acilea peste tot orientul european, adică teritoriul întreg între Carpați, Marea Neagră, Marea Egeică și Marea Adriatică.”⁵⁾

Încercările habsburgilor de a stăpîni Dunărea erau o continuare a unei politici începută prin anii '30 ai secolului trecut. În jurul anului 1830 austriecii au început să cumpere mereu locuri în porturile românești, au înființat antrepozite și altele. Mai tîrziu vroiau să pătrundă în interiorul României. Punînd stăpînire pe Adakaleh și pe Porțile de Fier, acordate Austro-Ungariei de Congresul de la Berlin din 1878, habsburgii urmăreau să-și creeze condiții ca mai tîrziu să ocupe Dunărea întreagă și apoi România. „Tot-mai pentru aceea repetăm – scria „Observatoriul” din 1881... de multe ori mai virtos de doi ani încoace, ca să fim cu neadormită atențiune la cestiunea Dunării cu care merge în linie paralelă cestiunea Carpaților.”⁶⁾

Lupta României pentru păstrarea suveranității asupra Dunării – susținea militanții transilvăneni – se identifica cu lupta pentru menținerea independenței economice și naționale. Transilvănenii justificau măsurile luate de către guvernul român pentru apărarea dreptului asupra Dunării și recomandau ca România să nu cadă în plasa urzelilor și provocărilor

FIȘE

● De curînd, sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului a apărut lucrarea „Do-

cumente economice din arhiva Casei comerciale Ioan St. Stamu” – Catalog (1714–1876), rod al preocupărilor pentru lărgirea participării instituției la efortul general de cunoaștere și valorificare a informației economice. Lucrarea cataloghează aproape 8000 de documente inedite cu conținut preponderent economic și pune la îndemîna specialiștilor, a tuturor celor interesați, un material pe cit de bogat pe atît de variat care contribuie la cunoașterea istoriei economice a României și la cunoașterea fenomenului economic caracteristic unor perioade și epoci istorice. Conținutul documentelor incluse în catalog se referă la o perioadă de 150 de ani, reflectînd în special comerțul țărilor române după anul 1829, relațiile comerciale ale țărilor române, informații de natură politică, socială și culturală.

Documentele reflectă consecințele pe plan economic și so-

cial ale importantelor evenimente care au avut loc în Principatele Române în această perioadă. Se remarcă, astfel, transformările produse în domeniul relațiilor de schimb, ale economiei de schimb și al creditului (comerțul de tranzit cu mărfuri și monede, dezvoltarea pieței interne, extinderea capitalului cămătăresc și a relațiilor financiare etc.), în domeniul agrar (raporturile de proprietate și de muncă, reformele din perioada domniei lui Alexandru Ioan Cuza, dezvoltarea instituției arendășiei și extinderea muncii salariate) și evoluția relațiilor comerciale ale țărilor române cu sud-estul european și cu alte state.

Infrastructura și echilibrul economic

● Necesitatea asigurării dezvoltării economiei în condițiile crizei a impus regîndirea unor

procesе și proporții economice fundamentale specifice economiei socialiste. Una dintre aceste proporții – opinează E. Berend în studiul „Gazdasági stabilizáció és az infrastruktúra” (Stabilizarea economică și infrastructura) publicat în volumul 13 al revistei „ABSTRACTS OF HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE” – este cea care determină locul infrastructurii în complexul economic național. Dacă o bună perioadă de timp infrastructura (serviciile, transporturile, sistemele de prelucrare a informației etc.) s-a dezvoltat în mod dependent de dezvoltarea industriei, în prezent se impune o nouă optică, și anume de impulsivitate a creșterii mai rapide a acestui sector. Argumentele pe care le invocă autorul sînt diverse. Cel mai important este dedus din însuși nivelul de dezvoltare al economiei ungare: în actualele condiții promovarea progresului tehnic, ridicarea ca-

cercurilor dominante din Austro-Ungaria. România să se apere cu demnitate și fermitate, dar în așa fel încât să nu provoace un război, căci acesta s-ar putea transforma într-o conflagrație europeană. Transilvănenii scriau cu justificată mândrie patriotică despre crearea unei flote și a unei marine proprii românești. Se mândreau cu faptul că deja în 1883 se vedea „filiiind tricolora României — pe mai bine de 200 de corăbii de comerț atît pămîntene cit și de ale altor particulari de protecție străină.”⁷⁾

Dunărea, se arăta adeseori în presa vremii, prezintă aceeași importanță pentru Transilvania ca și pentru Moldova și Muntenia. Dunărea era pentru toți românii o adevărată chestiune de viață : „Să nu zică nici un ardelean sau Sălăjan — scria G. Barițiu — că Dunărea nu curge pe la poarta lui. Fără Dunărea liberă, nu poate să existe România ; fără comerț danubian și maritim, industria și comerțul ardelean nu va exista niciodată ; fără acestea însă popoarele astăzi închise între acești munți înalți și friguroși nu mai au nici un viitor.”⁸⁾ Tot Barițiu afirma că pentru România și Transilvania, cu toate că aceasta din urmă era încă menținută separată în secolul trecut de restul țării, Dunărea era „în sensul genuin al cuvîntului chestiune de viață și de moarte.”⁹⁾ Totodată, patriotul român nu a exclus posibilitatea ca Dunărea să fie din punct de vedere al comunicației comerciale un fluviu neutru, internațional.

Între teritoriile românești s-a stabilit de-a lungul veacurilor o viață economică atît de strînsă, încît s-a format o proprietate specifică, expresie a unor relații de producție unice și a unei diviziuni a muncii formate între cele trei țări. Un mare număr de proprietari din Transilvania își întrețineau vitele lor pe meleagurile Moldovei, Munteniei și Dobrogei. Casa, grădina și un anumit hotar de cul-

tivat le aveau între munții Transilvaniei. Produsele obținute de la vite le prelucrau și le comercializau parțial în România, parțial în Transilvania. Cei din Ardeal plăteau taxe și impozite atît statului român, cit și celui austro-ungar. Transilvănenii dețineau prăvălii în orașele României, duceau mărfuri din Ardeal și aduceau de peste Carpați altele, inclusiv vite pe care le mînau apoi în Austria sau alte părți ale imperiului. Mulți ardeleni, cu timpul, s-au strămutat în orașele României, dar își mai păstrau proprietăți și în Transilvania. Un însemnat număr din comerțanții din Brașov și alte orașe erau veniți din alte părți ale României. Transferul de mijloace de muncă ca și repararea lor pe ambele variante al Carpaților era o chestiune obișnuită intrată în viața de zi cu zi a populației.

Cu timpul iau naștere pe întregul teritoriu al României forme de proprietate specific capitaliste. De exemplu, către sfîrșitul secolului trecut circulau în Transilvania acțiuni ale întreprinderilor și băncilor din România, obligațiuni rurale, împrumuturi de stat, obligații de credit funciar rural, împrumuturi capitale, acțiuni ale societății de asigurare „Dacia”, care avea concesiunea să deschidă sucursale în Transilvania și altele.

Între țările române — scriau publiciștii transilvăneni — s-au stabilit legături strînse, de interdependență și complementaritate. Erau legături normale, firești, echitabile, stabilite din vremuri imemorabile. Subliniind vechimea și multilateralitatea legăturilor populației din aceste țări, „Telegraful Român” scria : „Românii din mărginime ab antiquo... au trăit parte mare cu economia de vite... Vitele lor le-au păscut... în România... Produsele brute : lîna, brînză... le-au adus acasă în Transilvania și le-au vîndut pentru parafe frumoase din care s-au susținut ei și pe familiile lor... o parte din lînă au prelu-

crat-o și au făcut o mulțime de soiuri de țesături... și oamenii se bucurau de o stare materială frumoasă.”¹⁰⁾ Dar toată această intensă și prosperă viață economică a mărginenilor a fost crunt lovită de interzicerea importului de vite din România din timpul convenției vamale româno-austro-ungare (1876—1886). Pe motiv că în România există boli de vite, mărginenilor li s-a îngreunat atît de mult transferarea viteilor și produselor lor de peste Carpați, încît practic mulți dintre ei s-au ruinat. Și România a suferit mari pierderi în timpul amintitei convenții. Se relevă în acest sens că convenția „pentru România a fost împrunată cu mari pierderi economice... Morile de făină în România în urma convenției comerciale au trebuit să faleză (să dea faliment, n.n.) pentru că prin convențiune s-a asigurat oricărei făine austro-ungare trecerea liberă peste frontiera României.”¹¹⁾ Aceeasi soartă au avut-o industria spiritului, a petrolului și altele. Convențiunea comercială nu numai că a ruinat unele ramuri economice românești, dar a fost și un instrument de încălcare a independenței și suveranității țării, o încercare de a-i transforma independența politică într-o ficțiune.

conf. dr. Toader IONESCU
conf. dr. Iuliu PINCZES
Cluj-Napoca

⁷⁾ Luptele pe terenul național-economic, în „Observatoriulu”, an III, nr. 87 din 29/10 noiembrie 1882.

⁸⁾ Porțile de Fier, în „Observatoriulu”, anul VI, nr. 42 din 29 iunie 1883

⁹⁾ Idem

¹⁰⁾ Cestiunea danubiană în permanența și perspective belice, în „Observatoriulu” anul VI, nr. 1 din 5/17 ianuarie 1883

¹¹⁾ Idem

¹²⁾ Cestiunea Dunării și conflictul, în „Observatoriulu”, anul IV, nr. 99 din 9/21 decembrie 1881

¹³⁾ Porțile de Fier, în „Observatoriulu”, anul VI, nr. 42 din 28/9 martie 1881

¹⁴⁾ George Barițiu, Scrieri social-politice. Ed. politică, București, 1962, p. 258.

¹⁵⁾ Idem p. 343.

¹⁶⁾ Convențiunea comercială cu România, în „Telegraful Român”, nr. 39 din 10/22 aprilie 1886.

¹⁷⁾ Idem.

lității și competitivității produselor se poate realiza numai printr-o infrastructură dezvoltată. În același timp, infrastructura necesită investiții mai reduse și mai cu seamă un volum mai mic de importuri. În sfîrșit, pe fondul necesității de redistribuire a unei părți a forței de muncă în infrastructura oferă capacități sporite de absorbție, pe termen lung.

Investiții

● Recent a apărut în colecția „Biblioteca de economie mondială” a Institutului de Economie Mondială lucrarea intitulată „Reglementarea investițiilor străine în unele țări partenere. Analiză comparativă” (autori: dr. Adrian Constantinescu — coordonator, Sofia Andreoiu, Angela Dușu și Costea Munteanu). Reprezentînd o primă abordare în literatura economică ro-

mânească a problemicii investițiilor de capital pe plan internațional, lucrarea nu realizează o simplă prezentare documentară a reglementărilor aplicate în materie de către cele 23 de țări luate în considerare, ci întreprinde o analiză comparativă a acestora pe baza unui punctaj unitar de probleme, de interes pentru cititori: atitudinea statelor cu privire la investițiile străine pe teritoriile naționale; stimulentele și restricțiile practicate în acest domeniu; procedurile de antamare și aprobare a efectuării de investiții străine ș.a.

Într-o a doua secțiune a lucrării se fac o serie de evaluări interesante ale gradului de deschidere a economiilor naționale respective în ceea ce privește efectuarea de investiții străine, inclusiv unele aprecieri referitoare la evoluția previzibilă a politicilor naționale în domeniu.

Specializarea și tehnologiile noi

● După opinia a doi specialiști americani — Henry Levin și Russell Rumberger — tendința constatată în ultimii ani din perspectiva impactului tehnologic asupra conținutului muncii nu numai că nu va slăbi, dar în contextul apariției noilor tehnologii se va consolida. După cum arată astfel autorii în articolul „The low-skill future of high-tech” (Viitorul activităților cu grad redus de specializare în cadrul tehnologiilor de vîrf) publicat în numărul din august-septembrie a.c. al revistei „TECHNOLOGY REVIEW”, în ultimul deceniu numeroase profesii caracterizate printr-o înaltă specializare fie au dispărut fie și-au redus considerabil ponderea. Introducerea pe scară largă a computerelor din noua generație va avea un efect simi-

FIȘE

lar; stăpînirea limbajelor de programare impusă de folosirea unor utilaje mai puțin perfecționate și care necesită o pregătire de specialitate ridicată va deveni inutilă în condițiile simplificării sistemului de comunicare și programare a noilor calculatoare. Concomitent, s-ar putea modifica și raportul dintre ponderea activităților cu caracter creativ și a celor rutinier în favoarea acestora din urmă. Aceste tendințe, dacă se adevăresc, vor necesita o nouă viziune asupra procesului de pregătire a forței de muncă. Este vorba, susțin autorii, de dezvoltarea prioritară a capacității de adaptare la noi situații și de ridicarea nivelului general de educa-

2

Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sint elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și învățământului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TEORIA și practica revoluției și construcției socialiste demonstrează că procesul edificării socialismului și înaintării spre comunism se realizează, în mod obiectiv, în cadrul mai multor etape istorice.

Esența și trăsăturile etapei făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate

EXPERIENȚA ROMÂNIEI, ca și a altor țări socialiste, arată că făurirea economiei socialiste unitare și consolidarea noii societăți nu pot fi considerate decît premise și momente inițiale ale unei perioade superioare de dezvoltare și înaintare a socialismului spre comunism.

Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție și, pe această bază, asigurarea unui înalt nivel al productivității muncii sociale, manifestarea deplinei superiorități a relațiilor de producție socialiste, ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței membrilor societății necesită, în mod obiectiv, pentru toate țările ce înaintază spre comunism, trecerea la o nouă etapă a procesului revoluționar care, în teoria și practica partidului nostru, poartă denumirea de etapă a făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Aplicînd în mod creator legățile generale ale revoluției și construcției socialiste potrivit realităților istorice concrete din țara noastră, în „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism” adoptat la Congresul al XI-lea, partidul nostru a fundamentat obiectivele și sarcinile specifice acestei etape.

Făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate constituie o etapă nouă, calitativ superioară, de maturizare și evoluție a socialismului pe propria sa bază, caracterizată prin dezvoltarea puternică și modernizarea forțelor de producție corespunzător celor mai noi și eficiente cuceriri ale progresului tehnico-științific, perfecționarea neîntreruptă a relațiilor de producție, a suprastructurii și a structurii sociale, ridicarea continuă a nivelului de trai, îmbunătățirea calității vieții tuturor membrilor societății.

Definind conținutul societății socialiste multilaterale dezvoltate, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aduc o contribuție de excepțională însemnătate la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare cu privire la construirea noii societăți. Potrivit concepției partidului nostru, această etapă se va întinde pe o perioadă îndelungată; cincinalul 1971—1975 a marcat momentul istoric de trecere la făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate, proces ce se va încheia, în linii mari, în deceniul 1981—1990.

Făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate, crearea condițiilor necesare manifestării deplinei superiorități a noii orînduirii sociale presupun dezvoltarea unitară, armonioasă a tuturor laturilor vieții economice, politice, social-culturale. „Noi ne propunem — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atât a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste. De aceea, considerăm pe deplin corespunzătoare etapei istorice actuale formularea ca obiectiv fundamental al partidului — făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate. Aceasta dă o orientare precisă activității partidului, muncii întregului nostru popor.”¹⁾

Corespunzător acestei viziuni științifice și de largă perspectivă istorică, conținutul etapei de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate este definit prin următoarele elemente fundamentale:

a) Existența unor forțe de producție puternic dezvoltate, moderne, capabile să asimileze și să propulseze cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii;

b) Realizarea unui complex economic național unitar, armonios dezvoltat, atât în profil de ramură, cît și în profil teritorial;

c) Asigurarea unei concordanțe depline între forțele de producție și relațiile de producție, între toate sectoarele de activitate economico-socială;

d) Perfecționarea organizării, conducerii și planificării economiei naționale, a întregii activități economico-sociale, în vederea repartizării raționale a resurselor și utilizării lor cu maximă eficiență;

e) Lărgirea și perfecționarea sistemului democrației muncitorești revoluționare, asigurarea participării competente și responsabile a oamenilor muncii la conducerea societății, în calitate lor de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii depuse;

f) Asigurarea unui nivel de trai material și spiritual ridicat tuturor membrilor societății, corespunzător dezvoltării economiei naționale și participării fiecăruia la progresul economico-social general, aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste;

g) Dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, formarea multilaterală a personalității umane corespunzător exigențelor curente și de perspectivă ale societății;

h) Formarea unei înalte conștiințe socialiste a membrilor societății, creșterea rolului acesteia în asigurarea progresului general al țării.

Principalele direcții ale dezvoltării și progresului economic în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate

REALIZAREA obiectivelor complexe ale făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate necesită, potrivit Programului partidului nostru, acțiuni sistematice în următoarele direcții:

a) Dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi capabile să satisfacă cerințele mereu crescînde ale societății;

b) Creșterea continuă a eficienței întregii activități economice, valorificarea tuturor factorilor, căilor și rezervelor ce conduc la transformarea acumulărilor cantitative într-o calitate nouă, superioară;

c) Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, pe baza imbinării judicioase a criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social-politic, în vederea ridicării mai rapide a județelor mai puțin dezvoltate și apropierei condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii din toate zonele țării;

d) Ridicarea gradului de instruire, a nivelului de cultură și civilizație a întregului popor, prin dezvoltarea susținută a învățămîntului, științei și culturii;

e) Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a relațiilor sociale în general, promovarea sistematică a noului în toate sectoarele de activitate și, pe această bază, asigurarea unei concordanțe cît mai depline între cele două laturi ale modului de producție. O importanță deosebită prezintă, în acest sens, perfecționarea organizării, conducerii și planificării tuturor sectoarelor de activitate, crearea premiselor necesare îndeplinirii obiectivelor planificate în condiții de eficiență economică maximă;

f) Realizarea unui asemenea raport între fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare), astfel încît să se asigure atât dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, cît și creșterea nivelului de trai, dezvoltarea multilaterală a personalității umane;

g) Dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare care să permită valorificarea energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii. În acest context, o deosebită importanță

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19-21 iulie 1972, București, Editura politică 1972, p. 86

prezintă lărgirea și perfecționarea cadrului organizatoric de participare a oamenilor muncii la fundamentarea și înlăuntrirea deciziilor, atât la nivelul unităților economice și administrativ-teritoriale, cât și la nivelul economiei naționale — expresii nemijlocite ale exercitării calității lor de proprietari, producători și beneficiari ;

h) Dezvoltarea susținută a învățământului, științei și culturii, intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative de formare a omului nou, de dezvoltare a conștiinței socialiste a maselor.

i) Creșterea rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, în toate județele și localitățile țării, accentuarea procesului de dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca din agricultură și cea din industrie, omogenizarea și întărirea unității întregului popor ;

j) Crearea condițiilor necesare reducerii decalajului și apropierea României de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orânduire socială.

Realizările remarcabile obținute de poporul nostru în deceniul 1971—1980 creează condițiile obiective necesare permanentei accentuări a laturilor calitative ale întregii activități economico-sociale. În primul deceniu al etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, produsul social a crescut de 2,31 ori, iar venitul național de 2,42 ori ; în 1980, producția industrială era de circa 3 ori mai mare decât în anul 1970, iar producția agricolă de 1,65 ori mai mare. Volumul investițiilor realizate în economia națională în deceniul 1971—1980 a fost de 2,8 ori mai mare comparativ cu deceniul 1961—1970 ; pe această bază, volumul fondurilor fixe existente în economia națională la sfârșitul deceniului 1971—1980 a fost de 2,45 ori mai mare decât în 1970, ajungând la circa 1900 miliarde lei, 60% din acestea având o vechime mai mică de 10 ani. În această perioadă au fost create în economia națională peste 2,2 milioane noi locuri de muncă. Dezvoltarea puternică a economiei naționale a creat premisele participării active la schimburile economice internaționale, în 1980 volumul comerțului nostru exterior fiind de aproape 5 ori mai mare față de cel înregistrat în anul 1970. În perioada 1971—1980, retribuția reală a personalului muncitor a crescut de 1,54 ori, veniturile reale totale ale populației au sporit de circa 2 ori.

Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale P.C.R. despre obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale ale României în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă pînă în anul 1990

CONFORM ORIENTĂRIILOR de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României, aprobate de Congresul al XII-lea, deceniul 1981—1990 constituie etapa hotărâtoare a înlăuntririi Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a premiselor necesare trecerii la comunism.

Avînd în vedere că în perioada 1966—1980 și îndeosebi în deceniul 1971—1980 am înaintat rapid, pe un front foarte larg, ținînd seama și de accentuarea crizei economice mondiale, la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia necesitatea ca în perioada actuală de dezvoltare „să luăm toate măsurile necesare pentru consolidarea marilor realizări, asigurarea unui nou echilibru și dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, pentru înlăturarea unor contradicții și dereglări ce s-au produs și crearea condițiilor necesare înaintării în continuare spre înaltele culmi ale civilizației comuniste“.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca **obiectiv fundamental pentru actualul cincinal** continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în întreaga activitate economico-socială, trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare.

Realizarea obiectivului fundamental al cincinalului 1981—1985, ca de altfel a sarcinilor întregului deceniu 1981—1990 implică **prioritatea următoarelor aspecte calitative :**

1. Realizarea unui nou echilibru, dezvoltarea armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale. În acest sens, deosebit de importantă este lărgirea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energie, în vederea sporirii gradului de satisfacere a necesităților economiei naționale pe baza resurselor interne ale țării. Se impune, în același timp, dezvoltarea mai puternică a agriculturii, realizarea unei concordanțe corespunzătoare între industrie și agri-

cultură, pornind de la principiul potrivit căruia aceste ramuri de activitate sînt hotărâtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru evoluția nivelului de trai. Aceasta necesită înlăuntrirea sarcinilor noii revoluții agrare, care cuprinde atât baza tehnico-materială, organizarea producției, modernizarea și intensificarea ei, cât și activitatea socială generală de la sate. Dezvoltarea armonioasă a economiei naționale implică, de asemenea, evoluția mai rapidă a producției bunurilor de consum și a serviciilor pentru populație, în vederea asigurării concordanței dintre producția bunurilor de consum și necesitățile populației determinate științific.

2. Accentuarea, în continuare, a laturilor calitative, a factorilor intensivi ai dezvoltării economiei naționale. În acest context, deosebit de importantă este dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de prelucrare avansată, care valorifică superior materiile prime, combustibilul și energia, încorporînd în fiecare produs muncă complexă, de înaltă calificare și tehnologii moderne. Se va acționa, totodată, în direcția reducerii la strictul necesar a ramurilor mari consumatoare de materii prime și resurse energetice — latură esențială a restrukturării industriei și a modernizării structurii economiei naționale în ansamblu. Promovarea cu prioritate a factorilor intensivi, de eficiență, pe fondul sporirii în continuare a rolului științei, tehnicii și competenței profesionale trebuie să se concretizeze în creșterea productivității muncii, în sporirea eficienței utilizării fondurilor fixe, în reducerea substanțială a costurilor de producție, în special a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs etc.

3. Perfecționarea aplicării noului mecanism economic, așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii și autogestiunii — condiție esențială a sporirii eficienței utilizării resurselor unităților socialiste.

4. Perfecționarea învățămîntului, ridicarea gradului de instruire și pregătire profesională a forței de muncă, dezvoltarea conștiinței socialiste a membrilor societății — premisă esențială a creșterii rolului maselor populare în conducerea societății, în sporirea eficienței utilizării resurselor potrivit exigențelor legii economice fundamentale a socialismului.

5. Realizarea acestor obiective asigură condițiile necesare creșterii continue a bunăstării întregului popor, creării unei noi calități a vieții.

Transformarea României socialiste într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică

PRIN ÎNLĂUNTRIREA programelor de dezvoltare a industriei și agriculturii, a tuturor domeniilor de activitate, prin repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu și intensificarea preocupărilor pentru utilizarea cu eficiență maximă a tuturor resurselor materiale, financiare și umane, venitul național va ajunge la sfârșitul actualului cincinal la un nivel de 2 400—2 500 dolari, condiție esențială pentru trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Evoluția veniturii naționale pe locuitor, de la circa 100 dolari în 1950, la peste 1 500 dolari în 1980 și la 2 400—2 500 dolari în 1985, evidențiază forța și capacitatea socialismului din patria noastră de a asigura progresul rapid al forțelor de producție.

Trecerea României la un nou nivel de dezvoltare economică necesită continuarea politicii de industrializare pe baza noilor criterii pe care le impun raționalitatea economică și tehnico-științifică, creșterea productivității muncii sociale și valorificarea superioară a resurselor naturale, reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, a celor materiale. În același timp, transformările de ordin calitativ care se impun în structura economiei naționale, funcționarea mecanismului economico-financiar bazat pe autoconducere și autogestiune creează condițiile pentru obținerea unei eficiențe superioare în utilizarea întregului potențial material și uman. În anul 1990, productivitatea muncii în industrie se va dubla comparativ cu 1980, România atîngînd niveluri de productivitate caracteristice unor state economice dezvoltate. La același orizont, ca urmare a dezvoltării susținute a economiei naționale, venitul național pe locuitor este prevăzut să depășească 3 500 dolari, ceea ce creează premisele reale ale asigurării unor condiții tot mai bune de progres și prosperitate pentru întreaga națiune.

asist. univ. Ion POPESCU

INTREBĂRI :

1. Care sînt elementele fundamentale ce definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate ?

2. Explicați principalele direcții de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

3. Precizați obiectivul fundamental al actualului plan cincinal.

4. Care sînt prioritățile economico-sociale ale actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate ?

INCERTITUDINI SUB SEMNUL MARILOR DEFICITE BUGETARE

EVOLUȚIA, în ultimul an, a principalelor economii capitaliste avansate este caracterizată printr-o revenire sensibilă. De altfel, indicatori de bază reflectă situația mai bună față de perioada 1980—1982. Se manifestă însă dificultăți în soluționarea unor probleme de natură structurală cauzate de disfuncționalități interne și diverși factori externi. Aceste probleme trebuie evaluate deci într-o perspectivă de timp mai lungă și în

cestor obiective. Între acestea credem că trebuie incluse coroborarea deficitărilor între instrumentul fiscal și cel monetar, lipsa unor politici adecvate în privința veniturilor și salariilor, structura nestimulativă a sistemului de impunere fiscală etc. În al doilea rând, se cuvin a fi reliefate circumstanțele economice internaționale nefavorabile care îngreuiază elaborarea și aplicarea programelor economice naționale. În sfârșit, trebuie notată importanța im-

masei monetare, reducerea taxelor în vederea stimulării acumulării nete și a investițiilor, reducerea cheltuielilor publice, relaxarea sistemului de reglementări în economie, conturându-se într-o imbinare de monetarism aplicat și ceea ce a fost denumită ca noua doctrină a economiei ofertei („supply-side economics”). Rezultatele s-au reflectat în reducerea marcantă a ratei inflației la sub 4%, a șomajului la 9,8%, o rată a creșterii P.I.B. de 3,5%, o ușoară reducere a ratei dobinzii. Cu toate acestea, în S.U.A. se manifestă îngrijorare în legătură cu unele probleme cu care este confruntată economia americană. Astfel, controlul masei monetare — exercitat, de altfel, pe baze noi încă din octombrie

Indicatori economici în unele țări industrializate

	P.N.B. (real)				Șomaj (rată)			Inflație (rată)		
	1981	82	83	84*	81	83	84*	81	83	84*
S.U.A.	2	-1,8	3,5	4,8	7,6	9,6	8	10,4	3,9	5,3
Anglia	-0,8	0,5	2,6	2,2	11,3	12,1	12,3	11,9	4,9	5,8
Italia	-0,2	0,8	-1,5	1,6	4,6	10,2	10,8	19,5	14,8	12
Franța	0,3	1,5	0,1	0,5	7,7	8,6	9,2	13,4	9,2	8,2
R.F.G.	-0,3	-1,3	1,2	2,4	4,2	8,8	9,1	5,9	3	3,1
Japonia	2,9	2,5	3,2	4,1	2,2	2,7	2,6	4,9	1,9	2,2

Sursa : O.C.D.E., Financial Times, Economic Report of the President (U.S.A., 1983)
*) previziuni 1984 (cf. Financial Times 3 I 1984)

raport cu potențialul unor economii cu structuri avansate, care determină, pe plan mondial, dar și suferă, în același timp, adinci procese de modificări structural-industriale și tehnologice. Astfel, în pofida unor ritmuri ale P.I.B. — în general — pozitive și a realizărilor parțiale în combaterea inflației, rata șomajului rămâne încă înaltă, nivelul investițiilor productive și al productivității nu se situează la cote suficiente de înalte pentru o perioadă de înviore economică reală, iar deficitele bugetare substanțiale persistă, evident cu diferențe sensibile între țări. Această evoluție este interesant de urmărit prin prisma obiectivelor propuse, a instrumentelor de politică economică folosite și a condițiilor de aplicare a diverselor măsuri. Frecvent, mijloacele politicii economice se dovedesc a nu reuși să ducă la atingerea concomitentă a unor obiective, de altfel greu conciliabile între ele. De pildă, acolo unde reducerea inflației a fost consecința unui riguros control al masei monetare, impactul negativ asupra volumului activității economice nu a fost neglijabil. Și dacă la severitatea politicii monetare se adaugă încercările de „însănătoșire” a finanțelor publice — prin reducerea cheltuielilor publice — efectul este și mai accentuat. Fără îndoială că fiecare dintre principalele țări occidentale industrializate este caracterizată prin obiective diferite, prin căi de realizare diferite, cu strategii adecvate condițiilor și priorităților specifice uneia sau alteia din țările respective. Cu toate acestea, anumite direcții comune de acțiune pot fi desprinse în politicile economice elaborate și implementate în ultimul timp în economiile occidentale. Acestea se referă în principiu la: stăpânirea inflației prin controlul masei monetare; echilibrarea bugetelor publice; stimularea investițiilor productive și reducerea șomajului. Există, în același timp, și unele „auze comune în ce privește dificu-tea atingerii a-

pactului asupra altor țări pe care îl are politica economică aplicată de S.U.A.¹⁾ Este incontestabil că politica economică internă a S.U.A. are o pronunțată dimensiune internațională, că efectele sale au largi și puternice reverberații într-un spațiu mondial în care interdependențele se accentuează.

Numeroși specialiști și oameni politici din țări vest-europene consideră că în momentul de față dificultăți serioase în economia mondială își găsesc originea sau sînt amplificate de măsuri de politică economică din S.U.A. Această apreciere este în mare măsură împărtășită și de însuși primul consilier economic al Administrației S.U.A., Martin Feldstein.

Dacă ne referim la principalele probleme ale economiei americane, așa cum se conturau ele la începutul deceniului, cea mai gravă a fost considerată inflația, cu tot cortegiul ei de influențe nefaste. A doua problemă era cea a productivității, ca urmare a unui nivel scăzut al acumulării nete, deci a posibilității de a se efectua investiții nete (vezi tabelele 2 și 3). A treia problemă privea dezechilibrul între veniturile și cheltuielile bugetului federal. Programul de măsuri avea patru direcții de bază (controlul strict al

Tabelul 2
Relații între deficitul bugetar și investiții nete în S.U.A.

	1971-1980	1981	1982	1983
deficitul bugetar (% P.N.B.)	-1,8*	-0,95	-3,8	-6,1
acumulare netă (% P.N.B.)	6,2	5	5,2	...
investiții interne nete (% P.N.B.)	6,6	4,8	2,1	...

*) perioada 1973—80

Sursa : Financial Times, Economic Report of the President (U.S.A., 1983), International Herald Tribune.

Tabelul 3
Investițiile principalelor țări occidentale

	Investiții fixe brute	Virsta medie a fondurilor fixe productive
	(% P.N.B.)	
	1971—1980 (medie)	1978
S.U.A.	18,1	16—17
Japonia	33	10
R.F.G.	22,8	12
Anglia	18,7	...
Franța	22,9	...
Italia	20,1	...

Sursa : The Economy of 1981, U.S. Government Printing Office, 20 IV 1981, p. 255 ; Economic Report of the President (U.S.A., 1983).

1979 — are un grad mai mare de nesigurantă, ca urmare a modificărilor din sistemul financiar-bancar și a instabilității vitezei de circulație a banilor și, în plus, mărește volatilitatea ratelor dobinzii. În ce privește „economia ofertei”, fragilitatea sa teoretică nu furnizează o legătură causală corespunzătoare între reducerea taxelor și creșterea inclinației spre investiții. Mai mult, cel puțin într-o fază inițială reducerea impunerilor fiscale nu concurează cu cerințele echilibrării bugetului care era și este grevat și de o creștere formidabilă a cheltuielilor militare.

Anii 1982 și 1983 au confirmat însă temerile față de unele posibile evoluții negative. Creșterea fără precedent a deficitului bugetar, care a ajuns la finele anului trecut să reprezinte 6,1% din P.N.B., determină numeroase incertitudini. Înviorearea economiei s-a bazat pe stimularea mai cu seamă a consumului și mai puțin a investițiilor; rata reală a dobinzilor s-a menținut la un nivel prea înalt pentru a fi în măsură să încurajeze suficient investițiile productive. Conexiunile explicative ale acestui bilanț nu sînt greu de stabilit. De mai mult timp, economia americană nu poate realiza decât acumulări nete scăzute (vezi tabelul 2), care arată parțial și de ce investițiile nete sînt reduse. Raportat la acumularea netă, deficitul bugetar a reprezentat 29% în

1) În 1982, economia S.U.A. realiza circa 33% din P.I.B.-ul lumii nesocialiste și 25% din cel mondial.

Tabelul 4
Deficite bugetare (% din P.N.B.)

	1982	1983
S.U.A.	-3,8	-6,1
Japonia	-4,1	-3,4
R.F.G.	-3,9	-3,7
Franța	-2,6	-3,4
Anglia	-2	-2,5
Italia	-1,2	-11,6

Sursa: Financial Times, O.C.D.E.

intervalul 1971-80, peste 70% în 1982 și pare-se și mai mult în 1983.

În asemenea condiții, în care statul — pentru a-și acoperi deficitul bugetar — atrage o parte tot mai mare din acumularea netă, reducând astfel posibilitățile de investiții ale întreprinzătorilor, efectul de „evicțiune”²⁾ (crowding-out) este puternic; chiar dacă majorarea ratei dobânzii declanșează unele contraefecte, precum stimularea unei economisiri suplimentare (incitate de perspectivele unor câștiguri superioare la obligațiuni), descurajarea unor cheltuieli neproductive și deci eliberarea de fonduri pentru alte utilizări și atragerea de capital extern care completează necesarul intern de fonduri pentru investiții, acestea nu par să fie suficiente pentru a-l contracara. Prin urmare, cererea mare de fonduri în raport cu resursele disponibile (economisite) determină nivelul relativ ridicat al ratei dobânzii (tabelul 7). Trebuie subliniat că deficitul bugetar nu este singura cauză a nivelului ridicat al ratei dobânzii și că el trebuie judecat ca factor împreună cu dimensiunea redusă a acumulării nete. La rîndul ei, rata înaltă a dobânzii nu numai că nu favorizează investițiile, dar menține dolarul la un curs excesiv de înalt³⁾ (tabelul 6), care, micșorînd competitivitatea exporturilor, contribuie decisiv — prin deficitul comercial — la crearea deficitului balanței curente, cu mult mai ridicat decît al altor țări occidentale industrializate (tabelul 5). Acest deficit

Tabelul 5
Deficitul balanței de plăți curente (miliarde dolari)

	1983	1984*
S.U.A.	-30	-60
Japonia	21	25
R.F.G.	4	5,5
Anglia	1,2	1,1
Franța	-5	-1,5
Italia	-2,7	-2

*) previziuni

Sursa: Financial Times, O.C.D.E.

este compensat în totalul balanței de plăți⁴⁾ tot datorită ratei înalte a dobânzii, prin atragerea de capital străin.

Dacă se are în vedere că deficitul bugetar este în bună parte de natură

2) Efectul de „evicțiune” se referă la impactul negativ asupra volumului real al activității economice, exercitat de creșterea ratei reale a dobânzii; această creștere este rezultatul neconcordanței între volumul acumulării nete și înclinarea către cheltuieli (productive și neproductive) ale agenților economici. În consecință, o serie de cheltuieli nu se realizează, respectiv în cazul agenților care nu pot face față nivelului ridicat al ratei dobânzii.

3) Între al treilea trimestru 1980 și sept. 1983, dolarul a crescut cu 40% în termeni reali față de un cos format din principalele valute (după calculele lui H. Wallioh, Die Welt, 18.10.1983), tendință care s-a menținut.

4) Spre deosebire de balanța curentă, compensă din balanța comercială și cea a invizibilităților, balanța de plăți include și mișcările de capital.

structurală și nu ciclică (neeliminabil prin eventuala utilizare deplină a resurselor), la mărimea anticipată a deficitului bugetar pentru următorii ani⁵⁾, este foarte probabil ca investițiile nete să rămână sub așteptări, cu implicații evidente pe piața forței de muncă; nici rata dobânzii nu are șanse mari să coboare la un nivel care să stimuleze investițiile; mai mult chiar, se apreciază că rata dobânzii va continua să exercite o presiune în sus asupra dolarului, perturbînd în continuare evoluția normală a fluxurilor financiare internaționale și conducînd la menținerea considerabilelor deficite comerciale (pentru 1984, ministrul comerțului, Malcolm

Tabelul 6
Ascensiunea dolarului (evoluția față de marca vest-germană)

ianuarie 1981	2,26
1982 (medie)	2,43
august 1983	2,73
19 ianuarie 1984	2,82

Sursa: Financial Times

Baldrige, anticipează un deficit de circa 100 mrd. dolari, cu peste 30 mrd. superior celui din 1983⁶⁾). Cea mai gravă urmare posibilă este însă „stoparea” revenirii economice, în urma persistenței ratei înalte a dobânzii⁷⁾ și a acumulării succesive de mari deficite comerciale, cu căderea, în consecință, a valutei americane.

Efectele „globale” ale masivului deficit bugetar și, implicit, ale înaltelor rate ale dobânzii sînt extrem de importante. Aceste efecte pot fi evaluate pe trei planuri intercondate. Cel mai vizibil plan este cel financiar. În această privință trebuie distinse două fenomene influențate considerabil de situația de pe piața monetară americană. În primul rînd, este vorba de influența asupra datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, datorie care — după informațiile furnizate de președintele Băncii Mondiale, W. Clausen — la începutul acestui an depășise 800 miliarde dolari. Ratele neobișnuit de înalte ale dobânzii au transformat serviciul datoriei într-o povară insuportabilă, punînd în mișcare mecanismul reșalonării și complicînd extraordinar relațiile financiare internaționale. Din acest punct de vedere, situația financiară a majorității țărilor în curs de dezvoltare și perspectivele evoluției economiilor lor trebuie examinate avîndu-se în vedere ca elemente esențiale: instituțiile financiar-bancare au încetinit în ultimul timp ritmul acordării de noi împrumuturi, într-o perioadă în care ajustările economice necesare (sau reclamate de Fondul Monetar Internațional) presupun finanțarea externă ca o condiție; ajustările balanțelor de plăți, în condițiile unui mediu economic internațional nefavorabil (comerț mondial în declin), se pot realiza frecvent mai ales prin comprimarea cererii interne, deci reducerea importurilor, a venitului real pe locuitor. Al doilea fenomen este cel de deturnare a resurselor financiare către spațiul economic unde câștigurile anticipate — ilustrate de diferențialul ratelor dobânzii — sînt mai mari. Acest fenomen afectează atît economii dezvoltate, dar mai ales eco-

nomiile țărilor în curs de dezvoltare. Subliniem impactul asupra economiilor mai slabe, deoarece deficitul bugetar din statele capitaliste industrializate creează un puternic efect de evicțiune la nivelul economiei mondiale. Al doilea plan, economic, privește deteriorarea condițiilor generale economice și a perspectivelor în special în țări în curs de dezvoltare. Dacă în statele capitaliste dezvoltate, deficitul bugetar și ratele înalte ale dobânzilor slăbesc procesul investițional și nu permit reducerea dorită a șomajului, în țările în curs de dezvoltare ele influențează reduceri impresionante ale activității economice — specifice situației de depresiune prelungită —, stoparea funcționării unor întregi sectoare industriale — abandonarea unor programe de dezvoltare, reducerea puternică a nivelului de trai al populației. Al treilea plan, social-politic, este caracterizat de multiplicarea sau accentuarea unor stări tensionale, făcînd mai dificile posibilele măsuri și programe de redresare.

În mod firesc, toate semnele care sugerează posibilitățile de înrăutățire a condițiilor din spațiul economic mondial ar trebui să determine guvernele,

Tabelul 7
Diferențialul ratei dobânzii (medie) referință: S.U.A.

	R.F.G.	Japonia
1981	2,28	6,48
1982	2,61	2,01
1983	3,56	2,74

Sursa: Financial Times

factorii de decizie să întreprindă acțiuni de contracarare a efectelor și fenomenelor negative, de impulsionează a proceselor în măsură să contribuie la însănătoșirea sistemului economiei mondiale. Desigur, ar fi nerealist să ne așteptăm la modificări imediate radicale în politicile economice ale principalelor state dezvoltate și în structura instituțională a relațiilor economice internaționale. Interese statornicite, avantaje și poziții de forță câștigate și menținute în virtutea acțiunii legilor specifice din economia mondială, factori de altă natură decît strict economică justifică o asemenea apreciere.

Se conturează, astfel, răspunderea ce revine țărilor capitaliste

5) După estimări ale grupului de consilieri economici al președintelui S.U.A., ale Oficiului pentru buget al Congresului și ale diverselor instituții specializate, deficitul bugetar între 1984-1988 vor depăși 200 miliarde dolari în fiecare an (International Herald Tribune, 28 decembrie 1983).

6) Frankfurter Allgemeine Zeitung, 30 I 1984

7) Deși în perioada de înviorare a economiei, corporațiile își finanțează în principal investițiile din profiturile obținute (prin acumulare internă), atragerea de fonduri externe este evident îngreunată de banii „scumpi”; rata înaltă reală a dobânzii are un impact negativ pentru formarea capitalului pe termen lung.

8) De altfel, așa cum se recunoaște în raportul economic al președintelui S.U.A., prezentat recent Congresului, „rate ale dobânzii mai scăzute, ca urmare a unei mai adecvate politici macroeconomice, ar ameliora nu numai relațiile comerciale și financiare cu Europa de vest și Japonia, dar ar ușura soluționarea problemei datoriei externe ale țărilor în curs de dezvoltare în măsura în care acestea din urmă își măresc exporturile către statele industrializate” (Neue Zürcher Zeitung, 3 febr. 1984), iar că „modificarea necesară în politica economică trebuie să vizeze reducerea deficitului bugetar” (International Herald Tribune, 3 febr. 1984, p. 1).

R. S. CEHOSLOVACĂ

O abordare mai activă a politicii de export

INTRATA în cea de-a doua etapă, decisivă, de îndeplinire a sarcinilor celui de-al 7-lea cincinal, a directivei economice stabilite de Congresul al XVI-lea al Partidului Comunist din Cehoslovacia, economia națională are în față sarcina mobilizării tuturor rezervelor existente, a concentrării eforturilor pentru realizarea obiectivelor prioritare, în condiții interne și externe mai dificile decât în urmă cu câțiva ani.

Un moment deosebit pentru orientarea activității din ultimii doi ani ai cincinalului l-a constituit ședința activului de stat desfășurată în septembrie 1983 la Praga cu scopul de a analiza stadiul îndeplinirii hotărârilor prezidiului C.C. al P.C.C. și ale guvernului R.S. Cehoslovace.

Au fost făcute o serie de aprecieri privind rezultatele obținute în dezvoltarea economică și socială a țării. S-a subliniat că, în ciuda unor dificultăți și neajunsuri, în economia cehoslovacă s-au produs schimbări pozitive în direcția intensificării dezvoltării economice și a folosirii mai eficiente a materiilor prime. S-a consemnat, de asemenea, faptul că în diferite ramuri ale economiei naționale s-au obținut o seamă de rezultate bune. Totodată, s-au trasat sarcini, inclusiv referitoare la menținerea și îmbunătățirea nivelului de trai al populației. Numitorul comun al obiectivelor propuse constă în menținerea unui ritm susținut de dezvoltare a economiei și creșterea proporțională a tuturor ramurilor și sectoarelor. Această sarcină este realistă, fiind stabilită pe baza rezultatelor obținute și a rezervelor în mai buna folosire a resurselor și a posibilităților economiei naționale.

În prezentul articol ne referim doar la sarcinile din domeniul relațiilor economice externe, cărora le revine o contribuție importantă la creșterea dinamică, echilibrată și eficientă a economiei cehoslovace.

Importanța deosebită a acestor sarcini este ilustrată de faptul că aproape o treime din producția ramurilor care contribuie la formarea venitului național intră în sfera schimburilor externe. Structura bazei de producție a Cehoslovaciei este într-o însemnată măsură dependentă de import, din cauza insuficienței materiilor prime, iar acest import este acoperit cu exportul produselor industriei prelucrătoare, produse ce

dețin o pondere însemnată în exportul total. Trebuie menționat că diferențele între dinamica prețurilor la export și la import, respectiv raportul de schimb nefavorabil, se acoperă pe seama venitului național. Dinamica participării la diviziunea internațională a muncii este insuficientă și până în prezent rezultatele nu sînt întotdeauna eficiente.

De aceea, nu este întimplător faptul că în cadrul lucrărilor ședinței amintite s-a subliniat insistent necesitatea de a asigura creșterea potențialului de export al producției diferitelor ramuri, de a menține o dinamică mai rapidă a exportului de mărfuri față de import, subliniindu-se, totodată, importanța creșterii eficienței exportului de mărfuri și de servicii. Realizarea acestor deziderate urmărește, între altele, reducerea continuă a datoriei externe în valută liber convertibilă.

Potrivit prevederilor celui de-al 7-lea plan cincinal de dezvoltare economică, pe parcursul întregii perioade 1981—1985 exportul de mărfuri și servicii ar trebui să crească cu 43%, iar importul cu 19%. Cea mai importantă contribuție la creșterea exportului total se preconizează să o aducă industria construcțiilor de mașini (pentru care s-a prevăzut o creștere cu 78% a livrărilor externe în comparație cu cincinalul anterior), industria prelucrării lemnului (+67%) și industria bunurilor de consum.

Rezultatele obținute în primii ani ai cincinalului actual și evoluția de pînă în prezent a tratativelor comerciale relevă că sarcinile de export spre țările socialiste vor fi îndeplinite, însă în relația cu țările nesocialiste creșterea exportului nu se va realiza la nivelul prevederilor, ceea ce va avea ca urmare și neîndeplinirea sarcinilor de import. De menționat că obținerea de rezultate pozitive în comerțul exterior cu țările socialiste a presupus depășirea unor dificultăți nou apărute. Exigențele sporite ale partenerilor privind calitatea, nivelul tehnic al produselor și ritmicitatea livrărilor, ca și limitarea activității de investiții în unele țări socialiste, durata mare a negocierilor pentru stabilirea prețurilor contractuale, transpunerea lentă în practică a noilor forme de colaborare impun cu necesitate adaptarea cât mai rapidă a producătorilor cehoslovaci la noile condiții din domeniul comerțului exterior.

Din punctul de vedere al menținerii

structurii optime a economiei naționale și al asigurării necesităților de bază pentru funcționarea economiei cehoslovace — adică materii prime, mașini și utilaje, inclusiv tehnologii — un rol decisiv îl are colaborarea cu țările socialiste și în primul rînd cu Uniunea Sovietică, care deține o pondere de 42% în schimburile comerciale totale ale Cehoslovaciei.

În noile condiții create pe piața mondială, sarcina de a reduce cu rapiditate datoria externă în valută liber convertibilă devine și mai importantă și dificilă. În relațiile cu țările nesocialiste întîlnim nu numai exigențele normale privind calitatea și parametrii tehnici ai produselor, ci și unele practici discriminatorii. Dar chiar și în aceste condiții mai grele directiva trasată de Congresul al XVI-lea al P.C.C. de a restabili echilibrul extern trebuie transpusă în viață. În acest sens, ședința din septembrie 1983 a activului de stat a stabilit clar direcțiile de soluționare ca și mijloacele și instrumentele cu ajutorul cărora se va atinge obiectivul propus. Aici nu mai este vorba doar de perfecționarea muncii întreprinderilor de comerț exterior, ci de stabilirea de legături strînse între posibilitățile economiei naționale și cererea de pe piețele externe, de crearea condițiilor pentru evaluarea corectă a rezultatelor din sfera producției, de aplicarea diferitelor instrumente ale politicii economice: respectarea strictă a indicatorilor de plan, urmărirea prețurilor, folosirea mai eficientă a instrumentelor de cointerese materială și de politică valutară și promovarea neabătută a principiilor autogestiei în cadrul tuturor întreprinderilor și organizațiilor productive.

Organele centrale de stat sînt obligate ca prin măsuri și directive eficiente să creeze premise și condiții pentru producerea schimbării dorite în atitudinea unităților față de autogestione. Deocamdată se manifestă încă un ritm lent în aplicarea rezultatelor cercetării științifice, fenomene de inerție în gândirea economică, ezitări în asumarea riscurilor și în promovarea de metode noi.

Menținerea în întreprinderile productive a unor soluții și metode de lucru învechite constituie un factor serios de frinare, care afectează sectorul relațiilor economice externe, limitîndu-i contribuția la creșterea economică. Avînd în vedere importanța reală a comerțului exterior, înlăturarea rapidă a piedicilor menționate este necesară de urgență, reprezentînd o sarcină socială și politică de primă importanță pentru economia națională în ansamblu.

Marta SVECOVA

Hospodářské noviny, Praga

avansate în formularea unor măsuri de politică economică care să ducă la reducerea deficitelor bugetare și a ratei dobînzilor, la stimularea activității economice. Se impune, totodată, abordarea problematicii datoriei externe ale țărilor în curs de dezvoltare într-o manieră care să recunoască capacitatea redusă a acestora din urmă în a evita sau controla efectele puternice cauzate de factorii exogeni asupra economiilor lor, dreptul de a fi apărate de comunitatea mondială. Ambele direcții au un pronunțat caracter de deziderat, dar ele

pot fi plasate într-un perimetru al măsurilor concrete. Spre exemplu, deficitul bugetare ar putea fi mult redus dacă imensele cheltuieli militare mondiale ar coborî substanțial. Cît privește problematica datoriei externe, realizarea programelor de ajustare promovate ar fi facilitată printr-o finanțare corespunzătoare și o cooperare adecvată între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Măsurile întreprinse în cadrul celor două direcții principale de acțiune pot și trebuie să fie susținute de alte măsuri care să inverseze tendințele pro-

tecționiste și să reducă restricțiile în comerțul internațional, să intensifice transferul de tehnologie, să mărească ajutorul internațional acordat celor mai sărace țări. În orice caz, fundamentală pentru înregistrarea de progrese în toate domeniile rămîne ameliorarea climatului în relațiile internaționale, care să conducă la reducerea volumului de resurse folosite în scopuri militare, ajunse astăzi la dimensiuni absurde, fără precedent.

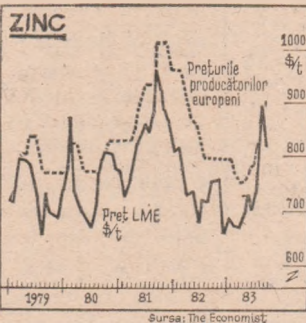
Daniel DĂIANU

Evoluții pe piața capitalistă a zincului

IN OCTOMBRIE — noiembrie 1983, cotațiile zincului la Bursa de metale neferoase din Londra s-au situat la cel mai ridicat nivel din ultimii doi ani.

Cauzele acestei evoluții sînt numeroase și ele sînt atît de sfera ofertei cît și de aceea a cererii. Astfel, oferta capitalistă de zinc metal se caracterizează printr-un grad înalt de concentrare, în cazul multor țări dezvoltate producția fiind realizată în proporție majoritară de 1—2 firme care au dus o politică activă de restrîngere a ofertei pentru adaptarea acesteia la nivelul cererii. Deosebit de semnificativă este diminuarea capacităților productive în S.U.A., care în prezent au devenit mai dependente de importul de zinc metal, ce acoperă 60% din consumul intern comparativ cu 20—25% la începutul anilor '70. Un alt element specific este ponderea redusă (sub 10%) pe care reciclarea o are în acoperirea necesarului de zinc metal comparativ cu alte metale neferoase cum este plumbul (unde prin reciclare se acoperă circa 50% din necesar), cuprul (33%) și altele. După ce în perioada 1979—1982 consumul

mondial de zinc a înregistrat o tendință de scădere, pe ansamblul anului 1983 se estimează o creștere de 7%, acest proces fiind așteptat să continue și în 1984, anticipîndu-se o nouă creștere, de aproximativ 5%. Cererea este stimulată de principalele două ramuri consumatoare de zinc, restul

pectiv industria construcțiilor și industria de automobile.

Fermitatea pieței și tendința generală de creștere a prețurilor sînt susținute și de alte elemente, dintre care se pot menționa intensificarea achizițiilor speculative în anticiparea unui deficit pe piața internațională a zincului în anul 1984, existența unui deficit de zinc metal de înaltă puritate, reducerea stocurilor la producătorii de zinc metal la cel

mai scăzut nivel din ultimii 10 ani etc.

Progresul tehnic influențează atît negativ cît și pozitiv cererea de zinc. Astfel în S.U.A., în perioada 1976—1982, consumul mediu de piese turnate din zinc pentru un automobil s-a redus de la 20,4 kg la 10,4 kg, ca urmare a concurenței din partea inoculatorilor și îndeosebi a maselor plastice, extinderii utilizării pieselor turnate cu pereți subțiri și creșterii ponderii automobilelor de capacitate mică. Pe de altă parte, cercetările stimulate îndeosebi de producătorii de zinc metal au dus la lansarea pe piață de noi procedee de zincare și de noi tipuri de table zincate care își găsesc o largă utilizare ca materiale anticorozive în industria de automobile, în industria construcțiilor sau în industria bunurilor de folosință îndelungată. Ca exemple în acest sens sînt tabla zincată Galfan (tablă din oțel acoperită cu un aliaj ce conține 95% Zn și 5% Al), tabla Polygalva (acoperită cu un aliaj ce conține zinc și sutimi sau miimi de procente de Al și Mg), tabla Technigalva sau tabla Zincrox care prezintă diferite avantaje față de tablele din oțel.

Nicolae NISTORESCU

Programe de dezvoltare

SUDAN: opțiuni economice pe termen lung

STRATEGIA pe termen lung, pînă în 1995, ce vizează creșterea accelerată și echilibrată a economiei, rezidă în principal în valorificarea superioară a marelui potențial agricol al țării, diversificarea producției industriale și modernizarea infrastructurii. Confruntat cu unele dificultăți pe linia asigurării echilibrului balanțelor comerciale și de plăți (în condițiile importurilor sporite de țefei și de echipament industrial), guvernul sudanez estimează pentru intervalul 1980/81—1990/91 realizarea unui ritm mediu anual de creștere economică de 5,6%. În cadrul unor programe de investiții publice se preconizează realizarea unor importante obiective în agricultură (ferme agricole și zootehnice, noi sisteme de irigații), industrie (construcția de fabrici de zahăr, produse textile și materiale de construcții) și în domeniul energetic. Potrivit planului, producția agricolă (principala sursă de dezechilibru și materii prime pentru industria autohtonă) va trebui să crească într-un ritm mediu anual de 5,5% (se urmărește în special reabilitarea creșterii animalelor, șeptelul fiind afectat de condițiile climatice nefavorabile din ultimii ani). Totodată, hidrocarburile vor face obiectul unui complex program de explorare și exploatare. O deosebită atenție se va acorda creșterii și diversificării exporturilor. În scopul reducerii dependenței actualmente excesive a veniturilor valutare de exportul unui singur produs, respectiv bumbacul (care asigură o treime din volumul valoric al exportului), vulnerabil față de condițiile climatice și evoluția prețurilor pe piața internațională, se va accentua tendința de stimulare a exportului de produse agroalimentare (uleiuri vegetale, sucuri și fructe, arahide, sorg, susan, carne, piei, fructe și semiprelucrate). Importurile vor fi dominate, în continuare, de mașini și utilaje și mijloace de transport și unele produse chimice și petrochimice. Dezvoltarea industriei miniere va impune un import sporit de mașini și utilaje miniere (mașini de excavat, triat și concasat, mașini de încărcat și descărcat) și mijloace de transport (autovehicule, vagoane de cale ferată).

Guvernul sudanez stimulează cooperarea cu parteneri externi în vederea realizării de obiective economice în industrie, agricultură, transporturi, construcții, considerate priorități în cadrul planurilor și programelor de dezvoltare. În acest context — pe linia relațiilor fructuoase de colaborare statornicite în ultimii ani între România și Sudan — se evidențiază posibilități sporite de creștere a schimburilor comerciale și de cooperare între cele două țări în domeniile energiei, minelor, petrochimiei, construcțiilor civile și transporturilor.

M. M.

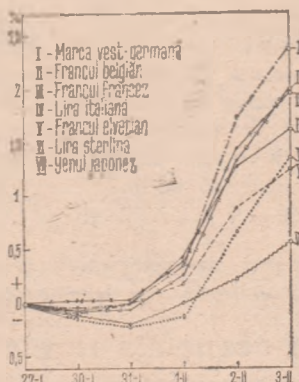
EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 31 IANUARIE — 3 FEBRUARIE, a.c. a marcat o deteriorare pronunțată a poziției dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională, în special în raport cu moneda vest-germană și francul francez. Slăbirea cursului dolarului a fost motivată în principal de: publicarea, la începutul intervalului analizat, a datelor privind evoluția masei monetare în circulație pe precedentă săptămîină de raportare, date indicînd o reducere a volumului acesteia sensibil sub cotele anticipate de majoritatea observatorilor, închiderea, de către marea majoritate a operatorilor de devalize a pozițiilor constituite anterior prin cumpărări de dolari S.U.A., închiderea efectuată în așteptarea publicării minutelor sedinței din decembrie 1983 a Comitetului pentru operații Open Market al Sistemului Federal de Rezervă precum și a anunțării obiectivelor de politică a creditului pe 1984 de către autoritățile monetare centrale din Statele Unite.

Cursul lirei sterline față de dolar s-a apreciat cu circa 1,25 puncte procentuale (de la 1,4075 dolari în ziua de referință de 27 ianuarie a.c. la 1,4250 dolari la finele intervalului analizat).

Intr-o proporție apropiată s-a apreciat și cursul francului elvețian (circa 1,35 puncte procentuale la 2,21 franci/dolar), cu toate că principalele bănci elvețiene au anunțat în acest interval reducerea dobînzilor la depozitele la termen cu 0,25%.

Marca vest-germană a cunoscut o apreciere pronunțată a cursului față de dolar (de circa 2,45 puncte, la 2,7475 mărci/dolar), fiind favorizată și de influxurile de capital străin din ultimele luni pe piața de capital și de valori din R.F. Germania (apreciate de unii observatori la circa 13,5 miliarde mărci). Influxuri motivate de o sporire a încrederii în performanțele viitoare ale economiei acestei țări. Consolidarea poziției mărcii vest-germane a avut loc chiar în condițiile publicării unor date, relevînd evoluții curente puțin favorabile în economia vest-germană. Procente de apreciere pronunțată a cursului față de

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 30 I—3 II; bază: 27 I 1984

dolar au înregistrat și celelalte valute din cadrul Sistemului Monetar (vest-) European — de circa 2% — francul francez (de la 8,6125 la 8,4450 franci/dolar) și francul belgian (de la 57,45 la 56,33 franci/dolar), și de circa 1,65% lira italiană (de la 1715 la 1687 lire/dolar).

Cursul yenului japonez față de dolar s-a apreciat cu numai 0,55% (de la 234,25 yeni/dolar în ziua de referință la 233,0 yeni/dolar la finele intervalului analizat), datorită lichidării de poziții în yeni construite în săptămîinile precedente contra mărcii vest-germane. Aprecierea mai modestă a valutei nipone a avut loc cu toate că în intervalul analizat au fost publicate date indicînd evoluții favorabile ale economiei țării (între altele atingerea unui excedent comercial record în anul 1983, de 31,85 miliarde dolari, după un excedent de 18,08 miliarde dolari în 1982, precum și a unui excedent al contului curent al balanței de plăți de 21,02 miliarde dolari în 1983, comparativ cu 6,85 miliarde dolari în anul precedent).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție ușor descendentă (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 27 ianuarie și 3 februarie a.c.): eurodolari 10 și 9,9375%, euromărci vest-germane 6,3125 și 6,125%, eurofranci elvețieni 3,9375 și 3,8125%, eurolire sterline 9,65625 și 9,59375%.

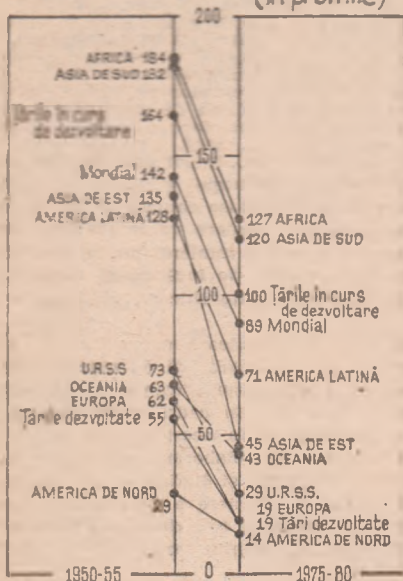
Prețul aurului s-a înscris pe un trend crescător, atingînd în diferite momente din intervalul analizat nivelul de 390 dolari/uncie. La ultimul fixing de la Londra din ziua de 3 februarie a.c. prețul aurului s-a situat la 383,10, cu 13,10 dolari/uncie peste nivelul celui de la ultimul fixing din săptămîina precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

O expresie a decalajelor economico-sociale

DEȘI mortalitatea infantilă este considerată unul din indicatorii cei mai semnificativi ai nivelului de dezvoltare economico-socială, datele privind mărirea acestui indicator nu sînt urmărite încă în mod sistematic într-un număr destul de mare de țări în curs de dezvoltare. Există și situații în care cifrele privind mortalitatea infantilă nu mai sînt date publicității. În toate aceste cazuri se recurge la estimările Diviziei populației a ONU, realizate cu sprijinul UNICEF și al OMS.

Rata mortalității infantile pe zone geografice (în promile)

Cu rezervele amintite — cu atît mai mari cu cît este vorba și de țări cu pondere mare în totalul populației globului — rata mondială a mortalității infantile a scăzut de la 142 la mie de născuți vii în 1950—1955 la 89 la mie în 1975—1980 (vezi graficul), cu perspectiva de a ajunge la 81 la mie în prima jumătate a deceniului în curs. În condițiile actualei rate, peste 10 milioane din nou născuții în fiecare an din țările în curs de dezvoltare nu supraviețuiesc pînă la împlinirea vârstei de un an.

Pe plan mondial rata mortalității variază între circa 7 la mie în Suedia și Japonia și peste 200 la mie în unele țări din sud-estul Asiei și din Africa. În țara noastră rata mortalității infantile a scăzut la 28,6 la mie în 1981.

Bulgaria: promovarea exporturilor

ÎNTRU măsurile de adaptare a producției industriale naționale la exigențele pieței externe și de promovare a exporturilor, un loc special revine prezentării directe a diferitelor categorii de mașini, utilaje și bunuri de consum oferite de întreprinderile bulgare, în

cadrul Tîrgului Internațional de la Plovdiv (organizat în două ediții cu profil distinct: tîrgul de primăvară pentru bunuri industriale de consum și produse alimentare și tîrgul de toamnă pentru produse ale construcției de mașini). Rezultatele obținute în anul 1983, sub raportul numărului de participanți, al sortimentului expus și al volumului de tranzacții încheiate au depășit sensibil pe cele din anii anteriori, tendință favorabilă anticipată și pentru cele două manifestări din anul curent (7—13 mai și 24 septembrie — 1 octombrie). Potrivit datelor difuzate de organizatori, în anul 1983 la ediția din primăvară a tîrgului de la Plovdiv au fost reprezentate 1 400 firme din 55 de țări, volumul tranzacțiilor încheiate însumînd echivalentul a peste 800 milioane leva valută, iar la ediția din toamnă au participat 1 700 firme din 30 de țări, volumul tranzacțiilor fiind de circa 3,3 miliarde leva valută.

Vietnam: reorganizări în industrie

REPARTIZAREA de către stat a mijloacelor materiale și financiare pentru desfășurarea procesului productiv în industrie este condiționată de importanța întreprinderii și a domeniului său de activitate. Domeniile prioritare în prezent și în perspectivă apropiată sînt asigurarea bunurilor de consum de primă necesitate, inclusiv produse alimentare industrializate, realizarea producțiilor de export, asigurarea necesarului de energie, transporturile. În cazurile în care mijloacele repartizate de stat se dovedesc insuficiente, întreprinderile sînt autorizate să-și procure, în condiții prevăzute de lege, materii prime și materiale necesare pentru utilizarea completă a capacităților de producție sau să-și modifice în parte structura producției.

Stabilirea unor legături directe între întreprinderi reprezintă, după cum apreciază publicația *Le courrier du Vietnam*, o formă de reorganizare a producției în scopul îmbunătățirii utilizării mijloacelor tehnico-materiale, financiare și a forței de muncă. În acest sens, se prevede integrarea pe verticală a întreprinderilor antrenate în producția metalurgică, petrochimie, construcția navală etc. De asemenea, se va recurge la asocierea întreprinderilor din industria alimentară cu ferme agricole de stat. Pe de altă parte, se prevede asocierea întreprinderilor cu același profil de activitate, pentru organizarea în comun, cu eficiență sporită, a aprovizionării cu mijloace tehnico-materiale și a utilizării acestora.

Dificultăți persistente în economia rurală

ÎN PREZENT, mai mult de 1,5 miliarde oameni — unul din trei locuitori ai planetei — trăiesc în țări în care ju-

mătate din populația rurală se află în stare de sărăcie absolută și este expusă unui pericol ridicat de malnutriție.

Raportul F.A.O. care face această constatare relevă în același timp evoluții pozitive, ca medie, în ce privește situația principalilor indicatori ai sărăciei rurale: astfel, în cele 68 de țări care au făcut obiectul studiului, consumul de calorii pe persoană a crescut, în timp ce mortalitatea infantilă și numărul analfabeților s-au redus cu 2,5% pe an. Faptul că populația a crescut sensibil în țările vizate a avut în același timp drept rezultat majorarea numărului absolut al celor care nu au profitat de asemenea progrese. Tot din acest considerent — la care se adaugă degradarea solurilor, desertificarea etc. — s-a redus și suprafața terenurilor agricole care revin pe un locuitor din zonele rurale, cu toate că în ultimul timp asistăm la o deplasare masivă a populației din regiunile rurale către cele urbane. Este adevărat însă că în ultimii ani în țările analizate nu a avut loc nici o redistribuire importantă de terenuri în favoarea populației rurale sărace. Pe plan internațional, recesiunea mondială, protecționismul crescînd și instabilitatea prețurilor materiilor prime agricole sînt considerate ca fiind principalele dificultăți întîmpinate de țările rămase în urmă în vederea punerii în practică a programelor lor de dezvoltare rurală.

Incertitudini în industria occidentală a autovehiculelor

PORNIND de la evaluarea pentru următoarele două decenii a unui ritm de creștere a cererii de autovehicule pe piața occidentală, în medie cu 2% pe an și a unui ritm probabil de creștere a productivității muncii de 2—4% anual, un colectiv american de prognoză anticipează că pe termen lung în S.U.A., țările vest-europene și Japonia se va înregistra, în varianta cea mai „optimistă”, o stagnare a cererii de forță de muncă a ramurii. Varianta cea mai „pesimistă” estimează ca posibilă o reducere cu pînă la 37% a necesarului de forță de muncă, ceea ce ar afecta 1 milion de lucrători direct implicați în fabricarea de autoturisme și autocamioane și probabil un număr ridicat de lucrători din industriile conexe. Considerată un sector cheie al economiilor țărilor respective, industria autovehiculelor deține în prezent în țările occidentale ponderi în totalul forței de muncă ocupate eșalonate între 3,7% în cazul S.U.A. și 7,2% în cel al Franței (excluzînd subramurile dependente de acest domeniu al producției industriale). Implicațiile sociale ale incertitudinii legate de forța de muncă sînt vag schițate de colectivul de prognoză amintit și se referă în mare parte la posibile măsuri guvernamentale de contracarare sau preîntîmpinare a reacției sindicatelor.

GLOSAR

Neoprotecționismul

NEOPROTECȚIONISMUL este un termen folosit din anii '70 pentru a defini diferitele măsuri protecționiste luate îndeosebi de statele industrializate care nu vor să admită că aplică sub multiple și variate forme cel mai extins protecționism.

Protecționismul clasic s-a bazat pe majorări de taxe vamale. Exemplul măsurilor adoptate de S.U.A. în anul '30 cînd au urcat taxele vamale la niveluri ce făceau imposibil exportul de mărfuri în această țară este adesea citat ca a grăbit prăbușirea piețelor financiare și a comerțului mondial. Neoprotecționismul a apărut și a luat amploare în condițiile avîntului comerțului mondial atît pentru a apăra piața internă cît și pentru expansiune pe alte piețe. Metodele folosite sînt uneori atît de camuflate încît sînt greu de depistat.

Țările industrializate au introdus tot mai multe restricții la importurile de produse manufacturate provenite din țările în curs de dezvoltare cu argumentul necesității salvagărdării locurilor de muncă. Este însă tot mai clar că nu măsurile neoprotecționiste pot rezolva excesul de capacități de producție, șomajul și chiar concurența. Ajustările și restructurările în economie sînt valabile și necesare pentru toate țările, nu numai pentru cele în curs de dezvoltare. În plus, măsurile neoprotecționiste agravează alte probleme ca de exemplu onorarea serviciului datoriei publice a țărilor în curs de dezvoltare.

Trebuie subliniat însă că nu există nici o țară care să recunoască faptul că practică în prezent protecționismul. Adesea măsurile neoprotecționiste adoptate sînt prezentate ca fiind „antiprotecționiste defensive”. Justificarea este combaterea practicilor neloiale ale firmelor străine. Oricare ar fi argumentarea, orice măsură care tinde să restrîngă sau să împiedice schimbul internațional de bunuri și servicii, ca volum, compoziție ori destinație poate fi socotită neoprotecționistă.

La începutul anului 1982, GATT a întocmit o listă de 600 măsuri netarifare care au frînat și împiedică desfășurarea liberă a comerțului mondial. Măsurile respective sînt grupate în două categorii. Prima: cele care tind să facă mărfurile importate mai scumpe decît produsele indigene, iar a doua, cele care limitează sau întîrzie sosirea bunurilor străine pe piața națională. Cîtam cîteva din aceste măsuri:

1) Suprataxe la frontieră, taxe portuare și statistice, impozite la consum și drepturi de înregistrare, impozite pe cifra de afaceri (a importatorilor), depozite în numerar la banca centrală, fără dobîndă, reprezentînd o parte sau toată valoarea mărfurilor importate, drept de timbru, taxe consulare etc.

2) Prescripții privind brevetele, contingentări și cote, restricții și interdicții de import, acorduri bilaterale de limitări „volumare ale exportului”, restricții la schimbul valutar etc.

Există încă numeroase măsuri administrative care fac greutăți exporturilor dintr-o țară în alta precum și măsuri adoptate în favoarea producției indigene care fac ca prețul mărfurilor interne să fie mult inferior prețului celor importate.

Așa-numitele acorduri preferențiale încheiate pentru sprijinirea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare se izbesc și ele de o serie de obstacole netarifare care fac tot mai grea pătrunderea pe piețele țărilor dezvoltate industrial a produselor manufacturate ale țărilor din lumea a treia. Astfel s-a creat un cerc vicios între exporturile de mașini, utilaje și produse industriale din țările dezvoltate, datoria externă și serviciul ei ale țărilor în curs de dezvoltare și exporturile acestor țări, în special de produse manufacturate, frinate prin măsurile neoprotecționiste.

Dorel OPRESCU

Clubul de la Roma

Vlad Dabița, Rădăuți — Reuniunea din 1984 a Clubului de la Roma este programată să se desfășoare în capitala Finlandei, în luna Iulie, și va avea ca temă „Soluționa-

rea problemelor globale. Motive de încurajare”. Reuniunea plenară a Clubului va aborda în mod expres, pentru prima dată de la crearea acestui for internațional de reflecție asupra problemelor majore care confruntă omenirea, tematica războiului și a păcii pentru a evidenția cîteva

orientări utile pe termen lung, considerînd că depășirea actualului impas în care se află negocierile privind oprirea cursei înarmărilor este nu numai posibilă, ci și imperios necesară.

Tematica țărilor în curs de dezvoltare va ocupa de asemenea un loc central în cadrul dezbaterilor de la Helsinki. Acestea se vor referi între altele la necesitatea intensificării și modalitățile așa numitelor cooperări „Sud-Sud”.

Un punct de pe ordinea de zi a reuniunii se intitulează „pădurile globale”. El are în vedere implicațiile pe care le au în diverse zone ale globului despăduririle masive pentru a face loc unor culturi agricole sau unor noi așezări omenești sau pentru lemn de foc.

Industria

farmaceutică

Aurel Naftan, București — Potrivit datelor O.N.U.D.I. 89% din producția mondială a industriei farmaceutice este realizată de țările dezvoltate, restul de 11% fiind obținut în țările în curs de dezvoltare mai ales prin condiționarea unor medicamente importate în vrac tot din țările dezvoltate. O consecință dramatică a acestui decalaj este că numai 30% din locuitorii lumii a treia au acces la medicamente moderne, pentru care au cheltuit în 1980 suma de 3,5 miliarde dolari. Această sumă ar putea ajunge la 9 miliarde dolari în 1983, ceea ce reprezintă o sarcină financiară mult prea grea în comparație cu resursele valutare cu totul insuficiente ale acestor țări.

În condițiile prezentate, îmbunătățirea stării de sănătate a populației țărilor în curs de dezvoltare este condiționată direct de crearea unei industrii farmaceutice proprii, care să acorde prioritate fabricării medicamentelor esențiale. Principalele obstacole care stau în prezent în calea realizării acestui deziderat sînt insuficiența capacităților tehnologice, costul ridicat al medicamentelor importate în vrac și al produselor intermediare și lipsa resurselor financiare.

Costuri

suplimentare

Zeno Guran, Buhusi — Observațiile dv., „empirice” cum le numiți, pri-

vind rolul infrastructurii în funcționarea eficientă a unei economii sînt confirmate de studiile făcute într-o serie de țări în curs de dezvoltare referitor la o perioadă mai lungă. Astfel, experți ai Băncii mondiale au ajuns la concluzia că neefectuarea la timp a lucrărilor de întreținere a rețelei rutiere în 12 țări în curs de dezvoltare s-a soldat cu mari pierderi. Ele au fost clasificate în două categorii. Prima decurge din costul incomparabil mai ridicat (între 4 și 8 ori, respectiv pînă la 200 mii de dolari kilometrul) al reconstrucției unei șosele asfaltate în comparație cu costul întinerii ei normale pe măsură ce se simțea nevoia. Motivele neefectuării la timp a lucrărilor de întreținere a drumurilor sînt diverse: utilizarea fondurilor alocate inițial în acest scop pentru construirea de noi șosele, un indice scăzut de folosire a utilajelor mecanizate (între un sfert și o treime din cel normal), lipsa de piese de schimb și de carburant pentru aceste utilaje, importul de utilaje de mărci dintre cele mai diverse datorită aju-

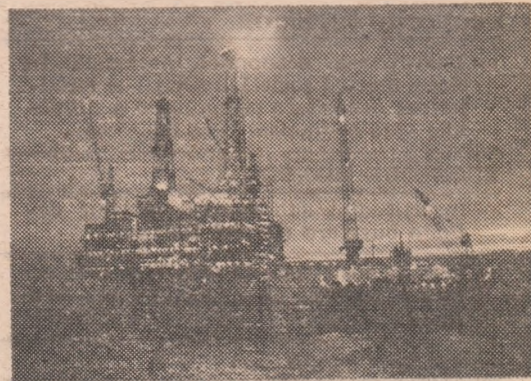
toarelor legate de aceste condiționări etc.

O a doua grupă de pierderi sînt cele provocate celor care utilizează o rețea rutieră prost întreținută și care adeseori aparțin tot sectorului public. Aceste costuri suplimentare, notează experții Băncii mondiale în „Raportul asupra dezvoltării în lume în 1983”, depășesc cu mult „economia” realizată la cheltuielile publice. „Pe ansamblul vieții utile a unui drum — se arată în raport — totalul cheltuielilor de exploatare a vehiculelor este în genere de 4 pînă la 10 ori superior costului construcției și întinerii respectivei artere rutiere. În măsura în care cheltuielile de exploatare se dublează cu ușurință cînd drumul este prost întreținut, rezultă pierderi economice enorme”. În plus, arată experții B.I.R.D., în majoritatea țărilor analizate, acest cost suplimentar corespunde unor cheltuieli în valută pentru procurarea din import de piese de schimb și carburanți (consumul fiind mai ridicat pe drumuri prost întreținute) sau chiar pentru înlocuirea auto-vehiculelor deteriorate.

Robot subacvatic

Dorina Anastasiu, Medgidia — Una din rațiunile esențiale ale introducerii roboților este îndeplinirea ușurarea muncii omului prestate în condițiile grele, în medii nefavorabile. Un asemenea mediu este și cel subacvatic, în care trebuie efectuate operațiile de verificare, întreținere și reparare a platformelor de foraj pentru petrol și gaze. După cum relatează agenția Norinform, în Norvegia scafandrii care efectuează în prezent aceste operații de la bordul unei platforme care

este coborîtă în mare s-ar putea să devină inutili în viitor prin dotarea acestor platforme cu manipolatoare, diverse instrumente și o cameră de televiziune. Cîntărind circa 8 tone și avînd o lungime de 3,5 m și o lățime de 2 m și o înălțime de 1,7 m, platforma respectivă — aflată în prezent în stadiu de experimentare în Marea Nordului, în dreptul orașului Bergen — va putea efectua lucrări submarine pînă la o adîncime de 600 metri. Costul noului robot, rod al cooperării unor firme norvegiene și vest-germane, este estimat la 1,3 milioane dolari, dar robotul va putea fi procurat și prin sistemul leasing.

Platforma de foraj din imagine, înaltă de 312 m, extrage petrol de la o adîncime de 3 000 m sub fundul Mării Nordului. Ea este așezată pe 36 piloni de oțel, fiind prevăzută să reziste la vînturi de 160 km/oră și la valuri de 31 m înălțime. Pe platformă trăiesc și lucrează 200 oameni. Volumul prevăzut al extracției se ridică la 120 000 barili pe zi.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 6 din 10 februarie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Puternică emulație pentru îndeplinirea și depășirea indicatorilor de plan (C. Damian) 2
- Productivitate-calitate, o relație economică de bază (Elena Verona Burtea) 3
- Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale — coordonată de bază a creșterii eficienței (Iulian Ploștinaru) 5
- Probleme actuale în pregătirea campaniei agricole de primăvară. Amenajarea și exploatarea eficientă a sistemelor de îmbunătățiri funciare (Gh. N. Iosif) 7
- Reducerea consumurilor energetice în funcționarea sistemelor de irigații (Mircea Grigoriu) 8
- Autogestuirea în întreprinderi: răspun- deri, acțiuni, rezultate. Responsabilități și exigențe în utilizarea rațională a fondului de retribuție (Cezar Basno) 9
- Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (I) (Barbu Gh. Petrescu) 11
- U.R.S.S. — principalul partener comercial al României (F. Măgăreanu) 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Sistemul de lucru în antrepriză — formă organizatorică adecvată aplicării acordului global în construcții-montaj (Dorin Constantinescu) 15

TEORI • IDEI

- Confirarea forțelor productive contemporane (Alexandru Catană, Doina Catană) 18
- Om-tehnică-mediu. Corelații optime între dotarea tehnică și nivelul forței de muncă (Viorel Țibea) 20
- Școli • curente • economiști. Permanența ideii de unitate în gândirea economică din Transilvania (1848—1918) (III) (Toader Ionescu, Iuliu Pinczés) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDATILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multi-lateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism (Ion Popescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Incertitudini sub semnul marilor deficite bugetare (Daniel Dăianu) 26
- R.S. Cehoslovacă. O abordare mai activă a politicii de export (Marta Švecova) 28
- Tendințe-conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPPLEMENT: Consultații pentru cursanții învățămîntului politico-ideologic

IN THIS ISSUE

- High stimulus for the fulfilment and overfulfilment of the plan indicators (C. Damian) 2
- Productivity-quality: a basic economic relationship (Elena Verona Burtea) 3
- Material resources — saving and superior taking into account. A fundamental coordinate to increase efficiency (Iulian Ploștinaru) 5
- Preparing the spring agricultural campaign — some current issues. Efficient setting up and exploitation of the land melioration systems (Gh. N. Iosif) 7
- Rational use of the salary funds. Responsibilities and requirements (Cezar Basno) 9
- Some views concerning the content and the quantification of the labour productivity (I) (Barbu Gh. Petrescu) 11
- U.S.S.R. — main commercial partner of Romania (F. Măgăreanu) 13
- The system of work under contract — an organizational framework adjusted to the overall payment system in building industry (Dorin Constantinescu) 15
- The content of the contemporary productive forces (Alexandru Catană, Doina Catană) 18
- Optimum relationship between the technical basis capacities and the level of the labour force (Viorel Țibea) 20
- Schools • trends • economists. The permanence of the idea of unity in the economic thought in Transylvania (1848—1918) (III) (Toader Ionescu, Iuliu Pinczés) 22
- Doubts under the sign of the great budget deficits (Daniel Dăianu) 26
- The Socialist Republic of Czechoslovakia. A more active approach of the export policy (Marta Švecova) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Широкое соревнование за выполнение и перевыполнение плановых показателей (С. Дамьян) 2
- Производительность — качество: основное экономическое отношение (Елена Верона Буртеа) 3
- Экономика и более эффективное использование материальных ресурсов — главная координата повышения эффективности (Юлиан Плоштинару) 5
- Актуальные задачи подготовки весенней сельскохозяйственной кампании. Благоустройство и эффективная эксплуатация агро-мелиоративных систем (Г.Н. Иосиф) 7
- Самохозяйствование на предприятиях: ответственность • меры • результаты. Ответственность и требования при рациональном использовании фонда оплаты труда (Сезар Басно) 9
- Соображения по поводу содержания и количественного измерения производительности труда (I) (Барбу Г. Петреску) 11
- СССР — главный торговый партнер Румынии (Ф. Маджареану) 13
- Подрядная система работы — организационная форма, соответствующая применению бригадного подряда в строительномонтажных работах (Дорин Константинеску) 15
- Содержание современных производительных сил (Александру Катанэ, Дойна Катанэ) 18
- Человек — техника — среда. Оптимальные соотношения между технической вооруженностью и уровнем трудовых ресурсов (Виорел Цибя) 20
- Школы — течения — экономисты. Постоянство идеи единства в экономическом мышлении в Трансильвании (1848—1918 гг.) (III) (Тоадер Ионеску, Юлиу Пинчезу) 22
- Неопределенности под знаком больших бюджетных дефицитов (Даниел Дэяну) 26
- ЧССР. Более активный подход к экспортной политике (Марта Швецова) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

NU DAR PLĂCUT ȘI UTIL !

PRODUCĂTOR : ÎNTEPRINDEREA „MIRAJ“ — BUCUREȘTI

Vă recomandăm gama PELL AMAR :

- Cremă hidratantă de zi
- Cremă emolientă de noapte pentru ten sensibil
- Cremă hidratantă pentru ten gras și normal
- Loțiune tonică pentru ten gras și normal

PRODUSELE COSMETICE ALE ÎNTEPRINDERII
„MIRAJ“ — BUCUREȘTI !

MĂRȚIȘOARE, MĂRȚIȘOARE ȘI DARURI PENTRU FIECARE. POFTIȚI, ALEGEȚI, CUMPĂRAȚI!

Pentru frumusețea celor ce vă sînt drage, pentru eleganța lor, puteți alege un mărțișor... vestimentar!
Creații realizate după cele mai noi tendințe ale modei vă prezintă magazinele comerțului de stat:
pardesie, taioare, bleiezere, fuste, pulovere, veste, pantofi, poșete, pălării, eșarfe, mănuși etc.

Nu aminați!

Cumpărați din timp darurile pe care le veți oferi de Mărțișor! Și, nu uitați, Mărțișorul vine, trece,
dar cadoul... rămîne!